Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2027 – 2029

Hyväksytty: Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto 3.11.2025 § 50
Muutokset hyväksytty: Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto 14.12.2026 § ??

Voimassa: 1.1.2027 – 31.12.2029

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Sisällys

JOHDANTO 5

1. KESKEISET LINJAUKSET 10

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät 10

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määritteleminen 16

1.3 Tuottamistavan valinta 18

1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta 19

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät 20

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa 21

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa 22

2. PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI 25

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta 27

2.2 Pelastustoiminta 28

2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet 28

2.2.2 Henkilöstöresurssit 28

2.2.3 Kalusto 29

2.2.4 Kiinteistöt 30

2.2.5 Suorituskyvyt 30

2.2.6 Kansainvälinen toiminta 31

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat 32

2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta 32

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen 33

3. RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET 35

4. PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN 41

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta 41

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä 41

4.1.2. Palontutkinta 43

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä 45
4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta 47
4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen 48
4.1.6 Valvontatehtävät 48
4.1.7 Valmiuden tarkastaminen 51
4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen 52
4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä 54
4.2.2 Pelastustoiminta 55
4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen 88
4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta 95
4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille 95
4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon 96
4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat 98
4.3.1 Hälytysohje 98
4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu 100
4.3.3 Yhteistyösuunnitelmat 100
4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat 101
4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat 103
4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät) 104
4.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta 104
4.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa 105
4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen 106
4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset 108

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

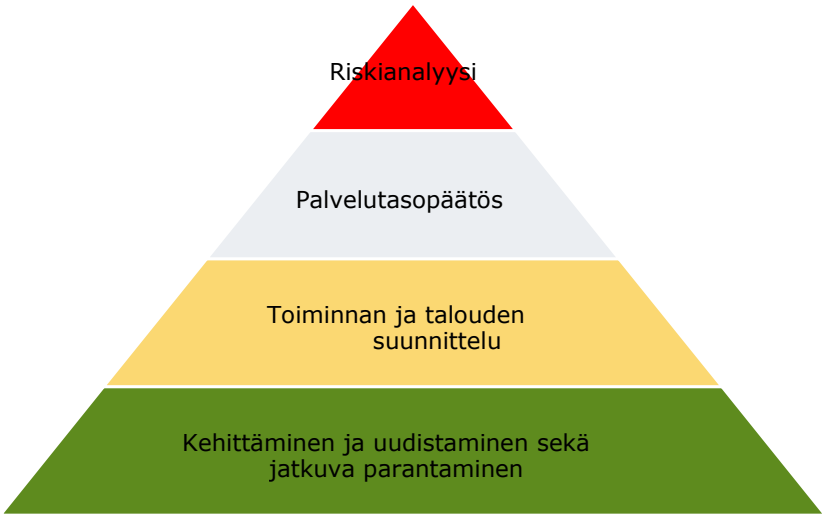
4.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus....108
4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen....109
4.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu....110
4.5.2 Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen....113
4.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio....115
4.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen....117
4.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve....119
4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen....120
4.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö....121
5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA....124

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

JOHDANTO

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue päättää pelastustoimen palvelutasosta. Tämä lakisääteinen palvelutasopäätös (613/2021 6 §), määrittelee Keski-Pohjanmaan pelastustoimen palveluiden ja tehtävien järjestämisen, kehittämisen, ohjaamisen ja valvonnan. Pelastustoimen järjestämisestä hyvinvointialueella säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) ja pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa (613/2021). Lisäksi pelastuslaissa (379/2011) on säännelty hyvinvointialueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä. Järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien toteuttamiseksi tarvitaan palveluita (611/2021 9 §). Hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden tarveperusta muodostuu lakisääteisten tehtävien toteuttamisesta (379/2011 2 ja 2a §).

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelu ja sisältö on laadittu sisäministeriön asetuksen 1225/2022 mukaisesti. Palvelutasopäätös 2026-2029 perustuu vuoden 2025 aikana päivitettyyn riskianalyysiin, joka mahdollistaa palvelutarpeen mitoittamisen tarveperusteisesti tunnistettujen riskien ja uhkien mukaisesti. Palvelutarpeen tunnistamissa on hyödynnetty myös osallistavan päätöksenteon valmistelua sekä asiakastarpeiden ymmärtämistä pelastustoimen palvelutarpeiden tunnistamiseksi Pol.is-kyselyn muodossa vuosien 2024-2025 palvelutasopäätöstä laatiessa sekä tämän päivitetyn vuosien 2026-2029 palvelutasopäätöksen laatimisen yhteydessä (611/2021 29 §) sekä vaikuttamistoimielimen näkökantoja. Palvelutasopäätös on tehty nyt olemassa olevien taloudellisten reunaehtojen mukaan, johon on liitetty se tarveperusteinen malli mitä resursseja tarvitaan palveluiden tuottamiseen, jotka ovat kuvattu kehittämisosiossa. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen perusteluosa eli riskianalyysi on laadittu sisäministeriön asetuksen (1225/2022) 6 §:n mukaiseksi.

Kuvio 1. Palvelutasopäätöksen muodostuminen

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Aluehallintoviraston lausunnon huomioiminen palvelutasopäätöksessä

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto antoi lausunnon palvelutasopäätösluonnoksesta 10.10.2025. Palvelutasopäätökseen on tehty sisällöllisiä muutoksia ja täsmennyksiä lausunnossa esitettyihin asiakokonaisuuksiin, joissa todettiin olevan puutteita.

Palontutkintaa koskeva luku on uudelleen kirjoitettu ja päätöskohtia täsmennetty. Lukuun 4.2.2.3 on täydennetty kuvausta pelastustoimen henkilöstövoimavarojen nykytilanteesta. Vaativien tehtävien suorituskyvyn kehittämistarvetta on aukikirjoitettu luvuissa 4.2.2.8, 4.2.2.9 ja 4.2.2.10. Lisäksi on erillisen selvityksen perusteella täsmennetty vaativiin tehtäviin kelpoisten nykytilannetta.

Lausunnon perusteella lisätty vaativien tehtävien päätöskohtaan täydennys, jossa tavoitetta on nostettu verrattuna lausunto versioon. Esimerkiksi riskiperusteisesti Ventuksen ja Kälviän asemilla tavoitellaan vähintään kahden II-tason kemikaalisukeltajan osallistumista tehtäville.

Kehittämisosaa täsmennetty aluehallintoviraston lausunnon perusteella vaativien tehtävien riittävän suorituskyvyn saavuttamiseksi.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta laatiman vuosittaisen selvityksen huomioiminen palvelutasopäätöksessä (JärjL 13 §, 2 mom)

Selvitys on laadittu sisäministeriön tietopyynnön pohjalta ja siinä on kuvattu Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden saatavuus, laatu, vaikuttavuus, kustannukset ja tuottavuus. Selvitykseen on sisällytetty esitys 11 §:ssä tarkoitetuksi investointisuunnitelman pelastustoimea koskevaksi osaksi vuosille 2026 - 2030. Selvitys on toimitettu sisäministeriölle ja asianomaiselle aluehallintovirastolle.

Aluehallintoviraston vuosittaisen asiantuntija-arvioinnin huomioiminen palvelutasopäätöksessä

(JärjL 14 §, 1 mom)

Aluehallintoviraston antamassa vuotta 2024 koskevassa asiantuntija-arviossa on nostettu esille huomioita, kehittämiskohteita ja puutteita Keski-Pohjanmaan pelastustoimen palveluissa. Alla lueteltuihin asioihin on kiinnitetty huomiota palvelutasopäätöstä laadittaessa erityisesti luvussa 5 kehittämissuunnitelmassa.

- Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta
  - Turvallisuusviestinnän toteuman todettiin olevan valtakunnallisesti vertaillen hieman keskitason alapuolella.
  - Aluehallintovirasto kiinnitti huomiota pelastuslaitoksen poliisille tekemien ilmoitusten määrään suhteessa kaikkiin tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutettuihin paloihin. Ilmoitusmäärää pyritään nostamaan.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

  - Asuin- ja vapaa-ajan rakennusten palotarkastusten osalta Keski-Pohjanmaan todettiin jäävän huomattavasti valtakunnallisesta keskiarvosta.
- Pelastustoiminta
  - Palvelutuotannon suorituskyvyn toimintaedellytysten mukaan savu-, kemikaali- ja vesisukeltajien rajallinen määrä alueella voi osaltaan vaikuttaa heikentävästi pelastustoiminnan palveluiden saatavuutta.
  - Kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen pelastuslaitoksella ei ole riittäviä resursseja. Pelastuslaitos on tunnistanut kehittämistarpeena laatia ohjeistusta sekä muodostaa organisaatio avun vastaanottamiseksi.
  - Pelastustoiminnan suunnitelmissa todettiin olevan päivitystarvetta. Ulkoisten pelastussuunnitelmien todettiin olevan ajan tasalla.
- Väestönsuojeluun varautuminen
  - Aiemmin havaittuja puutteita väestönsuojeluun varautumisen suunnitelmissa todettiin edelleen korjattavan.
- Investoinnit
  - Pelastustoimen suunnitellut investoinnit arvioitiin tarpeellisiksi. Vaikutusten arvioitiin olevan positiivisia pelastustoimen palveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun sekä kustannusvaikuttavuuteen. Kalustoon ja paloasemakiinteistöihin tehtävillä investoinneilla pyritään vastaamaan toiminnan valtakunnallisten tavoitteiden toteutumiseen sekä ylläpitämään nykyinen palvelutaso.

Aluehallintoviraston antamien puutteiden ja epäkohtien korjaamista koskevien määräysten palvelutasopäätöksessä (JärjL 18 §, 2 mom.)

Lisäksi ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden selvityksen havainnot 2023 on huomioitu kehittämisosiossa. Aluehallintovirasto on antanut ohjausta pelastustoimen varautumiseen ja väestönsuojeluun varautumiseen liittyen. Huomiona on nostettu esille pelastustoimen vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittamisen tarve sekä näiden suorituskykyjen määrittelyn tarve, jotka ovat olleet puutteellisia. AVI:n arviot ja niiden selvitysten johtopäätökset on huomioitu palvelutasopäätöksen kehittämisosiossa ja palvelutasopäätöksen päätöksissä.

Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden huomioiminen palvelutasopäätöksessä (Hval 7 § 1 momentti 1 kohta)

Keski-Pohjanmaan toimintaympäristö muodostuu neljästä osakokonaisuudesta, joista jokainen muodostaa erilaisen pelastustoimen palvelutarpeen. Alueella sijaitsevat suurteollisuuden kohteet ja siihen liittyvät kemikaalien käyttö, varastointi ja kuljetukset, merellinen ympäristö siltä osin kuin se kuuluu hyvinvointialueen pelastustoimen

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

vastuulle, kaupunki- ja taajamainen tiivis asuinkeskittymä sekä merkittävä osa on haja-asutusta aina harvaan asuttuun alueeseen saakka. Jokainen toimintaympäristö muodostaa omanlaisensa tarveperusteiset pelastustoimen palvelut ja niiden erityispiirteet. Huomionarvioisena seikkana on liityntäpinnat neljän eri hyvinvointialueen rajapinnassa ja yhteistyö merialueella Rajavartiolaitoksen kanssa.

Palvelutasopäätös on palvelulupaus hyvinvointialueen pelastustoimen yhdenvertaisten palveluiden saannille, jossa toiminnalle asetetut tavoitteet perustuvat toimintaympäristön riskianalyysiin, toiminnoissa tunnistettuihin kehittämistarpeisiin sekä edellisen palvelutasopäätöksen seurantaan ja arviointiin. Pelastustoimen tarveperusteisten palvelut muodostuvat toimintaympäristön riksianalyysien riskien aiheuttamasta palvelutarpeesta. Hyvinvointialue seuraa palvelutasopäätöksen toteutumista omavalvonnan avulla (611/2021) ja arvioi tämän perusteella palvelutasopäätöksen muutostarpeita palvelutasopäätöskauden aikana.

Tarveperusteisten palveluiden tuottamiseen liittyvät suorituskyvyt ovat monipuolisia niin henkilöstön, osaamisen, toimintamallien kuin materiaalisten valmiuksien osalta aina päivittäisen kysynnän kautta häiriökysynnän sekä erillisten poikkeusolojen vaatimusten mukaan. Palveluiden saatavuudelle asetetaan tavoitetila palvelutasopäätöksessä.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimi kehittää palvelutasopäätöskaudella tarveperusteisesti toimintaansa, jossa tunnistetaan kehittyvän toimintaympäristön vaatimuksia ja palveluiden tuottamisen edellyttämien voimavarojen riittävyyttä ja ohjattavuutta kokonaisvaltaisesti suunnittelulla suorituskykyvaatimusten avulla. Suorituskykyvaatimusten suunnittelun perusteena tukeudutaan tiedolla johtamiseen, jota kehitetään vastamaan palvelutarpeiden mukaisten tietojen saatavuutta ja niiden hyödynnettävyyttä päätöksenteossa.

Riskien hallitsemiseksi ja näiden vaikutusten lieventämiseksi tarvitaan palveluita, joiden toteuttamiseksi tarvitaan palveluverkko. Palveluverkko perustuu pelastustoiminnan palveluilta vaadittavien aikavaatimusten saavuttamisesta (SM 2025).

Tarveperustan tukena on tietojohtaminen, joka muodostuu palvelutuotannon tietojen johtamisesta, jossa ajantasainen ja analysoitu tieto mahdollistaa kehittyvien palveluiden suorituskykyjen arvioinnin, saatavuuden, laadun ja toiminnan tuloksekkaan ennakointia. Tietojohtamisen prosessin tavoitteena on tukea päätöksenteon tukemista omavalvonnan, hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, pelastustoimen laatutyön kehittämisessä ja raportoinnissa.

Palvelutasopäätöksen valmistelu on toteutettu virkatyönä, jossa prosessimainen valmistelu on esitelty vuoden 2025 aikana jokaisessa järjestetyssä turvallisuus- ja pelastuslautakunnan kokouksessa. Palvelutasopäätöksen valmistelu on toteutettu yhteistyössä Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen sidosryhmien, turvallisuus- ja pelastuslau-

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

takunnan, hyvinvointialueen asiantuntijoiden ja alueneuvottelukunnan kanssa. Palvelutason tekemiseen on osallistettu pelastuslaitoksen pää- ja sivutoimista henkilöstöä muun muassa kommentointimahdollisuuden ja sopimuspalokuntatyöryhmän kokouksen yhteydessä. Läpinäkyvä sekä osallisuutta tukeva valmistelu ovat mahdollistaneet moniulotteisen palvelutasopäätöksen. Sidosryhmien kuulemisten tulokset sekä muu saatu lausuntopalaute otettiin huomioon lopullisen palvelutasopäätöksen valmistelussa. Palvelutasopäätös on julkinen asiakirja.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

1. KESKEISET LINJAUKSET

Hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää ja määrittää pelastustoimen palveluiden tason vuosille 2026-2029 palvelutasopäätöksessä. Päätöksessä määritellään, millä tavoin palveluiden tuottaja eli pelastuslaitos huolehtii pelastuslaissa (379/2011) 27 §:ssä määriteltyjen tehtävien toteuttamisesta. Näitä tehtäviä ovat muun muassa pelastustoimen ohjaus, neuvonta, turvallisuusviestintä, pelastustoimen valvontatehtävät, pelastustoimintaan kuuluvat tehtävät, väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä näihin tehtäviin varautuminen. Näiden lisäksi pelastuslaitos toteuttaa hyvinvointialueella ensivastepalvelut ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksen 2023-2026 mukaan sekä osallistuu siltä osin kuin sen kyvykkyys on, pelastuslain 38 §:n mukaiseen kansainväliseen pelastustoimintaan. Tehtävien toteuttamiseksi tarvittavat henkilöstö-, materiaaliset- ja tilaresurssit sekä toimintamallit suunnitellaan siten, että ne ovat mahdollisia myös valmiuslain (1552/2011) mukaisissa poikkeusoloissa.

Palvelutasopäätös on työkalu hyvinvointialueen pelastustoimen kehittämiseen ja palveluiden saatavuuden arviointiin, mutta sillä on myös informatiivinen tarkoitus. Alueen asukkaat, yritykset, yhteisöt ja kunnat voivat palvelutasopäätöksen avulla tarkastella hyvinvointialueen tarjoamien palveluiden saatavuutta ja samalla esimerkiksi arvioida palveluja täydentävien, omaehtoisten turvallisuus- ja varautumisjärjestelyjen tarvetta omassa toimintaympäristössään.

Hyvinvointialueen pelastustoimi on organisoitava itsehallinnon tarpeet huomioiden siten, että palvelutason yhdenvertainen ja laadukas toteutuminen on turvattu hyvinvointialueen palvelutasopäätöksen mukaan. Pelastustoimen järjestelmä varmistaa riskejä ja uhkia vastaavat yhdenvertaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoimen palvelut. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan, että riskeiltään samankaltaisilla alueilla on hyvinvointialueen sisällä samantasoiset ja valtakunnallisesti yhdenmukaiset palvelut.

Lain perustelumuistion (HE 241/2020 vp) mukaan on tarkoitus, että palvelutasopäätöksen voimassaoloaika noudattaa valtuustokausia siten, että palvelutasopäätös laadittaisiin aina uuden aluevaltuuston aloittaessa toimintansa.

1.1 Painopisteet ja strategiset päämäärät

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason strategisten päämäärien muodostumista ohjaavat ylätason dokumentit. Kehittyvien palveluiden sisällöllistä tavoitetilaa ohjaavat strategiset päämäärät on kuvattu seuraavissa asiakirjoissa:

- **pääministeri Orpon hallitusohjelman** (VN 2023) kohta 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan seuraavasti
  - Kaikilla hallinnonaloilla häiriö- ja kriisitilanteiden sääntelyn kokonaistarkastelu

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

- Hallitus tunnistaa terrorismin yhteiskunnan perustoimintoja, oikeusjärjestystä sekä ihmisten turvallisuutta vakavasti vaarantavaksi rikollisuudeksi. Terrorismin uhka on edelleen kohonneella tasolla
- Muutokset Suomen turvallisuusympäristössä, yhteiskunnan rakenteen muutokset, teknologian kehittyminen sekä ilmastonmuutokseen ja sään ääri-ilmiöihin sopeutuminen edellyttävät pelastus- ja hätäkeskustoiminnan järjestelmän kehittämistä ja vahvistamista
- Hallitus varmistaa, että Suomessa saa apua hädän hetkellä. Hallitus näkee pelastustoimen ja hätäkeskuksen keskeisinä sisäisen turvallisuuden palveluina, joilla on tärkeä rooli myös vakavissa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Laadukkaat pelastustoimen palvelut turvataan koko maassa.
- Pelastustoimen kansainvälisten toimintojen suorituskyky varmistetaan
- Pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyö ja synergia varmistetaan.
- Sopimuspalokuntien asema ja toimintakyky turvataan.
- Väestönsuojelua vahvistetaan muun muassa uudistamalla väestönsuojeluun varautumista koskeva sääntely ja kehittämällä väestönsuojelutyön organisointia.
- Omatoimisen varautumisen osaamista vahvistetaan kaikissa väestöryhmissä muun muassa ohjauksella, neuvonnalla ja valvontatoiminnalla.
- Onnettomuuksia ehkäistään tehokkaasti. Hallituksen tavoite on, että tulipalojen määrä puolitetaan vuoteen 2030 mennessä.
- Pelastusviranomaisten yhtenäiset johto- ja tilannekeskukset käynnistetään.
- Pelastustoimen valtakunnallista ohjausta ja valvontaa kehitetään.
- Hallitus toteuttaa pelastuslain uudistuksen toisen vaiheen. Toimintavalmiusohje päivitetään. Pelastustoimen työaikajärjestelmää ja työaikalain tulkintaa koskevat kysymykset selvitetään
- Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota
- Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen uudistaminen.

- **Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten strategia** (Soite 2022)
  - Strategiset tavoitteet + toimienpide-ehdotukset talouden reunaehdoin

- **Pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet 2023 -2026** (VN 2023 + 613/2021 8 § 1 kohta)
  - Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
  - Tavoite 2: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.
  - Tavoite 3: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

- Tavoite 4: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.
- Tavoite 5: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.
- Tavoite 6: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.
- Tavoite 7: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
- Tavoite 8: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.
- Tavoite 9: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

- **Palvelutasopäätöksen perusteena oleva riskianalyysi** (SMa pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022 6 §)
  - Analyysissä esille nousseiden varautumistarpeiden ja kehittämiskohteiden suunnittelu.

- **Hyvinvointialueen muutos- ja uudistumisohjelma**
  - Palvelujen saavutettavuus ja saatavuus
  - Henkilöstön riittävyys ja laatu - palveluverkko, integraatio, digitalisaatio
  - Talouden tasapainottamisen keinot
  - Investoinnit 2026 – 2030

Ohjaavien dokumenttien perusteella Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen strategiset päämäärät vuosille 2026 – 2029

1. Hyvinvointialueen asukkaiden, yritysten sekä muiden yhteisöjen omatoimisen varautumisen osaamista ja ennaltaehkäiseviä toimintamalleja kehitetään riskiperusteisesti.
2. Pelastustoiminnan palveluiden kysynnän vähentäminen tulipalojen osalta sekä näiden vaikutusten pienentäminen.
3. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelut järjestetään toimintaympäristö- ja riskianalyysiin perustuen.
4. Pelastustoimella on kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa.
5. Edelleen kehitetään pelastustoimen toimintoja kustannusten hallintaa ja parannetaan tuottavuutta.
6. Hyvinvointialueen pelastustoimelle kohdennetaan toimintaympäristö- ja riskianalyysiä vastaavat kestävät taloudelliset resurssit (henkilöstö, materiaalit ja raskas ajoneuvokalusto, alukset, veneet, ympäristövahingontorjunta, tilat) erilaisten turvallisuustilanteiden edellyttämien palveluiden saatavuuden ja vaikuttavuuden varmistamiseksi.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

7. Pelastustoimi tukee hyvinvointialueen varautumista oman palvelutuotannon ohessa sille kuuluvan vastuun ja asiantuntijuuden avulla.

Hyvinvointialueen pelastustoimen strategiset päämäärät on avattu tarkentavilla alakohdilla järjestämisen ja tuottamisen osalta erikseen. Järjestämisen osalta täsmennetään palveluiden yhdenvertaista saatavuutta. Palveluiden tuottamisen näkökulmasta on kuvattu ne painopisteet, jotka tukevat palvelutason strategisten päämäärien saavuttamista. Hyvinvointialueelle on laadittu erillinen henkilöstöohjelma, joka tukee henkilöstöjohtamisen kokonaisuutta.

Painopisteet ja niiden keskeiset toimenpiteet tuleva näkymään hyvinvointialueen pelastustoimen toimintasuunnitelmassa, joiden avulla tuetaan hyvinvointialueen pelastustoimen strategisten tavoitteiden toteutumista. Toimintasuunnitelmissa kuvataan strategisten päämäärien muuttaminen käytännön toimenpiteiksi ja toimintaohjelmiksi, joilla tehdyt päätökset toimeenpannaan.

Painopisteet strategisten päämäärien saavuttamiseksi jaetaan järjestämisen ja tuottamisen tehtäviin seuraavasti:

JÄRJESTÄMISEN PAINOPISTEET

- Pelastustoimen palvelut tuotetaan lainsäädännön vaatimustason mukaisesti.
- Tarveperusteiset pelastustoimen palvelut turvataan yhdenvertaisesti koko hyvinvointialueella. Palvelut määräytyvät toimintaympäristön riskianalyysistä, josta johdetaan suorituskykyvaatimukset palvelutuotannolle.
- Järjestämistehtävän mukaisten palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden, vaikuttavuuden ja laadun varmistamiseksi täydennetään omavalvontaohjelmaa vastamaan kansallista ohjausta sekä hyvinvointialueen käytössä olevia laatujohtamisen käytäntöjä.
- Pelastustoimen varautumis- ja valmius- sekä väestönsuojelun suunnitelmien päivittämistä jatketaan sekä yhteensovitetaan hyvinvointialueen sisällä. Pelastustoimi on aktiivinen toimija hyvinvointialueen varautumistyössä.
- Hyvinvointialueen investointisuunnitelma tukee pelastustoimen palvelutuotannon laatua ja kustannusvaikuttavuutta.
- Pelastustoiminnan yhteistyöalueen (YTA-alue) toimintoja yhteensovitetaan tarveperusteisesti sekä kehitetään huomioiden keskitettävien tehtävien vaikutus (613/2021 5 §).
- Henkilöstön osaamista edelleen kehitetään vastaamaan toimintaympäristön vaatimuksia.
- SHQS-laatujärjestelmän käyttöönotto selvitystyö laaditaan palvelutasopäätöskauden aikana

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

TUOTTAMISEN PAINOPISTEET

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

- Panostetaan monialaiseen yhteistyöhön onnettomuuksien määrän vähentämiseksi ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentämiseksi. Tavoitteena on pelastustoimen palveluiden kysynnän vähentäminen.
- Neuvonnan, ohjauksen ja turvallisuusviestinnän sekä kansalaistaitojen koulutuspalveluiden saavutettavuuden parannetaan.
    - Tunnistetaan riskianalyysin avulla merkittävimmät ja vaikuttavimmat riskit, joihin kohdistetaan ennaltaehkäisevän työn panosta.
    - Kasvatetaan hyvinvointialueen asukkaisen turvallisuusosaamista neuvonnan, ohjauksen ja koulutusten avulla.
    - Ennaltaehkäisevää työtä kehitetään yhteistyötä muiden hyvinvointialueen toimijoiden kanssa.
- Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön osaamista kasvatetaan onnettomuusriskien havaitsemiseksi kotiin vietävissä palveluissa.
- Uusi kansallinen onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä käyttöönotetaan.
- Hyödynnetään palontutkinnasta saatavia havaintoja toimintojen ja turvallisuusvistinnäin sisällön kehittämisessä.
    - Osana palontutkintaa hyödynnetään pelastustoiminnan kulun selvittämistä resurssitehokkuuden kehittämiseksi.
- Pelastustoiminnan palveluiden kysynnän vähentäminen tulipalojen osalta sekä näiden vaikutusten vähentäminen
    - Omatoimisen varautumisen turvallisuusviestinnän koulutustarjontaa laajennetaan.
    - Hyödynnetään palveluiden käyttäjien näkemyksiä palveluvalikoiman laajentamisesta.
    - Seurataan aktiivisesti toimintaympäristön onnettomuuksien kehittymisiä ja niihin johtavia syitä.

Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

- Suorituskyvyn kehittämistä jatketaan toimintavalmiussuunnitteluohjeen mukaisesti toimintaympäristöä ja palvelutarvetta vastaavaksi muun muassa palveluverkon, henkilöstön, materiaalien, järjestelmien, toimintatapojen ja pelastustoiminnan johtamisen osalta.
    - Laaditaan uuden toimivalmiuden suunnitteluohjeen (SM 2025) mukainen toimintavalmiussuunnitelma
    - Päätoimisen ja sivutoimisen pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön määrä pidetään toimintaympäristön vaatimusten edellyttämällä tasolla.
    - Henkilöstön käytettävyyttä ja joustavuutta vahvistetaan normiohjauksen rajoissa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

- Pelastustoimen tuottamat palvelut suunnitellaan, mitoitetaan ja toteutetaan alueellisten riskien ja tavoiteaikavaatimusten mukaisesti, jossa hyödynnetään suorituskykyvaatimuksia.
- Pelastustoimen varautumisen kehittämistä jatketaan
- Sisäministeriön asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) osoittamien suunnitelmien päivitystyötä jatketaan ja ne yhteensovitetaan yhteistyössä tarvittavin osin pelastustoiminnan yhteistyöalueen kanssa.

- Kalusto ja materiaalistrategia uudistamista jatketaan vastaamaan toimintaympäristön edellyttämiä suorituskykytarpeita. Materiaalistrategian pohjalta päivitetään vuosittain pelastustoimen investointiohjelma.
- Sivutoimisen henkilöstön toimintaedellytykset turvataan yhteistyöllä.
- Yhteistyöalueen sekä kansallisten valmiuksien ja toimintojen kehittämistä jatketaan yhdessä.
- Käyttötalousresurssien määrää pyritään lisäämään palvelutasopäätöskaudella palvelutarpeen mukaisten henkilöstöresurssien saavuttamiseksi. (ks. luku 5 kehittämissuunnitelma)

Varautuminen ja väestönsuojelu

- Väestönsuojelun suorituskykyä kehitetään vastaamaan paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia.
- Johtamistoiminnot varmistetaan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Pelastustoimen toimialan huoltovarmuuden ja jatkuvuuden hallintaa kehitetään edelleen.
- Väestönsuojelun- ja siviilivalmiuden suorituskykyjen kehittämistä jatketaan edelleen.
- Pelastustoimi yhteensovittaa hyvinvointialueen ja kuntien kanssa sen vastuulle kuuluvaa väestönsuojeluun varautumista, vuoden 2025 aikana perustetun väestönsuojeluun varautumisen yhteistoimintaryhmän kautta.
- Pelastustoimi kehittää väestönsuojeluorganisaation materiaalista varautumista vastaamaan suorituskykyvaatimuksia.

Pelastustoimen yhteiset kokonaisuudet

- Kehitetään entisestään pelastustoimen toimintojen kustannusten hallintaa ja parannetaan tuottavuutta.
- Palvelutason toteutumisen seurantaa kehitetään.
- Palvelut järjestetään laadukkaasti ja taloudellisesti.
- Pelastustoimi laajentaa hyvinvointialueen toimialojen välistä yhteistyötä.
- Pelastustoiminnan yhteistyöalueen ja muiden hyvinvointialueiden kanssa laaditaan yhteistyösopimukset palveluiden tuottamisesta.
- Pelastustoimen johdon ja esihenkilöasemassa olevien johtamisvalmiuksia ja -osaamista kehitetään henkilöstö- ja muutosjohtamisen osalta.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

1.2 Tarpeen, määrän ja laadun määritteleminen

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen – pelastustoimen palveluiden tarve

Hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan hyvinvointialue vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä. Painopisteiden ja strategisten päämäärien lisäksi pelastustoimen keskeisten lakisääteisten palvelujen ja tehtävät sekä niiden tarve, määrä ja laatu on jaoteltu tässä asiakirjassa palvelutasopäätösasetuksen (1225/2022) mukaisesti eri palveluittain luvussa 4.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelut ja tehtävät koostuvat pelastustoimen lakisääteisistä palveluista ja muista palveluista. Taulukossa 1 on lueteltu ne pelastustoimen lakisääteiset tehtävät, joiden palvelutasosta tulee asetuksen mukaisesti päättää. Pelastuslainsäädännön lisäksi pelastustoimen lakisääteisistä tehtävistä säännellään myös muussa lainsäädännössä, esimerkiksi kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävä valvontatoiminta ja valmiuslain mukainen varautuminen. Näiden lisäksi pelastustoimelle tulee velvoitteita myös tiedonhallintalaista, julkisuuslaista sekä laista julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta.

Palvelu tai tehtävä	Palvelun sisältö
Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	Tarkempi palvelun sisältö esitetty luvussa 4.1
Pelastustoiminta ja siihen varautuminen	Tarkempi palvelun sisältö esitetty luvussa 4.2
Pelastustoimen suunnitelmat	Tarkempi palvelun sisältö esitetty luvussa 4.3
Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	Tarkempi palvelun sisältö esitetty luvussa 4.4
Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen	Tarkempi palvelun sisältö esitetty luvussa 4.5

Taulukko 1. Palvelutasopäätösasetuksen mukainen jaottelu pelastustoimen lakisääteisistä palveluista

Lakisääteisten palveluiden lisäksi pelastuslaitos toteuttaa hyvinvointialueella ensivastepalvelut ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksen 2023-2026 mukaan. Muiden palveluiden osalta pelastuslaitokselle on pelastuslainsäädännössä asetettu velvoitteita, jotka velvoittavat onnettomuus- ja turvallisuusviestintään. Kaikki palvelut sisältävät myös toimialan ulkoisen ja sisäisen viestinnän, jolla tuetaan strategisten päämäärien saavuttamista. Palvelujen sisältöön kuuluvat toimialakohtaiset tukipalvelut, joiden avulla mahdollistetaan palvelutuotonnon edellytykset. Palveluiden määrän tulee vastata palveluiden tarvetta. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden määrittelemisessä on pyritty siihen, että ne vastaavat alueella tunnistettuja uhkia ja riskejä ja perustuvat toimintaympäristö- ja riskianalyysiin. Kaikkien palvelujen osalta mitoittaminen ei ole riskien tai uhkien mukaan mahdollista, vaan perustuvat asiantuntija arvioon sekä käytössä ja saatavilla oleviin tietolähteisiin. Palvelutarpeen määrittelyssä on otettu huomioon myös suomen ja ruotsinkielisten asukkaiden mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan siten kuin kielilaissa ja muualla laissa säädetään.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutasopäätöksen perusteena olevassa vuoden 2025 aikana päivitetyssä riskianalyysissä on arvioitu olemassa olevia riskejä sekä arvioitu edellisten viiden vuoden 2020 – 2024 pelastustoimen tuottamien palveluiden käyttöä eli tarveperustetta palveluille. Palveluiden tarvetta on selvitetty muun muassa pelastustoimen palveluiden käyttäjien ja hyvinvointialueen asukkaisen tarpeita kysymällä Polish kyselyllä vuosina 2023 ja 2025 sekä pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaisilla toimenpiteillä. Tarveperustan mukaista rahoitusta ei ole sellaisenaan saatu, vaan talouden sopeuttamistoimet rajoittavat palveluiden saatavuutta.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos tuottaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle (SOITE) pelastuslain 379/2011 27 § mukaiset palvelut järjestämisvastuun mukaan. Lisäksi pelastuslaitos tuottaa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät pelastusviranomaisen valvontatehtävät kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 mukaisesti sekä toteuttaa hyvinvointialueella ensivastepalvelut ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksen 2026-2030 mukaan. Hyvinvointialueen pelastustoimi vastaa myös toimialansa häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varautumis- ja valmiussuunnittelusta sekä väestönsuojeluvalmiuden kehittämisestä, suunnittelusta ja väestönsuojeluun liittyvästä varautumisen koordinoinnista sidosryhmien osalta. Palvelutasoa valmistelussa on otettu huomioon toiminta valmiuslain (1552/2011 3 §) mukaan tarkoitetut poikkeusolot ja niihin liittyvä varautuminen, jotka ovat erillisessä salassa pidettävässä aineistossa. Pelastuslaitos vastaa myös pelastuslain 32 § mukaiseen pelastustoimintaan kuuluvien johtamis-, viesti-, huolto- ja muiden tukitoimintojen tuottamisesta.

Hyvinvointialueen – pelastustoimen palveluiden määrä ja riittävyys

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimelta vaadittava palveluiden tarveperusteet, määrä ja laatu perustuu alueen toimintaympäristöanalyysin avulla muodostettuun riskianalyysin. Riskianalyysistä on muodostettu ja nostettu skenaarioperusteiseen tarkasteluun ne riskitekijät, jotka ohjaavat palveluiden päivittäistä saatavuutta ja pelastustoimen suorituskyvyn mitoitusperusteita sekä vaadittavien kyvykkyyksien ylläpitämistä. Riskianalyysissä on tarkasteltu pelastustoimen palveluiden kysyntään vaikuttavia asioista seuraavasti: onnettomuustyyppien laatu ja määrä, palvelutarpeen ajankohdat ja sijoittuminen riskiluokkien mukaan, pelastustoiminnan tehtävissä käytettävät työtunnit.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos tuottaa hyvinvointialueen asiakkaille palveluja, jotka ennalta ehkäisevät onnettomuuksia ja luovat ihmisille valmiuksia toimia onnettomuuden uhatessa tai onnettomuuden tapahduttua pelastaa ihmiset, turvaa elintärkeät yhteiskunnantoiminnot toimivallan puitteissa ja rajoittaa onnettomuuden seurauksia kaikissa olosuhteissa. Palveluiden saatavuutta ohjaa palveluiden mitoittaminen palvelupisteen välittömään läheisyyteen (lähipalvelu) sekä koko hyvinvointialueelle pelastustoimen palveluiden saatavuuden varmistaminen onnettomuus skenaarioiden vaatiman keston ajaksi. Palveluiden tuottamisessa huomioidaan ruotsinkielisten asukkaiden palvelujen saatavuus omalla äidinkielellä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoiminnan palveluja toimintavalmiuden suunnitteluohjeen vaatimusten mukaisesti. Päällekkäisten tehtävien sekä häiriö – ja poikkeusolojen osalta palveluiden saatavuutta säädellään valmiuden säätelyn toimintamallin mukaisesti. Tarvittaessa tehtävät priorisoidaan kiireellisyysjärjestykseen. Suuronnettomuuksien, häiriö- ja poikkeusolojen varalle on laadittu omat suunnitelmat palvelutuotantokyvyn ylläpitämiseksi.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden laatu

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimi kehittää toimintaansa palvelutasopäätöksen luvun 5 mukaisesti. Toimialan toiminnan laadun arviointi ja lainmukaisuuden valvonta toteutuu hyvinvointialueella kvartaaleittain omavalvonnan avulla. Palvelujen laadulla tarkoitetaan palvelun kykyä vastata asiakkaiden palvelutarpeisiin vaikuttavasti, säädösten mukaisesti ja kustannustehokkaasti. Asiakkaan saamaa palvelukokemuksen arviointia tullaan edelleen kehittämään.

Palveluiden saatavuuden tueksi ja laadun varmistamiseksi on laadittu hyvinvointialueen pelastustoimen omavalvontaohjelma (612/2021 16 §). Omavalvontaohjelmassa arvioidaan järjestämistehtävän osalta palvelujen saatavuutta ja toteutumista sekä tuottamistehtävän osalta tuotettujen palvelujen sisältöä. Tuottamistehtävässä syntyneiden palveluiden tiedon ja valvonnan seuranta tietojen pohjalta toteutetaan tarvittavat korjaavat muutokset. Samalla huomioidaan poikkeama- ja palautetiedon hyödyntäminen toiminnassa, joka on osa omavalvonnan toimintaohjetta. Tuottamisen tiedot muodostavat perustan järjestämistehtävässä palveluiden saatavuuden arviointiin.

1.3 Tuottamistavan valinta

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä ja tuottaa vaadittavat pelastustoimen lakisääteiset palvelut Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen avulla. Pelastuslaitos voi tuottaa palvelut monituottajamallin mukaisesti huomioiden palveluiden saatavuuden näkökulmasta kustannustehokkain ja tarkoituksenmukaisimman vaihtoehdon. Ne tehtävät, jotka vaativat julkisen vallan käyttö toteutetaan aina virkatyönä. Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujen ja tehtävien tavoitteena on, että kaikki yhteistoiminta perustuu sopimukseen viranomaistehtävän hoitamisesta.

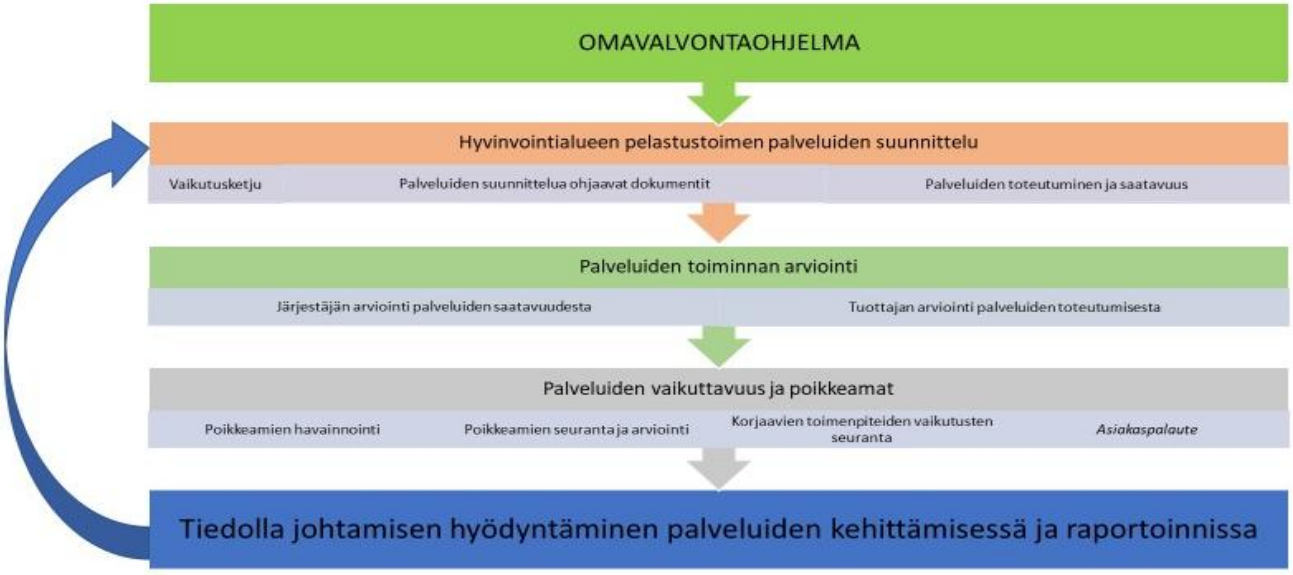
Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos tuottaa pelastuslain 379/2011 27 § mukaiset palvelut virka- ja tai työsopimusperusteisella henkilöstöllä, jota voidaan tarvittaessa täydentää sopimuspalokuntien yhdistysten tai yhteisöjen sekä sopimusperusteisen palvelutuotannon avulla. Hyvinvointialueen raja-alueilla naapuri hyvinvointialueiden pelastustoimien kanssa sovitulla tavalla pelastustoimen yksiköt hoitavat tehtäviä joustavasti pelastuslain 379/2011 33§:n edellyttämällä tavalla. Laissa pelastustoimen järjestämisestä (613/2021 5 §) on säännelty tehtävien kokoamisesta suurempiin kokonaisuuksiin.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

1.4 Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan hyvinvointialue vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden tuottamista ohjaa aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös. Hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden saatavuuden valvonta tapahtuu Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella sisäisen valvonnan periaatteen mukaisesti. Hyvinvointialueen omavalvontaohjelma on otettu käyttöön 1.1.2023 ja raportointi tapahtuu kvartaaleittain osavuosikatsauksessa osana talousarvion täytäntöönpano-ohjetta aluehallitukselle. Sisäisessä valvonnassa ja tarkastuksessa on määritelty valvonnan periaatteet toimialan ja toimintayksiköiden tasolle, joiden avulla tuottamisen valvontaa ohjataan toiminnasta syntyneiden tietojen avulla.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palveluiden saatavuutta ja toteutumista seurataan omavalvonnalla. Pelastustoimen omavalvontasuunnitelma on jaettu järjestäjän ja tuottajan omavalvontatehtävään. Järjestäjän näkökulmasta seurataan palvelutasoa ja sen toteutumista erillisten mittarien avulla. Pääkohtia valvonnassa ovat pelastustoiminnan palveluiden saatavuus, onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palveluiden saatavuus ja varautumisen palveluiden saatavuus. Pelastuslaitoksen tuottamistehtävän omavalvonta toteutetaan kvartaaliraportointina, jonka perusteena toimivat toimintayksiköiden kvartaali raportoinnin osa-alueet. Tiedoista muodostetaan toimialueen toimintakertomukseen tiivistetty kuvaus palveluiden saatavuudesta ja palvelutason toteutumisesta. Tavoitteena on omavalvonnan avulla kyetä ennaltaehkäisemään ja tunnistamaan palveluiden saatavuuden poikkeamia sekä tunnistamaan korjaavien toimenpiteiden vaikutukset.

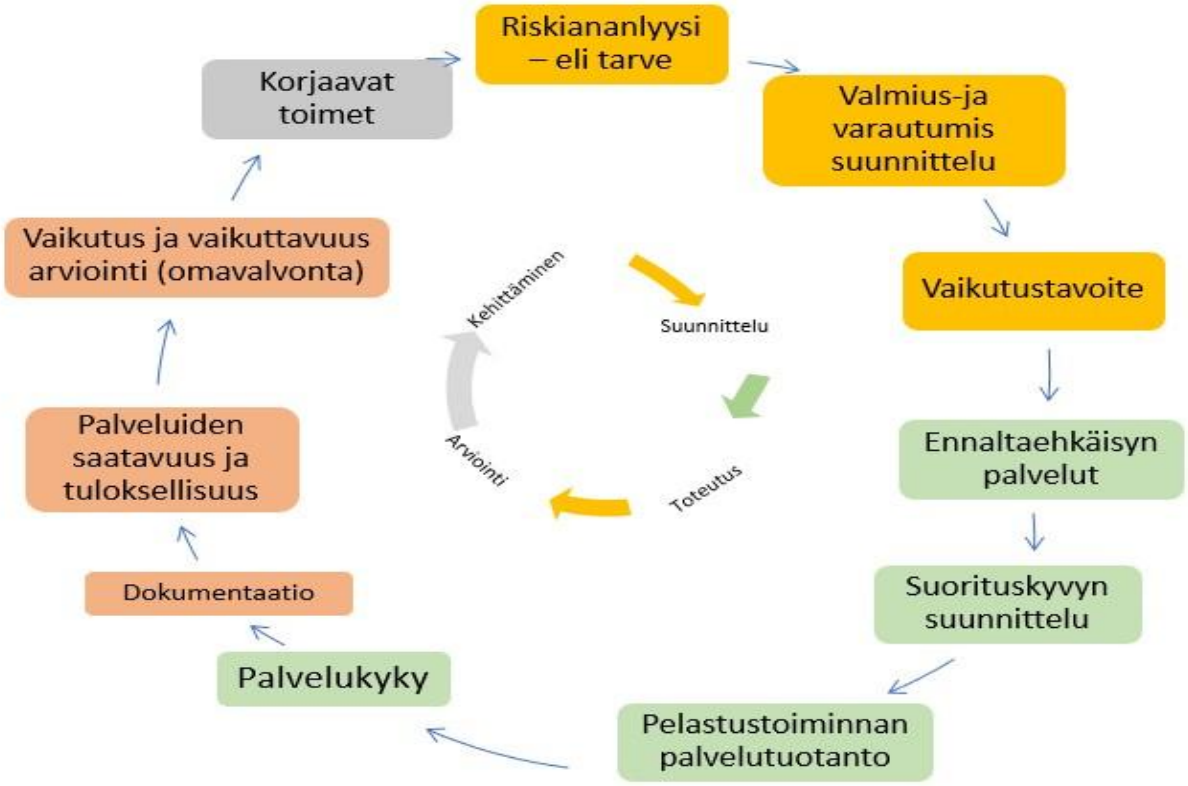
Kuvio 2. Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

1.5 Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella riskienhallinta perustuu aluevaltuuston hyväksymään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen perusteita koskevaan dokumenttiin. Sisäinen valvonta perustuu dokumentaatioon ja laatujärjestelmään. Riskienhallinta toteutuu sisäisen valvonnan avulla, jossa on määritetty eri rooleille tehtävät talousarvioin toimeenpano-ohjeessa. Riskienhallinnassa keskeistä on hyvinvointialueen toiminnallisen ja taloudellisen vakauden sekä turvallisuuden ja toiminnan eli palveluiden saatavuuden varmistaminen.

Riskienhallinta muodostuu omavalvonnasta, jossa palvelutarpeen tunnistamisesta ja toteutuneiden palveluiden tietojen analysoinnista. Jatkuvaa riskienhallintaa tehdään päivittäin, mutta systemaattisesti kuukausittain ja kvartaaleittain, jossa arvioidaan mennyttä ja tunnistetaan muutoksien aiheuttamaa palvelutarvetta sekä käytettävissä olevien resurssien riittävyyttä. Systemaattinen omavalvonnalta on osa toimialan riskienhallintaa, jossa omavalvonta suunnitelman avulla seurataan käytännössä toimialan ohjaamisen, seuraamisen ja sovittujen menettelyjen toteutumista sekä korjaavien toimien vaikutusta. Omavalvonnassa keskeiseksi nousee palveluiden toteutuminen ja niissä toteutuneiden kerätyn arviointitiedon eheys ja käytettävyys, jolloin omavalvonta näyttäytyy keskeisenä tiedolla johtamisen työkaluna. Riskienhallinnan tehtävänä on seurata palveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta omavalvonnan keinoin, jota kuvaamaan on piirretty kuvio 3.

Kuvio 3. Riskienhallintaprosessi Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Riskienhallintaprosessin tarkoituksena on tukea systemaattisesti pelastuslain (379/2011) 43 §:n mukaista onnettomuusuhkien ja -kehityksen seurantaa. Sekä arvioida niistä tehtävien johtopäätösten perusteella toimenpiteet onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi. Pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisyn toimintayksiköt seuraavat onnettomuusmääriä- ja tyyppejä vuositasolla, josta johdetaan valvontasuunnitelmat sekä palontutkintateemat. Toimintaympäristö- ja riskianalyysi sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Analyysityössä tarkastellaan pääosin mennyttä ajanjaksoa lähinnä pelastustoiminnan tehtävien perusteella, mutta pyritty myös tunnistamaan tulevaisuuden palvelutarpeita. Tulevalla palvelutasopäätöskaudella jatkuvat riskienhallinnan menetelmät koostuvat hyvinvointi alueen pelastustoimen omavalvonnan, pelastustoimen riskianalyysin sekä onnettomuuskehityksen seurannan ympärille. Omavalvonnassa pyritään seuraamaan palveluiden vaikuttavuutta ja kehitetään toimintaa seurantaa.

1.6 Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Häiriötilanne on sellainen uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä, mutta ei aiheuta suoraan pelastustoimelle laajamittaista onnettomuustilannetta. Tilanteen hallinta edellyttää todennäköisesti pelastusviranomaisilta yhteistyötä sekä viestintää muiden viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Tilanne voi myös edellyttää pelastustoimelta toimenpiteitä pelastustoiminnan toimintavalmiuden ylläpitämiseksi. Tässä suunnittelun vaiheessa palvelutarvetta arvioidaan ja toimintavalmiutta suunnitellaan siis häiriötilanteiden osalta yllä kuvatun kaltaista häiriötilannetta varten. Toimintavalmiuden suunnittelu sellaiseen häiriötilanteeseen, joka aiheuttaa laajamittaisen onnettomuuden, toteutetaan laajamittaisten onnettomuuksien toimintavalmiuden suunnittelussa. (SM toimintavalmiuden suunnitteluohje 2025) Häiriötilanne voi muodostua palveluiden kysynnän ylittäessä palveluiden saatavuuden.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos vastaa pelastus- ja valmiuslainsäädännössä säädetyn varautumisvelvollisuuden perustuen valmius- ja varautumissuunnittelun sekä etukäteen tehtävien valmistelujen avulla, että se pystyy huolehtimaan pelastuslain 379/2011 27 § kuuluvista tehtävistä toimialueellaan. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen varautuminen perustuu normaaliolojen valmiuteen toimia tavanomaisissa onnettomuustilanteissa, suuronnettomuustilanteissa sekä palvelukysynnän ruuhka- ja häiriötilanteiden valmiuden säätelyn periaatteen mukaan. Valmiuden säätelyyn kuuluu kyky antaa virka-apua muille viranomaisille pelastuslain (379/2011) 50 §:n mukaisesti. Pelastuslaitos on kehittänyt paloasemaverkostonsa häiriötilanteiden sietokykyä. Osana suorituskyvyn suunnittelua tulee edelleen kehittää materiaalista varautumista.

Pelastuslaitoksella on jatkuva tilannekuvatoiminta (379/2011 31 a §), jota ylläpidetään ja tuotetaan johtamisjärjestelmän ja valmiuden säätelyn toimintamallien mukaan. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä ja valmius häiriötilanteissa perustuu päivittäiseen valmiuteen, jota vahvennetaan ja laajennetaan tarpeen mukaan.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma sisältää tiedot siitä, miten pelastuslaitoksen palveluiden tuottaminen toteutetaan ja turvataan normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma ja muut pelastustoimen suunnitelmat (1368/2018) muodostavat kokonaisuuden, jota pelastuslaitos valmiuden säätelyn keinoin hyödyntää. Häiriötilanteissa pelastuslaitoksen toimintaa pystytään priorisoimaan ja asettamaan palvelutarpeet kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen, joissa korostetaan pelastuslaitoksen voimavarojen suuntaamista turvallisuuden kannalta merkittäviin tehtäviin.

Palveluiden tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa tapahtuu valmiuden säätelyn avulla, jossa palvelutarpeen priorisointi sekä toimintojen jatkuvuudenhallinta korostuvat. Häiriötilanteissa palveluiden painopiste muuttuu ja keskitetään vaikutukselta keskeisien palveluiden osa-alueisiin, jotka ovat pelastustoiminta, väestönsuojelu sekä sidosryhmien välinen yhteistyö ja avunanto sekä tiedottaminen. Lisävoimavarat tarvittaville palveluille muodostetaan priorisoimalla kiireettömät valvonta- tai muut pelastustoimen tehtävät sekä päätoimisen henkilöstön työaikaa muuttamalla ja lisäämällä sivutoimisten henkilöstön käytettävyyttä. Toimialueen johdolla on hallintosäännön mukaan palveluiden turvaamiseksi määritetty toimivaltamääräyksistä, joiden avulla voidaan käyttää päätoimista ja sivutoimista henkilöstöä palvelutarpeen resurssointiin. Käytettävissä on myös pelastuslain 379/2011 45 § mukaiset avunantoon perustuva resurssien saatavuus.

Häiriötilanteiden palveluiden seurantaa ja toteumaa valvotaan pelastuslaitoksen johtokeskuksesta (JOKE). JOKE koordinoi ja seuraa kokonaistilannetta ulkoisien sekä sisäisien tiedonlähteiden avulla muodostaen tilannekuva toiminnan avulla tilannetietoisuuden. Kokonaisuus dokumentoidaan, jota arvioidaan omavalvontaprosessin toimintaperiaatteen mukaan jälkikäteen. Vakavan häiriötilanteen tai poikkeusolojen aikana hyvinvointialueen johtosäännön 45 § on määritetty poikkeava päätösvaltaa hyvinvointialueen palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi johtaville viranhaltijoilla.

1.7 Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Pelastuslain 2 §:n mukaan pelastustoiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Häiriötilanteen kehittymisen poikkeusoloiksi toteaa valtioneuvosto, yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa ja käyttöönottoasetuksesta päättää lopullisesti eduskunta. Poikkeusolot ovat valmiuslain (1552/2011) 3 §:n tarkoittama tilanne, jossa kansakunnan tai yhteiskuntajärjestyksen olemassaolo on uhattu.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen tehtävien tuottamisesta vastaa Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos myös poikkeusoloissa. Pelastuslaitos varaa (VAP) tarvitsemaansa henkilöstönsä käyttöönsä yhteistyössä

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Puolustusvoimien kanssa. Varauslistoja päivitetään ja tarkastetaan säännöllisesti, jossa huomioidaan myös sivutoimisen henkilöstön käytettävyys. Lisäksi pelastuslaitos yhteensovittaa henkilö-, tila-, ajoneuvo- ja materiaalivaraukset yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa sekä suunnittelee toimintojen hajauttamisen.

Pelastuslaitos suunnittelee muun sopimusperusteisesti tarvittavan kaluston varaamisen erikseen. Poikkeusolojen aikaista toimintaa yhteensovitetaan muiden toimijoiden kanssa suunnitelmallisesti väestönsuojeluun varautumisen yhteistoimistoiminta ryhmässä. Poikkeusolojen aikaisten palveluiden tuottamisen järjestelyissä tukeudutaan pelastuslaitoksen valmiuden säätelyn malliin valmiussuunnitelman mukaisesti, jonka periaatteena on tehtävien priorisointi käytettävissä olevien voimavarojen mukaisesti. Tämän lisäksi kohdennetaan toiminnan jatkuvuuden kannalta välttämättömiä muutoksia toimintayksiköiden toimintaan. Tarvittaessa valvonta- tai turvallisuusviestintäsuunnitelmaa muutetaan vastaamaan tilanteen edellyttämää toimintaa. Palveluiden kiireellisyys- ja tärkeysjärjestyksessä ensisijaisesti turvataan ihmishenget.

Lisävoimavarat tarvittaville palveluille muodostetaan priorisoimalla pelastustoimen tehtävät sekä henkilöstön työaikaa muuttamalla. Tilannekuvatoimintojen avulla arvioidaan säännöllisesti toimenpiteiden vaikutuksia ja tiivistetään yhteistoimintaa (379/2011 65 §) muiden tahojen kanssa sekä seurataan Sisäministeriön ohjeistuksia. Lisäksi valmiuden säätelyn ja johtamisjärjestelmän avulla ohjataan ja päätetään pelastusviranomaisen antamasta virka-avusta (3792011 31 § ja 50 §). Valmiuden säätelyyn toimenpiteisiin sisältyy myös tehtävien ja valmiuden säätelyn avulla tehtävä vaikutusten arviointi, jossa arvioidaan tehtyjen toimien ja toimenpiteiden vaikutus.

Valmiuslailla voidaan poikkeusoloissa antaa viranomaisille laajennettuja toimivaltuuksia varmistamaan turvallisuus ja yhteiskunnan toimivuus. Pelastusviranomaista keskeisesti koskevista lisätoimivaltuuksista säädetään valmiuslain (1552/2011) luvussa 17, väestönsuojelu ja evakuointi. Lisätoimivaltuudet ovat hyvinkin merkittävät, jolla mahdollistetaan pelastuslaitoksen resurssien käyttö turvallisuustilanteen tilannekuvatoiminnon mukaan tilanteesta riippuen pelastustoimintaan, turvallisuusviestintään, väestönsuojeluun sekä sidosryhmäyhteistyöhön. Tilanteesta riippuen lisäresursseja on tarpeen priorisoida ja valjastaa henkilöitä määräämällä väestönsuojelutehtäviin.

Pelastuslaitos hankkii ja varastoi poikkeusoloja varten palvelutuotannossa tarvitsemansa materiaalin suunnitelmiensa mukaisesti. Pelastuslaitos huomioi poikkeusoloihin liittyviä hankintoja tehdessä materiaalien käytettävyyden ja yhteensopivuuden sekä -toimivuuden ja huolettavuuden tarvittaessa myös muiden toimijoiden kanssa. Materiaalihankinnat jaetaan kahteen osaan: 1. ennakolta hankittavaan ja 2. toimeenpanovaiheessa hankittavaan materiaaliin. Ennakolta hankittava materiaali on osa normaaliolojen palvelutuotantoa, joka määrän ja laadun mukaan soveltuu myös käytettäväksi poikkeusolojen tehtäviin. Toimeenpanovaiheessa hankittava materiaali on sellaista,

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

joka ei lyhyen käyttöiän takia ole perusteltua hankkia etukäteen tai, joka on muuten suunniteltu hankittavaksi toimeenpanovaiheessa. Toimeenpanovaiheessa tarvitaan erillisiä rahoitusinstrumentteja käyttöön.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

2. PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

Vuoden 2023 alusta käynnistyneen rakenteellisen ja toiminnallisen muutoksien myötä pelastustoimi on osa hyvinvointialueen toimintoja. Hyvinvointialueen toiminnan rahoitus on pääosin valtion yleiskatteellista rahoitusta, joka muodostuu sen hyvinvointialueen palvelutarpeen ja olosuhdetekijöiden perusteella. Valtion ohjaus- ja arviointiprosessien tarkoituksena on arvioida hyvinvointialueiden toimintaa ja rahoituksen riittävyyttä sekä rahoituskriteerien toimivuutta. Näissä tunnistetaan myös toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia palvelutarpeen ennakoinnin näkökulmasta. Muutoksessa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle rahoituksen määräytymistekijät (asukasmäärä, asukastiheys ja riskitekijät) eivät tue Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimenpalvelujen tarveperusteiden palveluiden saatavuuden turvaamista. Hyvinvointialue on yleiskatteellisesta rahoituksesta kohdentanut lisää rahoitusta palvelutarpeen mukaisten palveluiden turvaamiseksi. Rahoitusjärjestelyjen myötä ei saada enää ulkoisia resursseja erilaisten materiaalien investointeihin tai suorituskyvyltä vaadittavan osaamisen ylläpitoon (öljynsuojelu- ja palosuojelurahasto).

Ennen hyvinvointialuetta tehtyjen palvelutasopäätöksien aikana, pelastuslaitoksen taloudellinen tilanne oli riippuvainen yksittäisten kuntien taloudellisesta tilanteesta. Vuosittaisia talous- ja toimintasuunnitelmissa varojen käyttöä ohjattiin kuntakohtaisesti, jossa huomioitiin sen kunnan palvelutarpeet, mahdollisimman optimaalisesti. Suunnitelman hyväksyi Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslautakunta se liitettiin osaksi Kokkolan kaupungin talousarviota. Vuosia kestänyt rahoitus- ja resurssivaje on siirtynyt kunnilta perintönä niin investointien (materiaali resurssien lisääminen häiriö- ja poikkeusoloja varten sekä raskaiden yli 3,5 t ajoneuvojen uusinta, F-luokan öljyntorjunta-alus) kuin henkilöstötyöpanoksen muodossa eikä ole saavuttanut riittävää tasoa hyvinvointialueen alkuvuosina. Rahoitusvaje ennen hyvinvointialuetta aiheutui osan alueen kunnista haluttomuudesta panostaa riittävällä tavalla pelastustoimen investointeihin sekä lisähenkilöstön palkkaamiseen. Pelastustoimen esittämiä aiemmissa palvelutasopäätöksissä esittämiä riittäviä henkilöstöresursseja ei ole saavutettu. Tarvittavia virkoja ei ole voitu perustaa ja sama heikko taloudellinen tilanne jatkuu edelleen sopeuttamistoimista huolimatta.

Hyvinvointialueen ensimmäisinä vuosina 2023 ja 2024 on pystytty investoimaan kaksi sammutusautoa molempina vuosina. Vuoden 2025 osalta hyvinvointialueen investointisuunnitelmasta on poistettu pelastustoimelle välttämättömät raskaan ajoneuvokaluston hankinnat. Pitkien toimitusaikojen vuoksi tämä johtaa siihen, että vuoden 2026 aikana pelastuslaitokselle ei tule uusia raskaita ajoneuvoja. Merkittävä ennen hyvinvointialuetta muodostunut raskaankaluston korjausvelka vaatisi vuosittain 3-4 raskaan ajoneuvon investointia vuoteen 2030 saakka. Tällöin pelastuslaitos pääsisi kaluston tavoitetasolle, jossa kaikki säiliöautot olisivat korkeintaan 30 vuotta vanhoja ja kaikki sammutusautot olisivat kaikki korkeintaan 25 vuotta vanhoja koko hyvinvointialueen alueella. Kalustoinvestointeja seuraavalla palvelutasopäätöskaudella edellyttävät myös letkuauton, veneiden, alusten, henkilöautojen ja muun kaluston päivittäminen ajantasaiseksi.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutasopäätöskauden 2024-2025 aikana pelastuslaitoksen toimintaan on tehostettu ja tehty muun muassa merkittäviä supistuksia käytössä olevaan asemien neliömäärään. Pelastustoimen kalustoon, varastointiin ja tilojenkäyttöön liittyvät sopeuttamis- ja tehostamistoimet ovat mahdollistaneet tilan vapautuessa ensihoidon siirtymiset paloasemille, Kannuksessa keväällä 2024 ja Kokkolan paloasemalle keväällä 2025. Tehostamista on toteutettu päättyvällä palvelutasopäätöskaudella ja toimet jatkuvat alkavalle uudelle palvelutasopäätöskaudelle hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden mukaisesti. Päättyvällä palvelutasopäätöskaudelle pelastustoimi on vähentänyt käytössään olevia tiloja yli 800 neliön verran, kuitenkin säilyttäen paloasemaverkoston entisellään. Toholammin paloaseman rakentaminen on käynnistynyt keväällä 2025 ja rakentaminen jatkuu seuraavalla palvelutasopäätöskaudelle. Jatkossa pelastustoimi ja ensihoito toimivat samoissa tiloissa uudella paloasemalla.

Osana hyvinvointialueuudistusta, pelastuslaitoksesta siirtyi toiselle hyvinvointialueelle henkilötyövuosia, joilla on merkitystä toimintojen suunnittelutyön toteuttamisessa. Merkittävimmät puutteet löytyvät pelastustoimen suunnitelmien laatimisessa sekä päivittämisessä nykytilannetta vastaavaksi, kansainvälisen avun anto- ja vastaanotto, suorituskykyvaatimusten määrittelytyöstä, muuttuvasta varautumis- ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisessa hyvinvointialueen kanssa (evakuoinnit + väestönsuojelu + muu varautuminen), toimialan digitaalisten sisäisten palveluiden toimintojen suunnittelutyöstä sekä sisäisestä laadunvalvonnasta. Kasvava kemianteollisuus ja siihen liitännäiset ohjaus- ja neuvonta- sekä valvontatyö ja alueen väestön ikääntyminen lisäävät onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palveluiden tarvetta. Lisäksi hyvinvointialueen muutoksesta tulleet ohjausjärjestelmän vaativat uudet tehtävät sekä toimialan vaatimukset vievät yhä enemmän aikaa raportoinnin sekä toimintojen suunnitelmien laatimisen muodossa. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitokselle ei kohdistettu tarvittavia lisähenkilötyövuosia päättyvällä palvelutasopäätöskaudella.

Päättyvän palvelutasopäätöskauden 2024-2025 aikana tunnistettiin henkilöstön vaihtuvuus sekä saatavuuden haasteet sekä henkilöstön fyysisen ja psyykkisen suorituskykyyn liittyvät kokonaisuuksien muutokset, sivutoimisen henkilöstön saatavuus virka-aikana, sivutoimisten asemapaikkojen toimintavalmiuteen liittyvät haasteet, käytettävissä olevan materiaalin ja kaluston ikääntymisestä johtuvat korjaavan kunnossapidon lisätarve. Edellisten vuosien investointi suunnitelmien toteutumattomuuksilla on heijastavat vaikutukset palveluiden saatavuuteen sekä näiden tuottamiseen tarvittaviin taloudellisten resurssien kasvuun.

Pelastustoimen tehtävänä on varautua turvallisuusympäristön muutoksiin ja sovittaa toimintansa meneillään olevaan ajanhetkeen sekä ennakoida tulevaa. Toimintaympäristössä on tapahtumassa lähivuosina (riskianalyysi) merkittäviä muutoksia teollisuuden toimintojen kehittyessä niin maantieteellisesti kuin toiminnallisesti kuin väestönrakenteen muutoksella. Näillä kaikilla ilmiöillä ja niiden yhteisvaikutuksella on merkitystä palveluiden saatavuuteen ja suunnittelutyöhön sekä kustannusvaikutuksiin.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palveluiden saatavuuden näkökulmasta tulee huomioida kasvava kaupunkikeskus, teollinen toimintamuutos ja toisaalta väestön vanheneminen ja ikääntyminen erityisesti harvaan asutuilla alueilla sekä merelliset toimintaympäristön muutokset. Tiiviillä kasvavalla alueella tulee huomioida palveluiden tarpeen kasvu ja harvenevilla alueilla riittävän turvallisuustason edellyttämien palveluiden varmistaminen huomioiden vuodenajan muutoksen vaikutukset palvelutarpeeseen. Vaikutukset hyvinvointialueen pelastustoimen palvelulta vaadittavien varautumisen- ja valmiuden, onnettomuuksien ennaltaehkäisyn ohjaamisen ja neuvonnan muutokset näkyvät palvelutarpeen kasvuna. Päättyvän palvelutasopäätöskauden aikana toimintaympäristön muutoksia seurattiin osana pelastustoimen jatkuvaa toimintaympäristö- ja riskianalyysityötä.

Palvelutasopäätöskaudella huolestuttava piirteinä on nähty palveluiden saatavuuden varmistamiseksi tarvittavien tilojen (paloasemat) erittäin merkittävä vuokrien ja ylläpidon kustannusten nousu sekä niiden toimintakunnon heikko taso. Palveluiden tuottamiseen tarvittavien erilaisten ICT- ja viesti- ja johtamisjärjestelmien aiheuttama kustannusten sekä hyvinvointialueen sisäisten vyörytyserien suuruuden nousu. Palvelutuotannolta vaadittavien suorituskykyjen osaamisen hankkiminen ja ylläpito vaadittavien osaamistarpeet sekä henkilöstön palkkaratkaisut ovat konkretisoituneet ja tulevat näkymään lisääntyvänä talousvajeena. Tarveperusteisen rahoituksen indeksikorotukset eivät vastaa kohonneita kiinteitä kulurakenteita, jolloin toimintojen ylläpitäminen vie ne resurssit, joita tarvittaisiin korjausvelan kiinnikuromiseen ja tehdyt tehostamistoimet eivät riitä. Päättyvällä palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitoksen henkilökuntaa on ollut aktiivisesti mukana valtakunnallisissa kumppanuusverkostojen hankkeissa, näin tuoden verkostomaisen työskentelyn hyötyjä paikalliselle tasolle. Pelastuslaitoksen ylläpitämää Keski-Pohjanmaan alueturvan toimintaa on edelleen kehitetty ja verkosto on vakiinnuttanut asemansa varautumisyhteistyön alustana alueella.

2.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Pelastuslaitos on osallistunut aktiivisesti palo- ja henkilöturvallisuuden osalta mm. maankäytön, rakentamisen, ympäristön ja kemikaaliturvallisuuden kehittämiseen sekä suunnitteluun. Pelastuslaitos on tehnyt aktiivisesti työtä varsinkin rakentamiseen liittyvän ohjauksen ja neuvonnan osalta. Pelastuslaitos tukee kaupunkien ja kuntien rakennusvalvontoja rakentamiseen liittyvissä paloturvallisuusasioissa. Neuvontaa ja ohjausta annetaan tarvittaessa myös maankäytönsuunnitteluun ja ympäristölupiin liittyen. Edellisessä palvelutasopäätöksessä esitettyjä kehittämistoimenpiteitä ei olla pystytty toteuttamaan taloudellisen tilanteen vuoksi.

Pelastuslaitos on ollut kehittämässä ja tehostamassa oppilaitosten omatoimista turvallisuusajattelua tukemalla pelastussuunnittelua ja -harjoittelua. Toisen aseteen oppilaitosten kanssa on järjestetty yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa turvallisuusviestintätilaisuuksia ja mm. poliisin ja liikenneturvan kanssa liikenneturvallisuu-

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

teen liittyviä kampanjoita. Näiden lisäksi päättyvällä palvelutasopäätöskaudella onnettomuuksien ennaltaehkäisytoimintaa on tehostettu organisaatiota uudistamalla ja henkilöiden tehtäväkuvauksia tarkentamalla sekä kohdentamalla toimintaa arvioitujen riskien perusteella entistä tarkemmin.

Valvontatoiminnan tavoitetta ei erityiskohteiden osalta olla täysin saavutettu päättyvällä palvelutasokaudella. Syynä tavoitteista jäämiseen on ollut resurssipula. Onnettomuuksien ehkäisyn avautuneisiin virkoihin on ollut vaikea saada päteviä hakijoita. Keski-Pohjanmaan erityispiirteenä on merkittävä määrä vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsitteleviä ja varastoivia laitoksia. Uusia kemian- ja kaivosteollisuuden laitoksia on rakenteilla ja suunnittelussa. Nämä ovat vaatineet myös pelastusviranomaisen asiantuntemusta.

Turvallisuusviestinnän laatua ja vaikuttavuutta on kehitetty yhtenäistämällä toimintatapoja, yhteistyötä lisäämällä median kanssa ja yhteistyöverkostoja laajentamalla turvallisuustietouden levittämisessä. Sosiaalisen median kanavia on hyödynnetty turvallisuusviestinnässä tehokkaasti. Turvallisuusviestinnälle palvelutasopäätöksessä asetetut määrälliset tavoitteet on saavutettu meneillään olevalla palvelutasokaudella. Päättyvällä palvelutasokaudella uudistettiin ja yhtenäistettiin valtakunnallisesti pelastuslaitosten yhteistyönä valvontaprosessi. Uudistuksen keskiössä oli asiakkaiden saama yhtenäinen palvelu sekä hyvä hallinto.

2.2 Pelastustoiminta

2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Kuluvalla palvelutasopäätöskaudella toimintavalmiusaikatavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin. Muutamissa yksittäisissä II-riskiluokan ruuduissa toimintavalmiusaikatavoite ja toteumaprosentti on ylittynyt. Toholammin uuden kesäkuussa 2026 käyttöönotetun paloaseman sijain tulee nopeuttamaan lähtöjä ja siten parantamaan toimintavalmiusaikoja alueella. Kälviällä ja Kannuksessa ylittymiset ovat johtuneet tavanomaista pidemmistä lähtöajoista. Ylitykset eivät kuitenkaan ylitä vähäisistä tehtävämääristä johtuen ongelmaruudun kynnystä (vähintään 4 tehtävää vuosittain). Muilta osin riskiruutujen tavoittamishaasteet liittyvät yksittäisiin päällekkäisiin tehtäviin tai henkilöstön saatavuuteen erityisesti virka-aikana. Toimintavalmiusaikatavoitteet ovat täyttyneet palvelutasopäätöksen mukaisesti ja keskimääräiset toimintavalmiusajat ovat olleet valtakunnallisessa vertailussa parhaiden joukossa.

2.2.2 Henkilöstöresurssit

Päätoimisen henkilöstön saatavuudessa on ollut haasteita erityisesti päällystötutkinnon suorittaneiden osalta. Virkoihin on ollut vain yksittäisiä hakijoita. Henkilöstön tavanomaista suurempi vaihtuvuus on osaltaan kohdentanut työpanosta lakisääteisten tehtävien sijaan perehdyttämiseen. Kesäisin palomiesten sijaisena on toiminut epä-

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

pätevät henkilöt. Haasteita kesäisin muodostuu erityisesti erikoiskaluston käyttämisessä, kuten alukset, nostolava ja monitoimiauto. Sivutoimisen henkilöstön määrässä, aktiivisuudessa, toimintakyvyssä ja kelpoisuuksissa on tapahtunut merkittävää positiivista kehitystä.

Kehittämistarpeiden toteutuminen

Palvelutasopäätöksen 2026-2029 kehittämisosassa mainitut asiat vuoden 2027 osalta eivät ole toteutumassa hyvinvointialueen taloustilanteen vuoksi, joten määriteltyjen tavoitteiden toteutumisaikaa päivitetään tuleville vuosille. Tavoitteena ollut henkilöstövoimavarojen lisääminen 5:llä vakanssilla palvelutasopäätöskauden aikana Kokkolan paloaseman toimintaympäristön ulkopuolelle toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamiseksi ja vaativien tehtävien suorituskyvyn lisäämiseksi virka-aikana ei ole toteutunut taloustilanteesta johtuen. Palvelutuotannon varmistamiseksi on pyritty kohdentamaan pelastustoiminnan kelpoisuuden omaavat henkilöt vastaaviin tehtäviin ja muihin tehtäviin henkilöitä rekrytoidaan soveltuvilla muilla tutkinnoilla. Rekrytoinnin ja kilpailukyvyn kehittämisessä on tapahtunut edistystä. Päätoimisen henkilöstön toimintakykyä tulee edelleen tukea ja huomioida ikääntymisen tuomat haasteet. Hyvinvointialueen henkilöstöohjelman jalkauttamisessa on edistytty. Tavoitteena on laajempien kehittämistoimenpiteiden lisäksi pyrkiä ratkomaan nopeasti hankkeen aikana esiin nousevia pienempiä käytännön haasteita. Muita vetovoimaa lisääviä onnistuneita kokonaisuuksia ovat olleet peruskoulutuksen ja viikkoharjoitusten kehittyminen sekä suojavarusteiden ja kaluston uudistuminen.

Raskaan kaluton investoinnit eivät ole toteutuneet suunnitellusti. Sivutoimisen henkilöstön toimintakyky on kokonaistarkastelussa lähellä tavoitetta. Muutamilla paloasemilla tarvittaisiin vielä hieman kehittymistä. Koulutustehtäviin tarvitaan lisää henkilöitä luomaan erityisesti sivutoimiselle henkilöstölle osaamista, mielenkiintoisia ja motivaatiota lisääviä koulutuksia. Kouluttajatehtävän vetovoimaisuuden lisäämisessä ei ole edistytty. Sivutoimisen henkilöstön peruskursseille hakeutumisen prosessit ovat kehittyneet, mutta vaativat edelleen toimenpiteitä. Ohjeessa pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoimintaan korvataan aikaisemman ohjeistuksen mukaiset kelpoisuuden antavat harjoitukset osaamisen osoittamisella. Tarvittavat määrittelyt on laadittu ja toimivat savusukeltamisen osalta hyvin. Toimintakyvyn testaamisen henkilöstö- ja materiaaliresursseja on lisätty.

2.2.3 Kalusto

Sammutusautojen keski-ikä on pienentynyt palvelutasopäätöskauden aikana neljän uuden ja kahden käytetyn sammutusauton hankinnan myötä. Säiliöautojen tilanne on aikaisempaa haasteellisempi, koska vuodelle 2025 suunnitellut säiliöautojen investoinnit eivät toteutuneet. Vanhimmat käytössä olevat sammutusautot ovat yli 25 vuotta vanhoja. Osa säiliöautoista on jo ylittänyt kriittisen 30 vuoden iän, jolloin korjaus ja ylläpitokustannukset edelleen kasvat merkittävästi. Investointi velkaa on merkittävästi materiaalisessa varautumisessa. Lisäksi on muita erityisajoneuvoja, joiden ikä on yli 25 vuotta.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Kehittämistarpeiden toteutuminen

Investointitason säilyttäminen suunnitelman tasolla ei ole toteutunut. Kaluston ja materiaalin tasoa ja sen optimaalista sijoittamista asemille kyvykkyyksien mukaan on toteutettu mahdollisuuksien mukaan. Erikoiskaluston laajempaa yhteiskäyttöä yhteistoiminta-alueen kanssa ei ole kehitetty. Erillisen kalusto- ja materiaalistrategia laatiminen on käynnistynyt.

2.2.4 Kiinteistöt

Toholammin paloaseman rakentaminen vuonna 2026 on luonut hyvät edellytykset pelastustoiminnan palveluiden tuottamiselle Toholammilta. Paloasemalla on myös ensihoidon tiloja. Kustannusten hallitsemiseksi aikaisemmin vain pelastuslaitoksen käytössä olleita tiloja hyödyntää ensihoito ja muut sote-toimijat. Tehostamista on tapahtunut Kokkolan, Kannuksen ja Lohtajan paloasemilla. Lisäksi on meneillään remontti, jossa ensihoito siirtyy Kaustisen paloasemalle.

Kehittämistarpeiden toteutuminen

Pelastuslaitoksen käytössä oleville kiinteistöille ei ole tehty suunniteltua laajamittaista tarve- ja kuntoselvitystä.

Suurteollisuusalueen laajeneminen Kokkolan eteläpuolelle valtatien 8 varteen saattaa muodostaa uusia II-riskiluokan ruutuja, joita ei saavuteta nykyiseltä paloasemalta. Laajenemisen vaikutuksia palveluverkkoon seurataan.

2.2.5 Suorituskyvyt

Pelastustoiminnan suorituskyvyn suunnittelu on edistynyt ja sitä tehdään Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (Sisäministeriön julkaisuja 2025:2) mukaisesti.

Kehittämistarpeiden toteutuminen

Savusukellus

Vaihtoehtoisia rajatun tilan palon sammutusmenetelmiä käytetään ensisijaisena sammutusmuotona ja tarvittaessa savusukellusta edellyttävissä tehtävissä tukevana. Sivutoimisen henkilöstön peruskoulutusta kohdennetaan riskiperusteisesti. Savusukellusvalmiuden tarkastelu on tehty toimintaympäristö- ja riskianalyysin pohjalta.

CBRNE

CBRNE-onnettomuuksien edellyttämää suorituskyvyn kehittäminen materiaalisesti Tokeva- kalustotasolle 4 on käynnissä. Sivutoimisten paloasemien suorituskyvyn kehittäminen henkilöstön osalta kemikaalisukelluksen mahdollistavaksi on edistynyt. CBRNE-asiantuntijuuden kehittäminen vastaamaan muuttuvaa toimintaympäristöä vaatii vielä toimenpiteitä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Vesipelastaminen

Pintapelastuksen kehittämistoimenpiteet ovat kesken. Tavoitteena on kehittää vesipelastamisen valmiutta, joka tapahtuu ensisijaisesti veneestä käsin. Pintapelastustoiminnan kehittämisen tueksi soveltuvan kauko-ohjattavan kaluston (vesipelastukseen soveltuva robotti) hankintaa ei ole selvitetty. Kehittämistoimenpiteenä sivutoimisen henkilöstön pintapelastuskurssi toteutui keväällä 2024. Kurssilla oli 7 osallistujaa. Vesipelastusvalmiuden tarkastelu on tehty toimintaympäristö- ja riskianalyysin pohjalta.

Ympäristövahingot

Tavoitteena ollut ympäristövahinkojen suorituskyvyn nostaminen tavoitetasolle B ei ole toteutunut riittämättömistä resursseista johtuen. Samasta syystä pelastustoimen yhteistyöalueen toimintojen yhteensovittaminen ei ole toteutunut.

Putoamisvaarallisella alueella työskentely

Sivutoimisten paloasemien suorituskyvyn kehittämään henkilöstön osalta PVAT 1-tason mukaiseksi on edistynyt. PVAT 2-tason suorituskyvyn lisäämisen tarve on arvioitu toimintaympäristöanalyysin pohjalta.

Sammutusvesi

Yhteistyö kaupunkien ja kuntien sammutusvesiverkoston rakentamisen suunnittelussa on kehittynyt. Ikääntyneiden letku- ja säiliöautojen uusiminen ei ole toteutunut. Laajassa yhteistyössä päivitetty sammutusvesisuunnitelma on hyväksytty aluevaltuustossa 15.12.2025 § 69.

Suurteollisuus

Pelastustoiminnan suorituskyky tarpeen selvittäminen ja yhteensovittaminen KIPin alueella ei ole toteutunut. Selvitystä pelastustoimintaan osallistuvan ensimmäisen yksikön vahvuudesta ympärivuorokauden ei ole tehty.

Pelastustoiminnan johtaminen

Tavoitteena ollut pelastustoiminnan johtamisen osaamiskartoitukset on toteutettu päivystävien palomestareiden osalta. Pelastustoiminnan yhteistyöalueen tilannekuvatoiminnan toteuttaminen yhteistyössä vaatii vielä kehittämistä.

2.2.6 Kansainvälinen toiminta

Kansainvälisen toimintaan ja sen kehittämiseen ei ole ollut riittäviä resursseja.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

2.3 Pelastustoimen suunnitelmat

Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadinta on toteutunut vaatimusten mukaisesti. Muiden SM:n asetuksen pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) mukaisia pelastustoiminnan suunnitelmien päivitys on alkanut vuoden 2025 alusta. Pelastustoiminnan suunnitteluun ja suunnitelmien laadintaan ei ole ollut riittävää työpanosta käytettävissä tavoitteiden saavuttamiseen aikataulussa. Uuden toimintavalmiuden suunnitelman laatiminen on vienyt myös osan muusta suunnittelutyöstä.

Vastesuunnittelun ja hälytysohjeistuksen kehittämiseen lähialueiden pelastuslaitosten kanssa ei ole ollut resursseja. Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadinta- ja ylläpitotyöhön sekä suuronnettomuusharjoitusten järjestämiseen suunniteltua lisäresurssia ei ole ollut käytettävissä.

2.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Sopimuspalokunnalla tarkoitetaan pelastuslain 2 a §:n mukaan pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa tai sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt hyvinvointialueen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue on tehnyt sopimukset alueen vapaaehtoisten palokuntayhdistysten kanssa sekä teollisuuden laitospalokuntien kanssa. Alueen vapaaehtoiset palokuntayhteisöt tuottavat alueen sopimuspalokuntina palveluita pelastustoimintaan, onnettomuuksien ehkäisyyn ja vapaaehtoistoiminnan tehtäviin liittyen sekä kehittävät palokuntatoimintaa alueella. Sopimuspalokunnat vastaavat sivutoimisten asemapaikkojen henkilöstön osalta myös muista erikseen sovituista tehtävistä. Pelastustoimintaan osallistuminen tapahtuu kuitenkin pääsääntöisesti sopimuspalokuntien osalta sivutoimisena henkilöstönä, joka selkeyttää työnantaja vastuut tehtävissä. Muissa tehtävissä sovitaan erikseen, että tapahtuuko työ sivutoimisena henkilöstönä vai sopimuspalokunnan toimintana. Tehdaspalokuntien kanssa on sovittu erikseen pelastustoimen tehtävien hoitamisesta.

Pelastuslaitos tukee alueen sopimuspalokuntien vapaaehtoistyötä mahdollistamalla kaluston ja tilojen käyttöä erikseen sovitulla tavalla yhdistystoiminnassa sekä tukee sopimuspalokuntien eri osastojen toimintaa ja toiminta-edellytyksiä. Sivutoimisen henkilöstön taustalla toimivat palokuntayhteisöt (sopimuspalokunnat) rekisteröityjen yhdistystensä kautta, jotka voivat sopimuksiin perustuen järjestää muun muassa palokuntanuorisotoimintaa sekä tukiosastojen toimintaa. Sopimuspalokuntia ovat palokuntayhdistykset, jotka ovat tehneet pelastuslain tarkoittamista pelastustoiminnan palveluiden tuottamisesta sopimuksen hyvinvointialueen kanssa. Sopimuksella tuotettavat palvelut ovat toteutuneet hyvin. Pelastustoimen tehtäväalueella toimivien muiden vapaaehtoisjärjestöjen kanssa käydään keskustelua ja selvitetään yhteistyömahdollisuuksia seuraavan palvelutasopäätöskauden aikana. Yhteistyöstä tehdään tarvittavat sopimukset hyvinvointialueen pelastuslaitoksen ja yhteisöjen kanssa. Alue- ja

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

yhdistyssopimuksia ei ole päivitetty, eikä palvelutuotantomalleja tarkasteltu. Tavoitteena ollut sivutoimisen henkilöstön laajempi hyödyntäminen turvallisuusviestinnässä ei ole toteutunut. Yhteistyön kehittämisessä on edistytty.

2.5 Väestönsuojeluun varautuminen

Pelastuslaitos on edellisessä palvelutasopäätöksessä linjannut, että se pystyy toimialueellaan huolehtimaan ihmisten ja omaisuuden suojaamisesta ja pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistään sekä tehtävien edellyttämästä yhteistoiminnasta myös poikkeusoloissa siten, että ihmishenkiä ja omaisuutta ei menetetä puutteellisten varautumisjärjestelyjen vuoksi. Kunnat ovat itsenäisesti varautuneet siten, että pystyvät huolehtimaan tärkeiden tehtäviensä peruspalvelujen turvaamisesta normaaliolojen lisäksi myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pelastustoiminta poikkeusoloissa on varmistettu yhteistyösopimuksin, ja viranomaisten valmiussuunnitelmat ovat keskenään yhteensopivia ja ajantasaisia. Valmiussuunnitelmien mukaista toimintaa on harjoiteltu vuosittain. Verkostoitumista tulee kehittää edelleen erityisesti maakunnan sisällä sekä yhteensovittaa poikkihallinnolliset tarpeet hyvinvointialueen viitekehykseen.

Pelastuslaitoksella on ajanmukainen tilanne- ja johtokeskus, jonka toimintavalmiutta säädellään ennalta suunniteltujen kriteerien ja toimintamallin mukaisesti. Vuoden 2025 keväällä on käynnistynyt pelastustoiminnan yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskus Ouluun. Keski-Pohjanmaalla on näin ollen mahdollisuus hyödyntää jatkuvasti toimivan tilannekeskuksen palveluita.

Väestön varoittamiseen käytettävää väestöhälytinjärjestelmää on kehitetty sekä kunnossapidetty ja testattu säännöllisesti. Poikkeusolojen pelastustoimintaa varten on varattu ja ylläpidetty henkilöstönvarauksia. Määritettävä varattavien määrä on säännöllisesti tarkastettu.

Kuluneen palvelutasopäätöskauden varautumistoiminnan alkua ohjasi vahvasti COVID19-pandemia ja vuodesta 2022 lähtien Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen myötä muuttunut turvallisuustilanne Suomessa sekä muualla Euroopassa. Pelastuslaitos on omalta osaltaan kehittänyt myös pelastustoimen varautumista poikkeuksellisiin oloihin. Pelastuslaitoksen fasilitoima valmius- ja turvallisuusfoorumi Keski-Pohjanmaan Alueturva on kokoontunut aktiivisesti vuodesta 2019 lähtien ja mahdollistanut alueen kriittisten toimijoiden yhteisen keskustelun sekä valmius- ja turvallisuustilannekuvan muodostamisen.

Pelastuslaitos on valvonut ja ohjannut valvonnan yhteydessä yritysten ja taloyhtiöiden omatoimisen varautumisen tasoa ja siitä laadittua pelastussuunnitelmaa suunnitelman mukaisesti. Rakennuslupavaiheessa on tarkastettu osaltaan omatoimiselta varautumiselta vaadittava taso. Väestönsuojien rakentamisvelvoitteen toteutumisesta on huolehdittu yhteistyössä rakennuslupaviranomaisten kanssa voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Kuluneella palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitos on osallistunut useisiin valmiutta kehittäviin harjoituksiin. Pelastuslaitos järjesti myös keskeisille yhteistoimintatahoille, hyvinvointialueen johdolle sekä sivutoimiselle henkilölle perehdytystä ja koulutusta varautumisen ja valmiussuunnittelun teemasta. Pelastuslaitos on aktiivisesti edistänyt hyvinvointialueen varautumista ja valmiussuunnittelun. Hyvinvointialueen varautumisen kehittämiseksi on keväällä 2025 perustettu varautumisen koordinaatioryhmä, jossa pelastustoimi on aktiivisesti mukana. Pelastuslaitos on perustanut valtioneuvoston asetuksen yhteistoiminnasta väestönsuojeluun varautumisessa 2§:n mukaisen yhteistoimintaryhmän.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

3. RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Palvelutasopäätös perustuu Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen laatimiin riskikartoituksiin ja riskianalyysiin (KP 2025), joka sisältää toimintaympäristön analyysin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Riskianalyysissä on huomioitu vuoden 2023 kansalliset ja alueelliset riskinarviot eri turvallisuustilanteissa. Riskianalyysin luvussa 6 on nostettu esiin tulokset ja johtopäätökset, jotka esitellään keskeisimmän havainnon ja toimenpide-ehdotusten kautta.

Riskianalyysi määrittää palvelutarpeen mitoittamisen ja varautumisen tarveperusteisesti tunnistettujen riskien ja uhkien mukaisesti. Tämän avulla tullaan määrittämään palvelutasopäätöskauden aikana suorituskykyvaatimukset hyvinvointialueen pelastustoimelle sekä riittävä turvallisuustaso rakennetulle ympäristölle. Suorituskykyvaatimus tarkoittaa uhkien, riskien ja asiakasymmärryksen perusteella määriteltyjä vaatimuksia mihin pelastustoimen palveluiden tulee kyetä niin henkilöstön, kaluston ja materiaalien kuin toimitilojen osalta.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos hyödyntää riskianalyysissään keskeisiä ajanhetkeen liittyviä turvallisuusympäristön ilmiöitä, riskejä sekä pyrki tunnistamaan trendejä erilaisin tiedonhankinta keinoin. Toimintaympäristön muutosvoimien analyysissa hyödynnettiin pelastustoimen tilastoinnin lisäksi ulkopuolista tilastoaineistoa, jossa haettiin tietoja tukevia ja syventäviä selvityksiä yhteiskunnan yleisien muutosilmiöiden vaikutuksista sekä asiantuntijoiden näkemyksiä toimintaympäristön ennakoimiseksi. Riskianalyysin tuloksista ja johtopäätöksistä on poistettu ne kohdat, jotka sisältävät salassa pidettävää tietoa (621/1999 24 § 8 momentti) mukaan.

Toimintaympäristön nykytila ja muutostekijät

Keski-Pohjanmaan pelastustoimen riskianalyysissä on tarkasteltu Keski-Pohjanmaalta toimintaympäristön nykytilaa ja muutostekijöitä erillisten kirjallisten lähteiden, ajankohtaisten pelastustoimen tilastojen, sisäministeriön toimittaman riskiruutuaineiston, haastattelujen, toiminnanharjoittajien laatimien selvitysten sekä paikkatietoanalyysien pohjalta. Maakunnan toimintaympäristön keskeiset muutosvoimat sekä alueellinen kehitys on huomioitu saatavilla olevien julkisten tietojen kautta. (KP 2025).

Toimintaympäristöanalyysin pohja muodostuu pelastustoimen kumppanuusverkoton periaatteisiin, jossa on huomioitu esimerkiksi lainsäädännön kehitys, alueen ympäristö ja luonto, ilmastonmuutoksen aiheuttamat vaikutukset pelastustoiminnalle, väestönkehitys, rakennettu ympäristö, liikenneverkko ja –määrät sekä teknologinen sekä teollinen kehitys. Siinä on erityisesti tarkasteltu laajoja kokonaisuuksia, jotka vaikuttavat nyt ja mahdollisesti tulevaisuudessa hyvinvointialueelta vaadittavaan tarveperusteisen pelastustoimen palveluiden saatavuuden järjestämisen ja niiden tuottamiseen. Näillä on pyritty ennakoimaan mahdollisia palvelutuotannon muutoksen vaatimia resurssitarpeita sekä palveluiden saatavuuden kehittämistoimia.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Toimintaympäristön uhkien ja riskien tunnistamisessa on päivittäisten onnettomuuksien osalta hyödynnetty Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilaston (PRONTO) tietoja. Vaativampien tilanteiden, suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden osalta Keski-Pohjanmaan pelastuslaitosten riskianalyysissa on nojauduttu sidosryhmäyhteistyötä ja heidän omiin riskien mukaista skenaariopohjaista tarkastelu (RVL 2023; KIP 2023). Riskiluokan määrittävien onnettomuuksien resurssitarpeita on tarkasteltu riskianalyysin skenaariopohjissa.

Riskienhallintakeinojen määrittely

Pelastustoimessa riskeihin vaikutetaan moniulotteisella keinovalikoimalla, joka muodostuu turvallisuusviestinnästä, turvallisuuden itsearvioinnista, valvontatyöstä ja pelastustoiminnasta sekä omatoimisesta varautumisesta. Riskianalyysin perusteella pelastustoimen palvelut mitoitetaan riskien ja uhkien mukaisesti, jota tuetaan riskienhallintakeinoin. Riskien ja uhkien perusteella määritellään palvelutasopäätöskauden aikana suorituskyvyn tarve ja suorituskykyvaatimukset, joista johdetaan toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso eli suorituskyky.

Tunnistettujen keskeisten havaintojen osalta toteutettiin ristiintaulukoinnit matriisimaisesti riskienhallintakeinojen sekä toimintoihin liittyvien huomioiden osalta. Tunnistetut kokonaisuudet on arvioitu pelastuslaitoksen toteuttavissa olevien keinojen avulla (KP 2025).

Palveluiden mitoitusperusteet

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimi tarkasteli riskianalyysin perusteella palvelutuotannon mitoitustarpeita riskienhallinnan keinovalikoiman avulla. Suunnitteluperusteet sekä riskianalyysin esille nostama suorituskyvyn tarve muodostetaan palvelutasopäätöskauden aikana suorituskykyvaatimuksiksi. Palveluiden mitoitusperusteet on jaoteltu kolmeen alakohtaan

- Onnettomuuksien ehkäisyn palvelutarpeet
- Pelastustoiminnan mitoitusperusteet palvelupisteittäin sekä koko hyvinvointialueen osalta
- Väestönsuojelun ja varautumisen mitoitusperusteet, jossa on määritelty vaatimukset pelastustoimen vastuulla oleviin väestönsuojelutehtäviin sekä hyvinvointialueen varautumisen yhteensovittaminen.

Onnettomuuksien ehkäisyn palvelutarpeet

Valvontasuunnitelma laaditaan vuosittain perustuen riskienarviointiin. Valvontasuunnitelmassa on esitetty ne painopisteet, joihin valvontaa kohdistetaan. Valvonnan toimenpiteet ja painopisteet voivat vaihdella vuosittain tai sitä voidaan muuttaa esimerkiksi poikkeusolojen tai muun ulkoisen vaikuttavan tekijän edellyttäessä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Onnettomuuksien ehkäisyn tulee voida vastata olemassa olevan alueen rakennetun ympäristön ja toimintaympäristön tuomiin uusiin haasteisiin. Kokonaisuuteen kuuluu noin 1100 A1 - A6 –luokan erityiskohdetta, joissa yksittäinen kohde voi pitää sisällään useita rakennuksia sekä noin 21700 asuinrakennusta. Lisäksi hankkeiden toteutumisen aikana annettavat lausunnot, yleinen ohjaus, palontutkinnasta saatujen havaintojen ja informaation jalkauttaminen sekä turvallisuusviestintä kuuluvat onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin.

Keski-Pohjanmaan alueelle on suunnitteilla ja rakenteilla useita suuronnettomuusvaara- tai vaaraa aiheuttavia (379/2011 48 §) kohteita. Kohteet tulevat lisäämään pelastusviranomaisen asiantuntijatyötä merkittävästi, ennen rakentamista, rakentamisen aikana, kuin teollisen toiminnan toimiessa. Asiantuntijuutta edellytetään toiminnan aikana sekä valmistamiseen ja varastointiin liittyvässä valvonnassa puuttumalla vaarallisiin toimintamalleihin teollisuusympäristössä hankkeiden valmistuttua. Yhteistyön lisääntyminen toiminnanharjoittajan ja TUKES välillä lisää palveluntarvetta.

Toimintaympäristössä väestön ikääntyminen ja hyvinvointialueen sotepuolen yhteistyötä tehostetaan niin HYTE-työn kuin terveydenhuollon palvelutarpeen arvioinnin tukena. Tämä työ tulee lisäämään ennaltaehkäisevän palvelun henkilöstön tarvetta sosiaali- – ja terveydenhuollon henkilöstön koulutuksen toteuttamiseksi. Alueen väestöpohja tulee kattavasti huomioida, jotta turvallisuusviestinnän erilaisilla keinovalikoimalla tavoitetaan alueen asukkaita eri tavoin. Tällä toimella on merkittävä osuus pelastustoimen palvelutarpeen vähentämisellä, koska merkittävimmät pelastustoiminnan resurssitarpeet kohdistuvat ihmisten aiheuttamien pelastustoimen palvelutarpeiden vastaamiseen. Omatoimista varautumista on perustellusti syytä korostaa erityisesti riskiperusteisesti suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien teollisuuskohteiden skenaariopohjaisten riskien vaikutusvyöhykkeellä sekä erillisten arjen toimintaympäristön häiriötilanteisiin varautumisessa.

Pelastustoiminnan mitoitusperusteet

Pelastustoiminnan suorituskyky on mitoitettu vastaamaan alueen riskejä ja onnettomuusuhkia. Riskianalyysissä tunnistetun palvelutarpeen mukaan ylläpidetään suorituskykytarpeen mukaista palveluverkkoa siten, että kiireellisissä pelastustehtävissä pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on mahdollista toteutua riskiruudulle päätetyn toimintavalmiusaikatavoitteen mukaisesti. Palvelutarve jakaantuu paloaseman välittömään lähialueeseen sekä koko hyvinvointialueen palvelutarvetta tukevaksi. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutarpeen mitoittamisessa ei huomioida naapurihyvinvointi alueen palvelutarpeita, mutta olemassa olevia resursseilla tuetaan pelastuslain 379/2011 46 § mukaan yhteistyösopimuksilla pelastusmuodostelmien käytöstä. Palveluiden saatavuudessa huomioidaan myös toimintavalmiusaika tavoitteen toteutuminen pelastusjoukkueen osalta.

Palveluverkon avulla muodostetaan ja koottaan tarvittavat resurssit koko hyvinvointialueen palvelutarvetta vastaavaksi. Palvelutarpeen mukaan suorituskyky muodostuu päivittäisten tapahtumien vaatimien keskisuurten ja

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

suurten pelastustoiminnan tehtävien vaatimista suorituskyky tarpeista, ja näiden monistamiskyvystä, joilla kyetään pitämään yllä 72 h ajan valmiuden säätelyn parametrien avulla. Riskianalyysissä on tunnistettu alueelle tyypilliset onnettomuudet sekä yksittäiset riskikohteet, joiden varalle tarvitaan erityisiä järjestelyjä toiminnanharjoittajien omatoimiseen varautumiseen sekä pelastuslaitokselle riittävän suorituskyvyn takaamiseksi. Riskikohde voi edellyttää erityistä varautumista onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja suuronnettomuusvaaran pienentämiseksi ja onnettomuuden torjumiseksi yhteistoiminnassa alueen toiminnanharjoittajien kanssa.

Väestönsuojelun ja varautumisen mitoitusperusteet

Väestönsuojelun mitoituksessa Keski-Pohjanmaalla tulee huomioida niin maakunnan sisältä kuin ulkopuoleltakin tulevat uhat alueen väestölle. Mitoitusperusteena alueen sisäisille uhille on suuronnettomuuden aiheuttamat vaikutukset ympäröivälle väestölle sekä poikkeusolojen riskit. Väestöä tulee tiedottaa alueen uhkista (vaara- ja turvallisuustiedotteet) sekä luoda osaamisperusteet toimintaan. Lisäksi tulee kyetä väestöä varoittamaan keskeisillä riskiperusteisilla alueilla ja väestökeskittymissä.

Poikkeusolojen vaatimien väestön suojaamiseen tarkoitettujen väestönsuojien rakentamista ja niiden ylläpitoa valvotaan sekä väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamista toteutetaan. Lisäksi laaditaan evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano ohjeen mukaiset suunnitteluvastuun mukaiset suorituskyvyt väestön suojaamiseksi (suojaväistö, kapasiteetit, väestön siirtämisen ja siirtymisen suunnittelu, sekä väestön vastaanoton ja muun väestön elinedellytysten turvaaminen) sekä suunnitelmien yhteensovittamiseksi hyvinvointialueella. Mahdollisiin laajamittaisiin evakuointeihin varaudutaan ennakkoon laadituilla suunnittelulla, harjoittelulla sekä sidosryhmäyhteistyöllä. Suorituskykyä tulee olla myös säteilyvalvontaan ja suunnitelma säteilyvaaraonnettomuuden varalle.

Tulokset ja johtopäätökset

Riskianalyysissä (KP 2025) on esitetty alueen perustietojen, alueellisten- ja kansallisten riskien, alueen onnettomuushistorian sekä alueellisten riskien ja toimintaympäristöanalyysin avulla muodostettu kokonaisuus. Näiden analyysien sekä havaintojen perusteella on muodostettu toimenpide-ehdotuksia, joilla kyetään vastaamaan keskeisiin alueen ja ympäristön muodostamiin uhkiin sekä yhteiskunnan yleisien muutosilmiöiden vaatimuksiin pelastustoimelle. Keskeisissä havainnoissa ja toimenpide-ehdotuksissa luodaan pelastustoimen tunnistamien ilmiöille, riskeille, uhkille ja trendeille kehittämissuunnitelmaan nostettavia toimenpiteitä pelastuslaitoksen tuottamien palvelujen suorituskyvyn tukemiseksi.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Suuronnettomuusvaara tai vaaraa aiheuttavat kohteet

Keski-Pohjanmaalla varsinkin Kokkola alue profiloituu vaarallisten aineiden laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia sekä vaarallisten aineiden kuljetusreittinä harjoittavien yritysten ja kemikaaliratapihan kehittyvän teollisuuden kautta alueeksi, jossa pelastustoimen CBRNEsuorituskyvyn tarve pelastustoiminnan kuin onnettomuuksien ehkäisyn osalta korostuu. Alueelle on lisäksi laajamittaista ja edelleen kehittyvää kaivostoimintaa.

Onnettomuuksien ehkäisyn resurssia tulee kohdentaa ja lisätä asiatuntijoiden työpanosta alueen suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavien tuotantolaitosten ennaltaehkäisevään valvontaan. Lisäksi pelastuslaitos tarvitsee asiantuntijatyötä kehittämään ja täydentämään CBRNE-torjuntaan liittyviä suorituskykyjä.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn palvelutarpeen kohdentaminen riskiperusteisesti

Keski-Pohjanmaalla väestö ikääntyy ja yli 64-vuotiaiden osuus tulee nousemaan lähivuosina. Väestön toimintakyvyn alentumisesta ja sosiaali- ja terveystoimen kehittyvästä yhteistyöstä ja turvallisuusviestinnän riskiperusteisessa kohdentamisesta ja HYTE yhteistyöstä ennaltaehkäiseviin toimiin, lisää henkityötarvetta. Työ tulee lisäämään ennaltaehkäisevän palvelun tarvetta sosiaali- ja terveydenhuollon eli viranomaisyhteistyön henkilöstön koulutuksen toteuttamisessa sekä erilaisissa turvallisuusviestinnän keinovalikoiman toteuttamisessa. Tavoitteena on lisätä riskiperusteista turvallisuusviestintää ja -koulutusta sekä omatoimisen varautumisen osaamista koko hyvinvointialueen asukkaille. Näillä toimilla on merkittävä osuus pelastustoimen palvelutarpeen vähentämisellä.

Pelastuslaitos kouluttaa ja lisää palontutkintaan sekä vaaratilanteiden havaitsemisesta (379/2011 42 §) johtuvien palvelutarpeiden osallistuvaa henkilöstöä sekä tehostaa palo- ja onnettomuus tutkinnan keinoin saatujen johtopäätösten huomioimista palvelutuotannon varautumisessa ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä.

Pelastustoimen suorituskyky

Hyvinvointialueen pelastustoimi kehittää palvelutarpeen mukaisia suorituskykyjään systemaattisesti erityisesti riskianalyysissä määritettyjen palvelutasoja mitoittavien riskien osalta (suorituskyvyn tarve) niin materiaalien ja kalustollisten valmiuksien, toimintamallien sekä henkilöstön osaamisen ja suunnitteluosaamisen pohjalta. Pelastustoimen suorituskyky muodostuu toimintavalmiudesta, joka tarkoittaa hyvinvointialueen pelastustoimen kykyä suoriutua sille määritetyistä tietystä tehtävästä eli suorituskykyvaatimuksesta. Pelastustoimen suorituskykyyn kuuluu onnettomuuksien ennaltaehkäisy, pelastustoiminta sekä varautuminen ja väestönsuojelu.

Suorituskykyyn liittyy pelastustoimen kalusto- ja materiaalistrategian luominen, johtamisen, toimintamallien ja henkilöstön määrän ja laadun määritys. Suunnittelussa huomioidaan poikkeusolojen vaatimukset. Pelastustoimen

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

suorituskykyyn kuuluvat myös yhteistoiminta-alueen sekä viranomaisyhteistyön tarpeiden kehittäminen. Suorituskyvyn kehittäminen ja tehokkuuden lisääminen pelastustoiminnan toimintamenetelmissä ja työturvallisuudessa sekä onnettomuuksien ehkäisyssä huomioidaan kattavasti.

Osana suorituskyvyn kehittämistä ympäristövahinkojen torjunnan (merellinen öljyntorjuntakyky siltä osin kuin se kuuluu pelastuslain 27 § toimivaltaan, maa-alueiden öljyvahinko sekä pohjavesialueella tapahtuvat kemikaalionnettomuuksien) suorituskykyä kehitetään toimintaympäristön riskien mukaisesti kokonaisuutena yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tämä tulee vaatimaan pelastuslaitokselta kehittämis- ja ylläpito resursseja lisää määräajaksi, jotta suorituskyvyn suunnittelun avulla saadaan valmius nostettua tunnistettuja riskejä vastaavalle tasolle ja saavutetaan sille asetettu minimitason.

Pelastustoimen suorituskyvyn kehittäminen sisältää toiminnassa tarvittavien toimintojen johtamiseen liittyvät järjestelmät. Pelastuslaitoksen tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoimintaa kehitettään tukemalla nykyisiä ja tarveperusteisia suorituskykyjä sekä näiden vaatimaa organisaatiollista kyvykkyyttä. Pelastuslaitoksen suunnittelutyö tukee ja toteuttaa sekä kehittää palveluiden laadun arviointia ja omavalvontaa. Pelastuslaitos integroituu tarkoituksenmukaisesti hyvinvointialueen konsernin tuottamiin palveluihin. Resurssilisäys tukee myös hallinta- ja ohjausjärjestelmältä tulevan raportointi velvollisuuden kehittämisestä sekä digitaalista siirtymistä.

Väestön suojelun ja varautumisen suorituskyky

Varautumiseen liittyvä suorituskyvyn kehittämien vaatii poikkihallinnosta osaamista ja yhteensovittamista sekä kouluttamista. Osana hyvinvointialueen varautumisen koordinointia tarvitaan uudenalaista osaamista eri häiriötilanteiden valmiussuunnitteluun, johtamiseen sekä tilannekuvan muodostamiseen sekä viranomaistoiminnan yhteisen varautumisen kehittämiseen ja suunnitteluun.

Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen hyvinvointialuetta koskevan väestönsuojelutehtävien toiminnan ja suunnitelmien toteuttamiseksi. Lisäksi on tarpeen kehittää häiriötilanteiden ja väestönsuojelun varautumiseen liittyvää tehtäviä ja yhteistyörakenteita alueen kuntien kanssa.

Evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano ohjeen mukaiset suunnitteluvastuun mukaiset suorituskyvyt väestön suojaamiseksi (suojaväistö, kapasiteetit, väestön siirtämisen ja siirtymisen suunnittelu, sekä väestön vastaanoton ja muun väestön elinedellytysten turvaaminen) sekä suunnitelmien yhteensovittamiseksi hyvinvointialueella sekä näiden materiaalisten varautumisen suunnittelu. Merkittävänä osan poikkeusolojen haastavimmista riskeistä aiheuttaa pelastustoimen vastuulla olevan väestönsuojaamisen suunnitelmien uudelleen arvioinnin ja yhteensovittamisen tarpeen sekä näiden suorituskykyjen määrittelyn.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

4. PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN

4.1 Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Onnettomuuksien ehkäisyllä tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla pyritään pienentämään onnettomuuden todennäköisyyttä ja ennalta varautumalla vähentämään onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja. Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyön tavoitteena ovat ihmisten ohjaus, neuvonta, koulutus ja valvontatyö.

Pelastuslain (379/2011) pelastuslaitoksen keskeisenä tehtävänä on ehkäistä onnettomuuksia ja huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, turvallisuusviestinnästä, valvonnasta ja palontutkinnasta. Pelastuslaitoksen on toimittava onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistuttava paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Pelastuslaitoksen on myös seurattava onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja siitä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhdyttävä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja tarvittaessa tehtävä esityksiä muille viranomaisille. Pelastuslain mukaan pelastusviranomaisten on huolehdittava myös muun lainsäädännön mukaan pelastustoimelle kuuluvista tehtävistä. Näitä, yleisimmin valvonta- ja lupatehtäviä, tulee erityisesti kemikaaliturvallisuutta koskevasta lainsäädännöstä.

Onnettomuuksien ehkäisyn keskeisiä tehtäviä ovat:

- onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvä yleinen ohjaus,
- turvallisuusviestinnän suunnittelu ja koordinointi sekä osaltaan toteutus,
- pelastustoimelle kuuluvat valvontatehtävät,
- maankäytön ja rakentamisen ohjaus- ja asiantuntijatehtävät
- paikalliseen turvallisuustyöhön osallistuminen.

4.1.1 Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastuslain 27 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslain mukaan hyvinvointialueen on huolehdittava alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien rajoittamisessa. Ohjausta ja neuvontaa kohdennetaan erityisesti pelastuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjen velvoitteiden

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

toteutumiseen, vaarallisten kemikaalien käyttöön ja varastointiin liittyviin, sekä maankäytön ja rakentamisen turvallisuuteen liittyviin asioihin.

Pelastuslain 2 luvussa annetaan kansalaisia koskevia yleisiä määräyksiä, kuten yleinen toimintavelvollisuus tulipalon tai muun onnettomuuden uhatessa tai sattuessa, huolellisuusvelvoite tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi, varovaisuusvelvoite tulen käsittelyssä sekä avotulen tekoa ja kulotusta koskevat rajoitteet ja velvoitteet. Pelastuslain 3 luvussa puolestaan määritellään toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuuksista. Lisäksi luvussa annetaan pelastusviranomaiselle velvoitteita poistumisturvallisuuden arviointiin liittyen.

Pelastuslain yleinen ohjaus- ja neuvontavelvoite toteutetaan osana päivittäistä onnettomuuksien ehkäisy-, pelastus- ja viestintätoimintaa, ja siihen osallistuu osaltaan koko henkilökunta. Yleistä ohjausta ja neuvontaa annetaan puhelimitse virka-aikana eri toimiala-asiantuntijoiden toimesta. Virka-ajan ulkopuolella ohjausta ja neuvontaa antavat tarvittaessa päivystävät palomestarit sekä muu pelastushenkilöstö. Vaarallisten kemikaalien käyttöön ja varastointiin sekä maankäytön ja rakentamisen turvallisuuskysymyksiin liittyvää erityistä asiantuntemusta vaativaa ohjausta ja neuvontaa varten on erikseen nimetyt viranhaltijat. Opastavaa turvallisuustietoa on saatavilla pelastuslaitoksen verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa.

Pelastuslaitos huolehtii alueella pelastustoimelle kuuluvasta turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien rajoittamisessa. Keskeinen tavoite on onnettomuuksien ehkäiseminen ja hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen vaikuttamalla turvallisuusasenteisiin, -tietoihin ja -taitoihin. Pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategian mukaan kohderyhmät tulee valita riskiperusteisesti pelastuslain määrittelemistä varautumisvelvollisista. Tältä pohjalta alueellemme on laadittu turvallisuusviestintäsuunnitelma.

Turvallisuusviestinnässä tehdään tarkoituksenmukaista yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja alueella toimivien tahojen sekä valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Pelastustoimelle kuuluvan turvallisuusviestinnän toteuttamiseksi ei ole erikseen resursoitu henkilöstöä, vaan tehtävään osallistuu koko henkilöstö tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on onnettomuuksien ennalta ehkäisy ja onnettomuusvaikutusten vähentäminen.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Ohjauksen ja neuvonnan tavoitteena on, että pelastustoimen laitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja laitteiden kunnossapito on ennakoivaa sekä pelastussuunnitelmat ja poistumisturvallisuusselvitykset ovat ajan tasalla ja niiden mukaista toimintaa harjoitellaan. Lakisääteiset harjoitukset toteutetaan yhdessä toiminnanharjoittajien ja eri viranomaisten kanssa ja ne osaltaan toteuttavat pelastusviranomaiselle säädettyä ohjausvelvoitetta.

Turvallisuusviestintää tehdään monikanavaisesti ja siinä hyödynnetään digitaalisia palveluita. Turvallisuusviestinnän tavoitteena on kansalaistaitojen sekä turvallisuusosaamisen kehittäminen elämänkaaren kaikissa vaiheissa ja toimintaympäristöissä. Turvallisuusviestintää ohjaa turvallisuusviestintäsuunnitelma, jossa asetetaan toteutustavat eri kohderyhmille. Pelastuslaitos pyrkii tapaamaan jokaisen alueella asuvan lapsen ja nuoren neljä kertaa ennen, kuin he täyttävät 25 vuotta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslain yleinen ohjaus- ja neuvontavelvoite toteutetaan osana päivittäistä onnettomuuksien ehkäisy-, pelastus- ja viestintätoiminta.
- Opastavaa turvallisuustietoa on saatavilla pelastuslaitoksen internet -sivuilla ja sosiaalisessa mediassa.
- Erillistä turvallisuusviestintää tuotetaan laaditun turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti vähintään kuudelle prosentille alueen väestöstä. Tämän lisäksi turvallisuusviestintää suoritetaan eri sosiaalisen median kanavilla.
- Työhön varataan 1,5 henkilötyövuotta

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitoksen ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä toteutuu palvelutasopäätöksen mukaisella tasolla. Tehokas onnettomuuksien ehkäisytoiminta tarvitsee monipuolista koulutusmateriaalia sekä päätoimisia voimavaroja. Laadukkailla ja monipuolisilla koulutusmateriaaleilla varmistetaan laadukas koulutus ja mahdollistetaan koulutusten tekeminen eri tavoin. Panostamalla sivutoimisen henkilöstön tehdä turvallisuuskoulutusta, saadaan merkittävä voimavara ja lisäresurssi turvallisuusviestinnän ja – osaamisen laajentamiseen.

4.1.2. Palontutkinta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkintaa (379/2011 41 §). Pelastuslaitoksen palontutkinnan tarkoituksena on kehittää pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisyä ja pelastustoimintaa. Sen tulee tuottaa onnettomuuksien ehkäisyn kehittämis- ja suunnittelutyötä palvelevaa tietoa yksittäisten tapausten analysoinnin kautta sekä tilastollisen tiedon luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta parantamalla. Pelastustoiminnan

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

kulku on säädetty selvitettäväksi osana palontutkintaa. Pelastustoiminnan kulun selvittämisen laajuus ja näkökulma määräytyvät palontutkinnan tasojen mukaisesti.

Yksittäistapauksia ja tilastotietoa voidaan hyödyntää onnettomuuksien ehkäisyn lisäksi pelastustoiminnan tekniikan ja taktiikan kehittämisessä, työturvallisuustarkasteluissa, turvallisuusviestinnässä sekä valvontatoimenpiteiden kohdentamisessa. Koottua tilastoaineistoa voidaan hyödyntää laajasti sekä pelastuslaitoksen oman toiminnan suunnittelussa että koko pelastustoimen palveluiden saatavuutta koskevassa suunnittelutyössä.

Palontutkinta jaetaan Keski-Pohjanmaan alueella kolmeen tasoon

- Taso 1 on palontutkinnan perustaso, joka suoritetaan jokaisesta tulipalosta. Palontutkinnasta vastaa pelastustoiminnan johtaja. Tutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyy ja sen leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot, vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät, kuten asukkaiden ja henkilökunnan toiminta palotilanteessa sekä pelastustoiminnan kulku. Palontutkinta raportoidaan kirjaamalla toimenpiderekisteriin (PRONTO) onnettomuus- ja rakennusselosteiden vaatimat tiedot.
- Taso 2 on pelastuslaitosten palontutkinnan laajempi taso, joka suoritetaan vähintään tutkintakriteerit täyttävistä tulipaloista. Tutkinnasta vastaa koulutettu ja nimetty palontutkija. Tutkinnassa selvitetään tulipalon syy ja perehdytään tarkemmin onnettomuuden laajuuteen vaikuttaneisiin tekijöihin. Tutkinnan tason 2 palontutkinnassa tulipalo dokumentoidaan ja raportoidaan PRONTOn palontutkintaselosteelle ja tarvittaessa erilliselle raportille jatkokäsittelyä varten.
- Taso 3 on palontutkinnan laajin taso, joka suoritetaan tarpeen vaatiessa erityisen merkittävistä tapauksista tai osana muuta tutkintaa. Päätöksen tutkinnan aloittamisesta voi tehdä Onnettomuustutkintakeskus, sisäministeriö, valtioneuvosto tai pelastuslaitos. Tason 3 palontutkintaa varten kootaan työryhmä, johon voi kuulua myös jäseniä pelastuslaitoksen ulkopuolelta. Kolmannen tason tutkinta raportoidaan samalla tavalla kuin toisen tason tutkinta ja sen toteuttamisesta vastaa tehtävään koulutettu palontutkija.

Edellisen palvelutasopäätöskauden tavoitteita palontutkinnan osalta ei ole täysin saavutettu. Syttymissyy oli pystytty arvioimaan 93 %:ssa tulipaloista. Kaikki vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneet tulipalot tutkittiin. Tulokset ovat valtakunnallisessa vertailussa ylimmässä kolmanneksessa. Tulosten hyödyntämisessä pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisyssä on kehitettävää.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Palontutkinnalla saavutettujen havaintoja ja tuloksia hyödynnetään pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisyn kehittämisessä. Palontutkintaa kehitetään edelleen.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Tason 1 palontutkinta suoritetaan kaikissa tulipaloissa.
- Tason 2 palontutkinta suoritetaan vähintään:
  - tulipaloista, joissa on vakavia henkilövahinkoja
  - tulipaloista, joista saatavilla tutkintatiedoilla voidaan arvioida olevan merkitystä palovahinkojen vähentämiseen ja ennalta ehkäisyyn
  - tapauskohtaisesti tulipalot, joista on aiheutunut huomattavia aineellisia vahinkoja (yli 200 000 €) tai huomattavia ympäristövahinkoja.
- Valtakunnallisen palontutkinnan raamin mukaan tutkitaan myös 2. tasoon liittyviä tulipaloja vuosittaisen palontutkinnan ohjekirjeen linjausten, alueellisten tai ajankohtaisten teemojen sekä käynnissä olevien tutkimushankkeiden tarpeiden mukaan.
- Tason 3 palontutkinta suoritetaan erillisen päätöksen mukaan

Palvelutason kehittämistarve

Tavoitteena on kehittää palontutkinnasta saatujen tietojen perusteella niin onnettomuuksien ehkäisyä kuin pelastustoimintaa. Palotutkinnan koulutusta pyritään lisäämään niin onnettomuuden kulun, kuin myös pelastustoiminnan systemaattisen tapahtumakulun selvittämiseksi.

4.1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Pelastuslain 42 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Onnettomuuksien ehkäisemiseen liittyvällä yhteistyöllä tarkoitetaan toimia muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistumista paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön. Tavoitteena pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyölle on yhteistyön keinoin estää onnettomuuksia ennalta. Tähän kuuluvat toiminnat ovat osa valvontaa ja turvallisuusviestintää. Pelastuslaitos on suorittanut valvontasuunnitelman mukaista moniviranomaisyhteistyötä edellä mainittujen tavoitteiden mukaisesti. Pelastuslaitos on tunnistanut useita toimijoita, joiden kanssa tehdään yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Tällaisia toimijoita ovat esim. kaavoittajat, rakennusvalvontaviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, turvallisuus- ja kemikaalivirasto, poliisi- sekä sosiaali- ja terveysviranomaiset sekä yksityiset toiminnanharjoittajat ja yhteisöt.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslain mukaan pelastusviranomaiselle tulee tehdä ilmoitus, mikäli havaitaan rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeinen palonvaara tai muu onnettomuusriski. Ilmoituksen tekijöitä ovat yleensä pelastuslaitoksen henkilöstö sekä ensihoitajat tai kotihoidon henkilökunta. Lisäksi poliisilta, isännöitsijöiltä, nuohoojilta ja omaisilta tulee ilmoituksia asunnossa olevasta onnettomuusvaarasta. Pelastuslaitos arvioi kaikki ilmoitukset ja suorittaa arvioinnin perusteella valvontatoimenpiteitä. Onnettomuusriski-ilmoitukset edellyttävät lähes poikkeuksetta poikkihallinnollista moniviranomaisyhteistyötä mm. sosiaali- ja terveysviranomaisten sekä poliisin kanssa.

Pelastuslaitos tekee laajaa yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi muun muassa antamalla lausuntoja ja osallistumalla erilaisiin asiaa edistäviin työryhmiin. Pelastusviranomaisen antamilla lausunnoilla ja ohjeilla varmistetaan, että paloturvallisuus- ja väestönsuojelusäädökset ja ohjeet otetaan huomioon mm kaavoituksessa ja rakentamisessa. Pelastuslaitos laatii viiden vuoden välein yhteistyössä alueen laajamittaista vaarallisten aineiden käsittelyä ja varastointia harjoittavien yritysten kanssa alueen asukkaille lähetettävän vaaratiedotteen. Pelastuslaitos on lisäksi ollut mukana erilaisissa hankkeissa sekä valtakunnallisissa asiantuntijaverkostoissa, joiden tavoitteena on luoda uusia toimintamalleja ja yhtenäistää olemassa olevia käytäntöjä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos pyrkii yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ennalta estämään onnettomuuksia. Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti onnettomuuksien ehkäisyä edistäviin hankkeisiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Pelastuslaitoksen tavoitteena on edelleen kehittää alueen maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvää turvallisuustyötä ja tehdä viranomaisyhteistyötä kuntien rakennusvalvontaviranomaisen kanssa suunnitteluun liittyvissä lausunto- ja neuvontatehtävissä.

Tapahtumaturvallisuuteen liittyvän valvontatoiminnan tavoitteena on tapahtumaturvallisuuden parantaminen ja tapahtumajärjestäjien tukeminen. Tapahtumaturvallisuuteen liittyvää moniviranomaisyhteistyötä jatketaan nykyisillä resursseilla, mutta tapahtumaturvallisuuteen suunnatuilla resurssitarpeilla on nousupaineita. Pelastuslaitoksen tavoitteena on edelleen olla mukana yhteistyöryhmissä ja -hankkeissa, jotka tukevat pelastuslaitoksen tavoitteita onnettomuuksien ehkäisytyössä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tekee aktiivista yhteistyötä eri viranomaisten, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi sekä osallistuu paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.
- Pelastuslaitos käsittelee kaikki viranomaisten ja muiden ilmoitusvelvollisten tahojen ilmoitukset havaituista vaaroista ja ryhtyy niiden johdota pelastuslain mukaisiin toimenpiteisiin.
- Yhteistyön tekemiseen varataan noin 0,5 henkilötyövuotta.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisyssä eri tahojen kanssa toimii hyvin. Ongelmia tai epäkohtia ei ole tunnistettavissa. Yhteistyö sote-organisaation kanssa toimii myös hyvin, mutta esim. asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä tehtävää ”kodin turvallisuustarkastusta” on tarpeen kehittää ja yhteensovittaa pelastustoimen kanssa. Yleisölle laadittava tiedote (turvallisuustiedote) päivittämistarvetta ja sen väliä tarkastellaan toimintaympäristön riskien tai toimintojen muuttuessa.

4.1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Pelastuslain 43 §:n mukaan, pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos seuraa onnettomuusmäärien muutoksia viikoittain sekä osavuosikatsauksissa. Seurannan avulla voidaan selvittää, jos onnettomuusmäärissä tapahtuu merkittävää kasvua tai onnettomuuksien syyt osoittavat puutteita turvallisuusjärjestelyissä tai toiminnassa, korjataan toimintaa siihen soveltuvilla, riskianalyysillä tunnistetuilla menetelmillä. Ensisijaisesti tarkastellaan erilaisten onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvien toimenpiteiden sekä menetelmien käyttö tilanteen ratkaisemiseksi. Jos edellä mainituilla menetelmillä ei saada haluttua muutosta aikaiseksi, tulee muutos toteuttaa pelastustoiminnan toimintavalmiuden kautta.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Alueen onnettomuusuhkien, tapahtuneiden onnettomuuksien lukumäärän, sijainnin sekä syiden seuranta ja analysointi ovat suunnitelmallista ja säännöllistä. Onnettomuuskehityksen seurannan kautta saatuja tuloksia hyödynnetään pelastuslaitoksen palvelutuotannon kehittämisessä. Riskianalyysin mukaiset alueelliset, valtakunnalliset sekä kansainväliset ilmiöt huomioidaan, jos niillä on vaikutuksia onnettomuuskehitykseen. KIP suurteollisuusalueen osalta KIP servicen teollisuuspalokunta avustaa tietojen keräämisestä heidän vastuualueellaan yhteisen onnettomuuskehitys seurannan kehittämiseksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää ajantasaista tilannekuvaa onnettomuuksien kehityksestä.
- Onnettomuuskehityksen seurannan tuloksia hyödynnetään pelastustoimen kehittämisessä.
- Työhön varataan noin 0,1 henkilötyövuotta.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Nykyinen onnettomuuskehityksen seuranta on säännöllistä ja monipuolista, mutta palvelutason kehittämiseksi on tarpeen vahvistaa tiedon analysointia ja johtopäätösten systemaattista hyödyntämistä ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suunnittelussa ja kohdentamisessa. Kehittämistarpeena korostuu myös yhteistyön tiivistäminen muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa tietojen keruussa ja analysoinnissa.

4.1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen varmistaminen

Hyvinvointialueesta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialue voi hoitaa tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle. Säännöksen perusteluiden mukaan hyvinvointialueiden vapaaehtoisessa yhteistoiminnassa hyvinvointialueet voisivat sopia, miten järjestämisvastuu jaetaan. Vaikka tehtävä järjestettäisiin yhteistoiminnassa, järjestämisvastuun siirtävällä hyvinvointialueella olisi aina kuitenkin tehtävän rahoitusvastuu sekä viimesijainen vastuu valvoa, että tehtävä tulee asianmukaisesti järjestetyksi. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnan muodoista säädetään hyvinvointialueesta annetun lain 8 luvussa.

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Tällä hetkellä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella ei ole muiden hyvinvointialueiden kanssa yhteistoiminnassa hoidettaviksi sovittuja onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan tehtäviä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Onnettomuuksien ehkäisyn tehtävät ovat tarkoituksenmukaista ja tehokasta järjestää paikallisesti.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Päätöstä siirretyn tehtävän järjestämisestä ja valvonnasta ei tarvita, koska tehtäviä ei ole siirretty.

Palvelutason kehittämistarve

Pidemmällä aikavälillä seurataan hyvinvointialueen pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviä ja selvitetään järjestämisvastuun siirtämisen mahdollisuutta tarvittaessa jonkin tehtävän osalta. Tämä vaatii hyvää yhteistyötä eri hyvinvointialueiden pelastustoimien kesken.

4.1.6 Valvontatehtävät

Pelastuslaissa säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi pelastuslaitos tekee palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä vuosittain tarkistettavan valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontasuunnitelma perustuu pelastustoimen riskianalyysiin ja palvelutasopäätökseen.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Valvontasuunnitelmassa esitetään säännöllisen valvonnan (yleinen palotarkastus ja itsearviointi) periaatteet, määrävälit ja niiden perusteet. Valvontasuunnitelmassa esitetään lisäksi epäsäännöllisesti suoritettavan valvonnan, asiakirjavalvonnan, viranomaisyhteistyön ja kemikaaliturvallisuuslain nojalla tehtävän valvonnan periaatteet. Valvontavälejä ohjaa valvontasuunnitelmaohjeen kohdetyyppikohtaiset valvontavälit ja näihin tehtävät uhkiin perustuvat tarkennukset. Määräaikaisten palotarkastusten ja muun säännöllisen valvonnan enimmäisvälinä pidetään yleensä enintään 60 kk. Matalan riskitason kohteissa määräväli voi kuitenkin olla 120 kk. Yritys- ja laitoskohteiden osalta riskinarvioinnin lähtökohtana pidetään omaisuusvahinkoriskiä, mutta käyttötavan perusteella huomioidaan tarvittaessa myös henkilövahinkoriskit sekä ympäristö- ja kulttuuriarvojen riskit. Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten osalta riskienarvioinnin lähtökohtana on ensisijaisesti henkilövahinkoriski.

Valvonnan ensisijainen tarkoitus on ohjata, neuvoa ja opastaa palo- ja henkilöturvallisuuden sekä kemikaaliturvallisuuden ylläpidossa ja kehittämisessä sekä tarvittavilta osin valvoa pelastusviranomaisen valvottavaksi määrättyjen säännösten noudattamista ja näillä keinoin osaltaan pienentää onnettomuuden todennäköisyyttä ja vähentää mahdollisesta onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja. Valvontatoiminnassa tehdään yhteistyötä kuntien ja valtionhallinnon viranomaisten ja muiden tahojen kanssa.

Valvontasuunnitelman toteutumista seurataan vuoden aikana säännöllisesti ja toteutuminen raportoidaan vuosiraportoinnissa. Pelastuslaitoksen suorittamat valvontatoimenpiteet ovat osittain maksullisia ja osittain maksuttomia. Maksuista päätetään hyvinvointialueen toimivaltaisissa toimielimissä. Pelastuslaitoksen voimassa oleva valvontasuunnitelma on sähköisesti saatavilla mm. pelastuslaitoksen verkkosivuilla.

Pelastuslaitoksen valvontatyötä ovat lisänneet erityisesti epäsäännöllisen valvonnan toimenpiteet, kuten pelastuslain 42 §:n mukaiset ilmoitukset ilmeisestä onnettomuusvaarasta sekä yleisötapahtumien pelastussuunnitelmien arviointi sekä tapahtumien valvonta. Ilmoitukset ilmeisestä onnettomuusvaarasta koskevat pääsääntöisesti asuinhuoneistoja. Näihin kohteisiin kohdennetaan epäsäännöllistä valvontaa. Yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin osallistuvien ihmisten suuren määrän vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski. Yleisötapahtumien turvallisuusjärjestelyjä valvotaan pelastussuunnitelmien arvioinnin lisäksi palotarkastuksin sekä ohjaamalla ja neuvomalla.

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) määrittelee pelastuslaitoksen valvontavelvollisuuden koskemaan vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Kemikaalivalvonnassa pelastusviranomainen vastaanottaa ja käsittelee vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä koskevat ilmoitukset. Pelastusviranomainen tekee ilmoituksen perusteella päätöksen ja tarkastaa kohteen toiminnan alkaessa sekä suorittaa kohteessa säännöllistä valvontaa. Laajamittaisen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin osalta pelastuslaitos on lausunnon antajana lupa-, toimintaperiaate- ja turvallisuusselvityslaitosten

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

lupamenettelyssä, jossa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on lupaviranomaisena. Lisäksi tehosteilmoitusten, ilotulitemyynti- ja varastointi-ilmoitusten käsittely ja valvonta, sekä ilotulitenäytös -lausuntojen antaminen poliisille, kuuluvat pelastusviranomaisen työnkuvaan.

Valvontatehtäviin on tällä hetkellä käytettävissä noin 3 henkilötyövuotta, sisältäen pelastus- ja kemikaalilainsäädännön edellyttämiä valvontatöitä tekevät. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella teollisuuden laajentumisnäkymät ovat hyvät. Alueelle on rakenteilla ja suunnitteilla useita isoja tuotantolaitoksia. Teollisuuden laajentuminen lisää pelastusviranomaisen valvontatehtäviä, samoin valvontaprosessin uudistuminen vaatii huomattavasi aiempaa enemmän työpanosta sekä erityiskohteiden turvallisuusorganisaatioiden kanssa tehtävää vahvempaa vuorovaikutteista yhteistyötä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Valvontatyön tavoitteena on vaikuttaa onnettomuuskehitykseen ehkäisemällä onnettomuuksia ennalta, vähentämällä onnettomuusvaikutuksia sekä luomalla edellytyksiä tehokkaalle pelastustoiminnalle. Pelastuslaitoksen valvonta on riskiperusteista ja sen vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain. Arvioinnin perusteella valvontatoiminnan tarvetta ja vaikuttavuutta pyritään kehittämään. Pelastuslaitos laatii vuosittain valvontasuunnitelman. Valvontasuunnitelmassa määritetään suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvataan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi. Valvontaväliin vaikuttaa harjoitettava toiminta, onnettomuustiheys, tapahtuneet henkilövahingot sekä menetetty omaisuusarvo.

Pelastuslaitokset kehittävät valvontaa ja sähköistä asiointia yhdessä. Pelastuslaitoksille on tulevalla palvelutasokaudella valmistumassa yhteinen onnettomuuksien ehkäisyn sovellus, joka tukee tiedolla johtamista ja tarjoaa yhteisen alustan sähköiselle asioinnille. Uuden sovelluksen myötä, valvontatoiminnasta tullaan saamaan paremmin tietoa käytettäväksi tiedolla johtamiseen ja valvontatoiminnan suunnitteluun. Riskianalyysissä tehdyt havainnot tukevat myös tätä tarvetta. Valvonnan käytäntöjä yhtenäistetään valtakunnallisesti pelastuslaitosten kumppanuusverkoston asiantuntijatyöryhmissä, jossa on edustajia kaikista pelastuslaitoksista. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos osallistuu kumppanuusverkoston työskentelyyn aktiivisesti. Pelastuslaitoksilla on otettu käyttöön yhteinen arvioiva valvontamenetelmä, jolla kehitetään valvonnan laatua ja yhtenäistetään valvonnan sisältöjä koko maassa. Pelastuslaitos tekee jatkuvaa yhteistyötä myös muiden viranomaisten kanssa. Pelastuslaitos tekee säännöllistä omavalvontaa ja hyödyntää siitä saatavaa informaatiota koulutuksessa, toiminnan kehittämisessä ja organisoinnissa. Uuden onnettomuuksien ehkäisysovelluksen käyttöönotto tulee vaatimaan noin 0,5 henkilötyövuoden työpanoksen. Käyttöönottoon tarvittava työpanos tulee ottaa huomioon valvontatehtävien voimavaroja mitoitettaessa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Valvonta perustuu riskiarviointiin ja se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.
- Valvonta toteutetaan vuosittain laadittavan valvontasuunnitelman mukaisesti.
- Valvontatyöhön varataan noin kolme henkilötyövuotta ja lisätarve tarkastellaan resurssien sallimissa rajoissa.

Palvelutason kehittämistarve

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos kehittää valvontatoimintaansa yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa. Pelastuslaitokset kehittävät mm. yhdenmukaisempaa valvontaa ja sähköistä asiointia yhdessä. Pelastuslaitoksille kehitetään parhaillaan yhteistä onnettomuuksien ehkäisyn sovellusta, joka tukee paremmin tiedolla johtamista ja tarjoaa yhteisen alustan sähköiselle asioinnille. Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos on mukana asiantuntijatyöryhmissä kehittämässä yhteisiä valvontamenetelmiä, prosesseja ja työkaluja. Pelastuslaitoksella on tunnistettu haasteita uusien työntekijöiden saatavuudessa. Haasteet työntekijöiden saatavuudessa ovat valtakunnallisia. Valvontatoiminnan laadun kehittämisen kannalta on jatkossa keskeistä, että esimerkiksi eläköityvien henkilöiden tilalle saadaan rekrytoitua osaavia uusia työntekijöitä. Kehittämistarpeena on lisätä valvontaan käytettäviä voimavaroja yhdellä henkilötyövuodella. Pelastuslaitos kehittää valvonnan laatua myös toteuttamalla sisäistä laillisuusvalvontaa. Sisäinen laillisuusvalvonta on pääasiallisesti valvontatoiminnassa syntyneiden asiakirjojen tarkastelua. Tarkastelussa huomiota kiinnitetään hyvän hallinnon toteutumiseen viranomaistoiminnassa sekä julkisen vallan käytöstä annettujen säädösten noudattamiseen. Pelastuslaitos saa sisäisellä laillisuusvalvonnalla omasta toiminnastaan informaatiota, joka hyödynnetään sisäisessä koulutuksessa, toiminnan yleisessä kehittämisessä ja organisoinnissa.

4.1.7 Valmiuden tarkastaminen

Pelastuslain 84 §:n mukaan pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi. Säännöksen perusteella hyvinvointialueen pelastusviranomaisilla on yleinen oikeus tehdä tarkastuksia suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyiden valvomiseksi.

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjä valvotaan yksittäisten kohteiden osalta pääosin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaisesti määrävälein tehtävien palotarkastusten yhteydessä. Tarkastuksilla valvotaan kohteiden omatoimista varautumista onnettomuus- ja vaaratilanteisiin, häiriö- ja poikkeusoloihin sekä väestönsuojelutoimenpiteisiin. Tarvittaessa suoritetaan myös varautumisjärjestelyihin kohdentuvia ylimääräisiä palotarkastuksia.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitos järjestää valvonnassaan oleville kohteille koulutuksia ja harjoituksia, joissa käsitellään ja harjoitellaan suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumista. Pelastuslaitos osallistuu osaltaan myös alueella järjestettäviin laajempiin harjoituskokonaisuuksiin, kuten paikallispuolustus-, valmius- ja yhteistoimintaharjoituksiin. Harjoituksien yhteydessä valmiusjärjestelyjä koskevien suunnitelmien toimivuutta testataan käytännössä. Pelastuslaitos tekee jatkuvaa yhteistyötä muiden varautumisjärjestelyjä valvovien viranomaisten kanssa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Valvontatyön tavoitteena on vaikuttaa onnettomuuskehitykseen ehkäisemällä onnettomuuksia ennalta, vähentämällä onnettomuusvaikutuksia sekä luomalla edellytyksiä tehokkaalle varautumiselle. Pelastuslaitoksen valvonta perustuu riskeihin ja sen vaikuttavuutta arvioidaan ja toimintaa pyritään arvioinnin perusteella kehittämään. Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti alueen varautumisjärjestelyjä tukeviin ja kehittäviin toimintoihin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tekee tarvittaessa erillisiä tarkastuksia pelastuslaissa säädettyjen suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyjen valvomiseksi.

4.2 Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

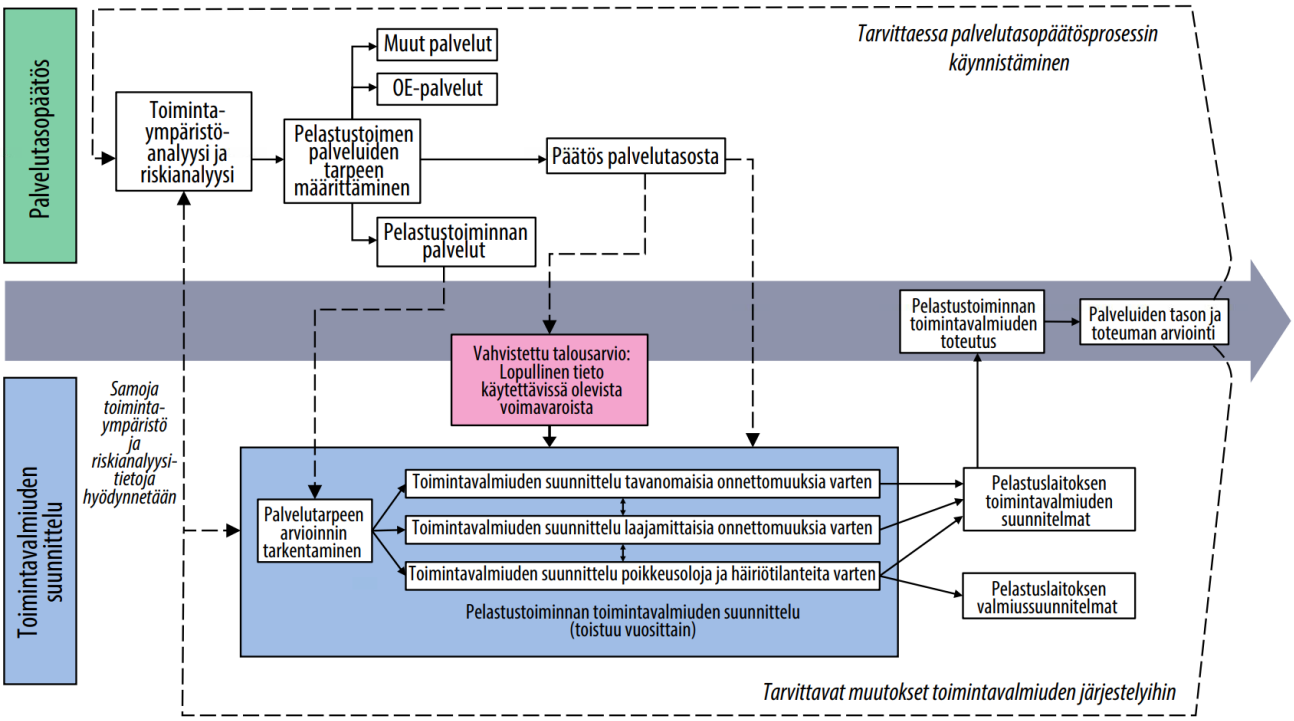
Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuessa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia. Pelastustoimintaan kuuluu pelastuslain (379/2011) 23 § mukaan hälytysten vastaanottaminen, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen, tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä kohdassa edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnat.

Pelastuslain 379/2011 32 § mukaan pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi. Pelastustoiminnan palvelut suunnitellaan Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (Sisäministeriön julkaisuja 2025:2) mukaisesti valtakunnallisesti ja alueellisesti yhtenäisin periaattein. Suunnitteluohjeella ohjataan pelastustoimea suunnittelemaan pelastustoiminnan ja varautumisen toimintavalmiutta niihin tehtäviin

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

ja tilanteisiin, joita onnettomuuksien ehkäisytyöllä ei ole kyetty estämään. Toimintavalmius suunnitellaan paikallisten tavanomaisten onnettomuuksien hoitamisen lisäksi laajamittaisiin onnettomuuksiin sekä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloja varten.

Toimintavalmiudella tarkoitetaan riskianalyysin perusteella pelastustoimelta edellytettävää kykyä torjua onnettomuuksien vaikutusta ja leviämistä. Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu pelastustoiminnan toimintavalmiusajasta sekä pelastustoiminnan suorituskyvystä. Toimintavalmiuden suunnittelun asiakirjoissa kuvataan muun muassa toimintaympäristö- ja riskianalysoinnin perusteella tunnistettu pelastustoiminnan palveluiden tarve. Lisäksi suunnitelmissa kuvataan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä vahvistetut toimintavalmiuden suunnittelun yksityiskohdat sekä pelastustoiminnan toimintavalmiuteen liittyvä toiminnan arviointi ja omavalvonta. Palvelutasopäätöksen valmistelu ja toimintavalmiuden suunnittelu ovat toisistaan riippuvia tehtäviä siten, että esimerkiksi samoja riskien analysointiin, palveluiden tarpeeseen ja käytettävissä oleviin voimavaroihin liittyviä tietoja käytetään molempien valmisteluissa.

Kuvio 4. Toimintavalmiussuunnittelun ja palvelutasopäätösprosessin kuvaus

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

4.2.1 Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 27 § edellyttää hyvinvointialueen pelastuslaitoksen huolehtimaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä. Tämän lisäksi vaaratiedotelain (466/2012) 3 § mukaan mm. pelastusviranomaisella on toimivalta antaa vaaratiedote, jos se on välttämätöntä väestön varoittamiseksi silloin, kun vaarallisen tapahtuman seurauksena voi aiheutua ihmisille hengen- tai terveysvaara taikka vaara merkittävälle omaisuuden vaurioitumiselle tai tuhoutumiselle.

Vaaratiedote on toimivaltaisen viranomaisen antama tiedote, jonka tarkoituksena on varoittaa kansalaisia vaarallisesta tapahtumasta. Tarvittaessa tiedotteessa ohjeistetaan, miten suojautua vaaralliselta tapahtumalta tai sen seurauksilta seurannaisvaikutuksilta ja kuinka välttää vaaratilanteita. Väestöä varoitetaan tarvittaessa kiinteiden ja siirrettävien väestöhälyttimien lisäksi muun muassa vaaratiedotteiden (televisio, radio, 112 Suomi -sovellus) sekä muiden mediatiedotteiden avulla.

Väestönhälytinjärjestelmä kattaa erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ympäristön ja normaali- ja poikkeusolojen riskien kannalta tarpeelliset taaja-asutusalueet. Väestöhälyttimien kuuluvuusalueella asuu arviolta noin 65 % maakunnan väestöstä. Väestön varoittamiseksi väestöhälyttimillä voidaan antaa yleinen vaaramerkki pelastustoiminnan johtajan päätöksellä. Väestönhälytinjärjestelmää testataan ja huolletaan säännöllisesti ja sitä uudistetaan tarpeen mukaan. Kiinteät hälyttimet testataan kuukauden ensimmäisenä arkimaanantaina kello 12.00. Havaitut viat dokumentoidaan ja korjataan.

Taajaan asutulla alueella väestön varoittaminen uhkaavissa tulipaloissa ja onnettomuuksissa tapahtuu kiinteillä väestöhälyttimillä. Kiinteiden hälyttimien kuuluvuusalueen ulkopuolella varoittaminen ja hälyttäminen tapahtuvat tarvittaessa ajoneuvoihin kiinnitettävillä hälyttimillä. Kokkolan suurteollisuusalueen oma väestönhälytysjärjestelmä, joka on käynnistettävissä myös pelastusviranomaisen toimesta, täydentää kuuluvuusaluetta.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Väestön varoittaminen voi tulla kyseeseen mm. onnettomuustilanteissa, joiden vaikutukset ulottuvat väestökeskittymiin esimerkiksi tulipalon savunmuodostuksen tai vaarallisen aineen vuodon vuoksi. Merkittävimmät riskit liittyvät Kokkolan suurteollisuusalueeseen ja vaarallisten aineiden kuljettamiseen Kokkolan kaupungin keskustan läheisyydessä. Lisäksi on huomioitava rautatiekuljetusten riskit Kannuksen ja Kälviän taajamien läpi sekä maantiekuljetukset valtateillä 8, 13 ja 28. Tulipalojen ja onnettomuuksien lisäksi väestöä varoitetaan ilmasta uhkaavasta vaarasta yhteistyössä Puolustusvoiminen kanssa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitos huolehtii väestönhälytysjärjestelmien toimintakunnon edellytyksistä, tarkoituksenmukaisesta sijoittelusta ja hankinnoista. Kiinteiden hälyttimien vaikutusta tehostetaan muilla väestön varoittamisen keinoilla. Alueen väestöhälyttimiä uusitaan erillisen suunnitelman mukaisesti.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Väestön varoittaminen tapahtuu pelastustoimen riskialueilla I ja II kiinteällä väestöhälytinverkostolla. Väestön varoittaminen toteutetaan monikanavaisesti.
- Väestönhälytinjärjestelmä kattaa tarpeelliset taaja-asutusalueet ja määritellyt erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ympäristöt.
- Muilla riskialueilla kehitetään liikuteltavilla, ajoneuvoihin sijoitettavilla hälyttimillä tapahtuvaa väestön varoittamista. Väestöhälyttimien kuuluvuus kattaa ulkotilat.
- Ilmasta uhkaavaa vaaraa varten väestöhälytinjärjestelmää ylläpidetään ja täydennetään tarvittaessa erillisen suunnitelman mukaan.
- Väestönhälytin- ja sen ohjausjärjestelmät testataan säännöllisesti.
- Pelastuslaitoksella on onnettomuus- ja vaaratilanteissa kyky varoittaa väestöä viivytyksettä ja tehokkaasti, esimerkiksi vaaratiedotteilla, väestönhälyttimillä tai muilla viestimillä.

Palvelutason kehittämistarve

Väestöhälytinjärjestelmän toiminnan varmentamista varten tehdään selvitys tietoliikenneyhteyksien varmentamisesta

4.2.2 Pelastustoiminta

Pelastuslaitos laatii toimintavalmiussuunnitelman tai suunnitelmakokonaisuuden pelastustoimintaan liittyvistä järjestelyistä, joilla vastataan tunnistettuun palvelutarpeeseen. Palvelutarpeen arviointityössä tulee tunnistaa sellaiset tekijät, jotka luovat tarpeen pelastustoiminnan suorituskyvylle. Tällaisia tarpeita aiheuttavat muun muassa paikkaan sidotut tehtäväriskit, kuten teollisuus- ja väestökeskittymät sekä esimerkiksi kulttuurihistorialliset ja erityistä tarkastelua vaativat kohteet ja niissä tapahtuvat mahdolliset tilanteet. Arviointityössä on huomioitava myös paikkaan sitomattomat riskit, kuten liikenneväylät, maastot ja vesistöt. Arvioinnin lopputuloksena tulee olla kuvattuna suorituskykykohtaiset palvelutarpeet koko alueella sekä sen eri osissa siten, että niiden pohjalta voidaan suunnitella tavanomaisten onnettomuuksien toimintavalmiutta.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Tavanomaisten onnettomuuksien toimintavalmiutta täydennetään laajamittaisten onnettomuuksien toimintavalmiudella. Täydentämisellä tarkoitetaan esimerkiksi tavanomaisia onnettomuustilanteita suuremman pelastustoiminnan johtamiseen tarvittavan organisaation käyttöönottamista sekä yleisjohtamistehtävän, erityiskaluston sekä viestintä-, huolto- ja muiden tukitoimintojen vahvistamista.

Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toimintavalmiuden suunnittelulla muodostetaan ja ylläpidetään valmiutta erilaisia häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten sekä väestönsuojelutilanteen varalle ja sen aikana. Erityisesti väestönsuojelutilanteessa pelastustoimen on tehtävä järjestelyjä tavanomaisten ja laajamittaisten onnettomuuksien toimintavalmiuden ylläpitämiseksi samanaikaisesti hoidettavina olevat väestönsuojelutehtävät huomioon ottaen.

Kuvio 5. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnittelun vaiheet

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitelmat pidetään ajantasaisena muun muassa onnettomuusuhkien, riskianalyysin, riskiluokka-aineistojen, päätetyn palvelutason tai käytettävissä olevien voimavarojen muuttuessa. Toimintavalmiutta arvioidaan toimintavalmiusaikatavoitteiden lisäksi tehtävän edellyttämän pelastustoiminnan perusteella. Sitä arvioidaan pääasiassa suunnittelun arvioimisella. Suunnittelua arvioitaessa tarkastellaan toimintavalmiuden suunnitelmia sekä palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman toimintavalmiutta koskevia kohtia. Lisäksi tulee tarkastella toimintavalmiuden, eli toimintavalmiusaikojen ja suorituskykyjen toteutumista.

Tarkastelun näkökulmia ovat:

1. Palvelutarpeen arviointi on tehty koko alueen laajuisesti sekä alueen eri osissa, suorituskykykohtaisesti tai palvelukokonaisuuksittain.

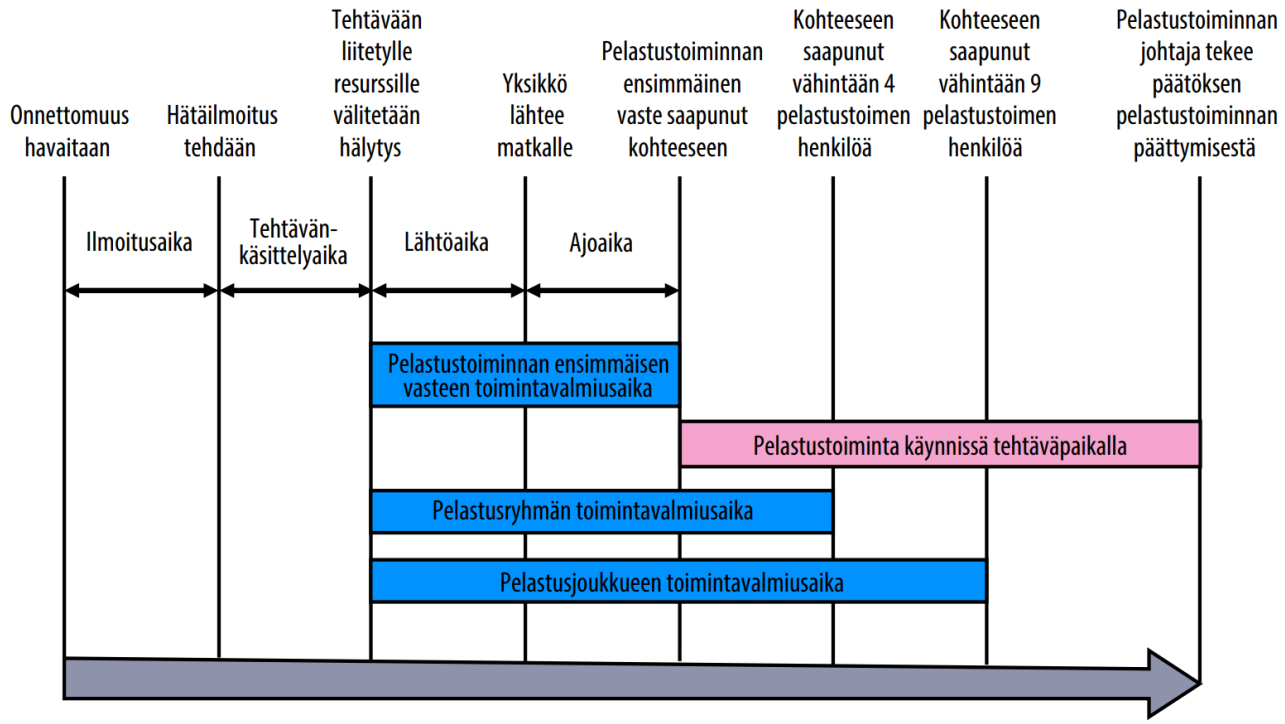
Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

2. Toimintavalmiuden määrittely tavanomaisia onnettomuuksia varten on tehty suorituskykykohtaisesti palvelutarpeen mukaisesti. Määrittelyssä on käytetty muun muassa suorituskykyvaatimusten ja kyvykkyyksien kuvauksissa esitettyjä valtakunnallisia mitoitus- ja suunnitteluperusteita.
3. Tavanomaisten onnettomuuksien toimintavalmius on toteutunut suunnitellun määrittelyn sekä tarpeen arvioinnin mukaisesti.
4. Harvemmin toteutuvien tehtävien toimintavalmius olisi tarvittaessa toteutunut suunnitellun määrittelyn mukaisesti

4.2.2.1 Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Toimintavalmiusaikatavoitteet asetetaan palvelutasopäätöksessä Sisäministeriön julkaisun 2025:2 mukaisesti, mutta niiden toteutuminen arvioidaan julkaisun 21/2012 mukaisesti, koska käytössä ei ole tarkoituksenmukaista tietopohjaa arvioinnin tekemiseksi uudistuneella tavalla. Toimintavalmiusaikatavoitteet määritetään ensimmäisen vasteen, pelastusryhmän ja pelastusjoukkueen osalta. Toimintavalmiuden suunnittelun lähtökohtana pidetään sitä, että toimintavalmiuden aikatavoitteet A- ja B-kiireellisissä tehtävissä voidaan saavuttaa.

Kuvio 6. Pelastustoiminnan muodostelmiin liittyvät toimintavalmiusaikakäsitteet

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Toimintavalmiusaikojen toteutuminen

Riskiruutukohtaisessa tarkastelussa on ollut muutamia II riskiluokan ruutuja, joissa toimintavalmiusaikatavoitteet eivät ole täyttynyt joka vuosi vähintään 50 %:sti. Viime vuosina haasteita on ollut Kannuksessa, Toholammilla ja Kälviällä. Toholammilla paloaseman väistötilat eivät ole parhaassa mahdollisessa paikassa suhteessa sivutoimiseen henkilöstöön ja II-riskiluokan ruutuun. Kälviällä ja Kannuksessa erityisesti virka-ajan pidemmät lähtöajat vaikuttavat riskiruudun saavuttamiseen. Toimintavalmiusajat ovat kuitenkin toteutuneet palvelutasopäätöksen ja tavoitteiden mukaisesti. Aluehallintoviraston tarkastelussa vuosilta 2021 - 2024 ainoastaan Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Savon pelastuslaitoksilla ei ole poikkeamia toimintavalmiusajoissa. riskiruutuaineisto.

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Riskiruutujen kokonaismäärä riskiluokittain edellisen kalenterivuoden lopussa	4 kpl	47 kpl	48 kpl	6486 kpl
Riskiruutujen lukumäärä, joissa *ensimmäisen yksikön toiminta-valmiusaika* ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana.	0 kpl	2 kpl	0 kpl	0 kpl
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa *ensimmäisen yksikön toiminta-valmiusaika* ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena.	0 kpl	0 kpl	0 kpl	0 kpl
Riskiruutujen lukumäärä, joissa *pelastustoiminnan toiminta-valmiusaika* ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	0 kpl	1 kpl	0 kpl	1 kpl
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa *pelastustoiminnan toiminta-valmiusaika* ei täyty vähintään 50 %:ssa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään neljänä edellisenä kalenterivuotena. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	0 kpl	0 kpl	0 kpl	0 kpl

Taulukko 2. Riskiruudut ja toimintavalmiusaikojen toteutuminen (Arviointi SM julkaisun 21/2012 mukaisesti)

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Toimintavalmiusaikojen mediaanit			
	Vuosi 2022	Vuosi 2023	Vuosi 2024
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani	6:56	7:10	7:09
Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani	10:50	11:10	11:02
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan mediaani	13:56	17:07	14:58

Taulukko 3. Toimintavalmiusaikojen mediaanit (Arviointi SM julkaisun 21/2012 mukaisesti)

Toimintavalmiusajat vaikuttavat toteutuvan hyvin myös sisäministeriön julkaisun 2025:2 tavoitteisiin suhteutettuna. Pelastusryhmän ja -joukkueen toimintavalmiustavoitteiden saavuttamisessa ei vaikuttaisi muodostuvan haasteita vuoden 2024 tietojen pohjalta. Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamisessa on vaikeuksia samoissa II-riskiluokan ruuduissa kuin aikaisemminkin. Toholammilla uusi paloasema korjannee niistä yhden tilanteen. Kannuksessa riskiluokan määräytymisperusteiden uudistuminen vaikuttaisi tässä vaiheessa muuttavan yhden haasteellisen ruudun luokan alemmaksi ja helpottamaan tavoitteiden saavuttamista. Ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamiseksi muilla kuin päätoimisella asemalla on erityisesti virka-aikana tarve kehittää yksiköiden miehittämisperiaatteita lähtöajan lyhentämiseksi.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toimintavalmiuden vähimmäistavoitteena on, että A- ja B-kiireellisissä tehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa tarkastelujaksoittain riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Pelastustoiminnan ensimmäisen vasteen toteuman arviointi tehdään arviointihetkestä taaksepäin laskettavilla tehtävämääriin sidotuilla tarkastelujaksoilla. Tarkastelujaksossa käytettävä tehtävämäärä on riippuvainen ruudun riskiluokasta, tarkastelujaksot ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan osalta ovat:

- I-riskiluokassa 30 tehtävää
- II-riskiluokassa 7 tehtävää
- III-riskiluokassa 5 tehtävää

Riskiruutujen toimintavalmiusaikavaatimusten saavuttamista arvioitaessa tarkastellaan sitä, kuinka vaatimukset on saavutettu perättäisillä tarkastelujaksoilla. Lisäksi tavoitteena on pelastusryhmän ja pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoitteiden toteutuminen vähintään 80 %:sti kunkin riskiluokan ruuduissa yhteensä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

	Pelastustoiminnan ensimmäinen vaste	Pelastusryhmä	Pelastusjoukkue
Riskiluokka I	6 min	9 min	20 min
Riskiluokka II	10 min	12 min	30 min
Riskiluokka III	20 min	20 min	30 min

Taulukko 4. Tavanomaisten onnettomuuksien toimintavalmiuden aikatavoitteet A- ja B-kiireellisyysluokkien tehtävissä.

IV-riskiluokan asutuilla alueilla tehtävän edellyttämä pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I–III-riskiluokissa. Jos pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisillä alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota omatoimiseen varautumiseen. Mahdolliset omatoimisen varautumisen toimenpiteet ja niihin liittyvä pelastuslaitoksen neuvonta- ja ohjaustoiminta tulee huomioida pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyä ja valvontatoimintaa käsittelevissä suunnitelmissa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Tavoitteiksi asetetaan oheisen taulukon 5. mukaiset toimintavalmiusaikatavoitteet.

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Pelastustoiminnan ensimmäinen vasteen toimintavalmiusaikatavoite	6 min	10 min	20 min	-
Ensimmäisen vasteen yksikön ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 50 %)	50 %	50 %	50 %	-
Pelastusryhmän toimintavalmiusaikatavoite	9 min	12 min	20 min	
Pelastusryhmän toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 80 %)	80 %	80 %	80 %	-
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite	20 min	30 min	30 min	
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (min 80 %)	80 %	80 %	80 %	-

Taulukko 5. Toimintavalmiusaikatavoitteet

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamiseksi muilla kuin päätoimisella asemalla on erityisesti virka-aikana tarve lyhentää lähtöaikaa. Luodaan toimintamalli ja ohjeistus yksiköiden miehittämisperiaatteista suhteessa ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaikatavoitteen saavuttamiseksi ja tehtävän edellyttämän tehokkaan pelastustoiminnan toteuttamiseksi.

4.2.2.2 Valmiuden säätelyn toimintamallit

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimessa käytetään valmiustasoja, jotka ovat:

Perusvalmius (värikoodi *vihreä*)
Tehostettu seuranta (värikoodi *keltainen*)
Tehostettu valmius (värikoodi *oranssi*)
Täysvalmius (värikoodi *punainen*)

Valmiustason muutokset voivat perustua paikalliseen, alueelliseen tai valtakunnalliseen uhka-arvioon. Valmiustason nostamisen taustalla voi olla esimerkiksi:

- vaarallinen sääilmiö tai luonnonkatastrofi, kuten rankkasateet, tykkylumen aiheuttamat ongelmat, tulvat ja myrskyt,
- vakava häiriötilanne sähkönjakelussa, tietoliikenteessä tai muussa infrajärjestelmässä,
- suuret yleisötapahtumat,
- henkilöstön laajamittainen poissaolo (epidemia),
- vakava suuronnettomuuden uhka (tulva, säteily),
- tapahtunut suuronnettomuus tai pitkäkestoinen onnettomuus, tai
- toiselta viranomaiselta tai toimijalta tullut uhka-arvio tai avunpyyntö.

Valmiustason muutokset voivat tarkoittaa esimerkiksi pelastustoiminnan johtamiseen, kaluston valmiuteen, henkilöstöresursseihin, tilanteen seurantaan, dokumentointiin, tiedottamiseen ja viranomaisyhteistyöhön liittyviä toimenpiteitä, jotka päätetään kussakin organisaatiossa kunkin toimintaympäristön ja uhka-arvion mukaisesti. Pelastuslaitosten tulee suunnitella ja kuvata valmiuden tehostamisen toimenpiteet pelastuslaitoksen ja pelastustoiminnan yhteistyöalueen pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitelmissa. Pelastustoiminnan valtakunnallisen valmiuden tehostamisen kriteerit määritellään sisäministeriön johdolla valmisteltavissa suunnitelmissa. Pelastuslaitoksen valmiuden kohottamisesta päättää pelastustoiminnan ylin viranhaltija. Laadituissa suunnitelmissa on määritelty tunnistetuille uhkatilanteille raja-arvoja, joiden ylittyessä valmiutta tulee kohottaa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Valmiuden säätelymekanismit suunnitellaan siten, että muuttuviin paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin uhkakuviin on riittävä ja oikea-aikainen toimintavalmius.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos suunnittelee ja kuvaa valmiuden tehostamisen toimenpiteet pelastuslaitoksen ja pelastustoiminnan yhteistyöalueen pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitelmissa.

Palvelutason kehittämistarve

Valmiuden säätelyn suunnitelmat, tilannekuvan muodostaminen, ylläpito ja jakaminen edellyttävät kehittämistoimenpiteitä.

4.2.2.3 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö koostuu päätoimisesta, sivutoimisesta sekä sopimuspalokuntien henkilöstöstä. Ensimmäisen vasteen yksikkö hälytetään lähimmältä paloasemalta.

Tehtävän edellyttämän suorituskyvyn tuottamiseksi tarvittava henkilöstö kootaan tarvittaessa tehtävän laajuuden ja luonteen perusteella alueen paloasemilta ja naapuripelastusalueilta.

Vähimmäistavoitteena on kahden henkilön osallistuminen tehtävään ensimmäisen vasteen paloasemilta, 4 henkilöä perustehtävien paloasemilta ja 5 henkilöä vaativien tehtävien paloasemilta. Kokonaistavoitteena on pelastuslaitoksen resursseista pelastuskomppanian muodostaminen pitkäkestoiseen tehtävään. Teollisuuden palokuntien henkilöstö täydentää pelastuslaitoksen resursseja.

Pelastusjoukkue muodostetaan lähtökohtaisesti kahden paloaseman henkilöstöstä ja kalustosta täydennettynä tarvittaessa erikoiskalustolla. Pelastuskomppanian resurssit hälytetään pääsääntöisesti neljältä paloasemalta. Johtamistoimintaa varten voidaan hälyttää valmiudessa olevan henkilöstön lisäksi vapaalla oleva johtamistoimintaan soveltuvaa henkilöstöä.

Kokkolan paloaseman henkilöstö on välittömässä valmiudessa. Kesällä henkilöstöresurssien riittävyyteen liittyy haasteita. Vuorovahvuudet ovat ajoittain alhaisella tasolla ja erityiskaluston tai vaativien tehtävien kyvykkyyksissä on ajoittain puutteita. Muiden asemien sivutoiminen henkilöstö hälytetään henkilökohtaisilla hälytyslaitteilla kyseisen aseman tehtäviin. Yleisellä tasolla sivutoimisen henkilöstön määrä on säilynyt hyvällä tasolla ja osalla ase-

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

mista vahvistunut. Pienimpien paloasemien henkilöstöresurssit ovat heikentyneet. Pelastuslaitoksen kokonais-henkilöstöresurssin varmistamiseksi pelastustoimintaa varten pää- ja sivutoimista henkilöstöä voi olla varalla-olossa valmiuden säätelyyn sekä riski- ja toimintaympäristöanalyysiin perustuen.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää henkilöstöresursseja niin, että toimintavalmiusajat toteutuvat tavoitteiden mukaisina ja henkilöstöllä on kyvykkyys tehtävän edellyttämään pelastustoimintaan lähipalveluna sekä turvaamaan kokonaissuorituskyky. Yksityiskohtaisemmin henkilöstöresurssit määritetään toimintavalmiussuunnitelmassa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kokkolan paloaseman tavoitevahvuus palvelutuotantoa varten on vähintään 1+4.
- Vähimmäisvahvuus on 1+3, mikäli asemalta ei ole hälytetty yksiköitä tehtäviin. Alittuva vahvuus täydennetään mahdollisimman nopeasti.
- Vähimmäistavoitteena on kahden henkilön osallistuminen tehtävään ensimmäisen vasteen paloasemilta, 4 henkilöä perustehtävien paloasemilta ja 5 henkilöä vaativien tehtävien paloasemilta. Kokonaistavoitteena on pelastuslaitoksen resursseista pelastuskomppanian muodostaminen pitkäkestoiseen tehtävään.
- Pelastuslaitoksen pelastustoiminnan henkilöstöresurssit perustuvat työvuorossa olevaan ja sivutoimiseen henkilöstöön, varallaoloon sekä vapaalta osallistuvaan henkilöstöön. Resurssia täydentää teollisuuspalokuntien henkilöstö.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastusalan lisääntyvän henkilöstöpulan johdosta henkilöstön rekrytointia tulee kehittää ja pelastuslaitoksen kilpailukykyä työntekijämarkkinoilla tulee vahvistaa. Riittävän henkilöstön saamiseksi ja tehokkaan palvelutuotannon turvaamiseksi huomioidaan suunnittelussa erikseen virat ja toimet, joissa edellytetään asetuksen mukaista kelpoisuutta. Tarpeen mukaan tehdään virkanimikemuutoksia.

Eläkeiän noston seurauksena Kokkolan aseman henkilöstön keski-ikä on noussut ja johtaa väistämättä tilanteeseen, jossa jokaisella ei ole mahdollista ylläpitää vaativien tehtävien toimintakykyä ja kelpoisuuksia. Vaativien tehtävien suorituskyvyn ylläpitämiseksi ja toimintavalmiusaikapuutteiden korjaamiseksi on tunnistettu tarve lisäresursseille (5 htv). Fyysisen suorituskyvyn heikentymisen ohessa on kuitenkin huomioitava pelastuslaitoksen kokonaissuorituskyvyn kannalta tärkeä erityisosaaminen mm. erikoiskalustoon ja aluksiin liittyen. Lähtökohtana on henkilöstöresurssien kohdentaminen palvelutarpeen ja toimintakyvyn perusteella eri työaikamalleihin. Lisääntyvällä henkilöstömäärällä vastataan myös kaupungistumisen seurauksena pieneneviin vahvuuksiin sivutoimisilla

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

asemilla ja toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamiseen Kokkolan laajenevilla suurteollisuusalueella ja harvemmin asutuilla alueilla erityisesti virka-aikana. Lisäyksellä parannetaan myös erityisesti kesälomakauden erikoiskaluston ja alusten suorituskykyä. Muutoksella on vaikutusta myös huolto-, koulutus- ja testaustoimintaan. Tavoitteena on 1+4 virka-ajan vähimmäisvahvuutena.

Sivutoimisen henkilöstön ikääntyminen ja henkilömäärän väheneminen uhkaavat etenkin päiväajan valmiutta. Ylläpito- ja vetovoimatekijöiden kehittämiseksi tulee pitää huolto kaluston kehittymisestä, hyvistä suojavarusteista ja koulutuksesta. Yhteistyötä teollisuuspalokuntien kanssa kehitetään edelleen yhteisten resurssien luomiseksi.

Hyvinvointialueella on laadittu henkilöstöohjelma, joka ohjaa ja tukee hyvinvointialueen strategisten kärkiteemojen toteuttamista yhteistyössä henkilöstön kanssa. Yhtenä tavoitteena on, että henkilöstöjohtamisella varmistetaan, että hyvinvointialueella on toiminnan edellyttämä, riittävä, osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö oikeissa paikoissa oikeaan aikaan. Henkilöstöohjelma ei suoraan ole valmis toimenpideohjelma, vaan edellyttää aikataulutetun täytäntöönpanosuunnitelman sekä itse toteutuksen.

4.2.2.4 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee pelastuslain mukaisesti ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa. Pelastustoimintaan kuuluvien eri tehtävien edellyttämien perustaitojen ja kunnon tasosta sekä kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella ja ohjeistuksilla.

Peruskoulutuksen lisäksi tarvitaan jatkuvaa ylläpitävää ja kehittävää täydennyskoulutusta. Täydennyskoulutus toteutetaan ensisijaisesti vuosisuunnitelman mukaisesti päätoimisilla työntekijöillä työvuoron yhteydessä ja sivutoimisilla viikkoharjoituksissa. Tarpeen mukaan koulutusta ostetaan muilta organisaatioilta tai järjestetään yhteistyössä. Pelastustoiminnan johtamisen tai pelastustyön erityisosaamista voidaan täydentää pelastusopiston lyhytkursseilla tai erikseen tilatuilla paikallisilla koulutuksilla. Koulutuksen toteuttaminen perustuu ammattiryhmittäin laadittuun osaamisen kehittämisen suunnitelmaan. Päätoimisen henkilöstön kurssimuotoinen täydennyskoulutus on toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Työpaikalla tapahtuva täydennyskoulutus on kehittynyt ja lisääntynyt.

Sivutoimisen henkilöstön peruskurssien tarjonta ja koulutettujen määrä vuosittain ovat pääosin hyvällä tasolla. Täydennyskoulutustarjontaa on lisätty viikkoharjoituksiin ja aktiivisuus on lisääntynyt. Vuoden 2025 ensimmäisen puoliskon kokonaistuntimäärä on noin 10 % suurempi verrattuna vastaavaan aikaan vuonna 2023. Laskennallisesti täydennyskoulutusta työntekijää kohden keskimäärin noin 30 tuntia vuodessa. Vaihteluväli on luokkaa 10 - 50 tuntia. Osaamisen seuranta toteutetaan pelastuslaitoksen HR-toiminnanohjausjärjestelmässä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Osaamisenhallinnan tavoitteena on tuottaa uusimpaan tietoon ja menetelmiin pohjautuvaa perus, täydennys- ja ylläpitokoulutusta sekä harjoituksia. Kouluttamisella tavoiteltavat kyvykkyydet ja suorituskyvyt määräytyvät lähtökohtaisesti pelastuslaitoksen kokonaissuorituskyvyn sekä asemakohtaisen toimintaympäristöanalyysin perusteella.

Riittävän osaamisen varmistamiseksi vähimmäisvaatimuksena on päätoimisella henkilöstöllä osallistuminen vuosittain sisäiseen täydennyskoulutukseen 60 tuntia, sivutoimisilla ensimmäisen vasteen yksiön tehtäviä tekevillä 15 tuntia, perustehtäviä tekevillä 20 ja vaativia tehtäviä tekevillä 25 tuntia. Sivutoimisen henkilöstön riittävän osaamisen ja kelpoisuuksien varmistamiseksi pyritään varaamaan määrärahoja vähintään kaksinkertainen määrä minimitavoitteeseen suhteutettuna. Sivutoimisen henkilöstön täydennyskoulutukseen sisältyy mm. viikkoharjoitukset, paloasemien yhteistoimintaharjoitukset sekä näytöt ja osaamisen osoittamiset.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Osaamisvaatimukset perustuvat riski- ja toimintaympäristöanalyyseistä muodostuviin kyvykkyysvaatimuksiin. Vaatimukset määritetään toimintavalmiussuunnitelmassa.
- Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön koulutus järjestetään siten, että henkilöstöllä näiden edellyttämä riittävä osaaminen ja kelpoisuudet.

Palvelutason kehittämistarve

Koulutustehtäviin tarvitaan lisää henkilöitä luomaan erityisesti sivutoimiselle henkilöstölle osaamista, mielenkiintoisia ja motivaatiota lisääviä koulutuksia yhdenmukaisen suorituskyvyltä vaadittavien toimintamallien luomiseen ja kouluttamiseen. Kouluttajatehtävän vetovoimaisuutta tulee lisätä. Kehitetään sivutoimisen henkilöstön osallistumismahdollisuuksia muiden kuin lähimmän paloaseman viikkoharjoituksiin sekä peruskursseille hakeutumisen prosesseja. Koulutuksen yhdenmukaisessa toteuttamisessa hyödynnetään pelastustoimen koko henkilöstön osaamista.

4.2.2.5 Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Pelastuslain mukaan pelastuslaitoksen ja sopimuspalokunnan henkilöstöön kuuluva pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa. Pelastustoimintaan kuuluvien eri tehtävien edellyttämien perustaitojen ja kunnon tasosta sekä kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella. Pelastustoimintaan osallistuvalta henkilöltä edellytetään tehtävien vaatimuksiin nähden riittävää terveydentilaa ja fyysistä toimintakykyä. Tehtävistä tulee pystyä suoriutumaan vaarantamatta omaa tai muiden terveydentilaa tai turvallisuutta.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastustoimintaan osallistuvan pelastushenkilöstön fyysisen toimintakyvyn vaatimuksia ja työskentelyn edellytyksiä kuvataan tarkemmin muun muassa sisäministeriön ohjeessa pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä (2016). Siinä määritellään keskeiset pelastustoimen tehtävien vaativuusluokat yleisellä tasolla. Siinä on myös kuvattu, miten terveydentilaa ja fyysistä toimintakykyä arvioidaan. Toimintakyvyn testaus tapahtuu ohjeen mukaisesti FireFit-järjestelmällä pelastuslaitoksen koulututtujen testaajien toimesta. Työterveyshuolto arvioi työntekijän terveydellisiä edellytyksiä hoitaa hänelle kuuluvia tai hänelle osoitettaviksi suunniteltuja tehtäviä työterveyshuoltolain perusteella.

Fyysisen toimintakyvyn vaatimuksia on yksityiskohtaisemmin myös seuraavissa ohjeissa:

- Ohje pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoimintaan
- Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa
- Ohje tiealueella työskentelyyn pelastustoimen tehtävillä

Pelastustoimintaan osallistuvan tulee pystyä suoriutumaan tehtävistään vaarantamatta omaa tai muiden terveydentilaa tai turvallisuutta. Tavoitteena on, että henkilöstön fyysinen toimintakyky mahdollistaisi pelastustoimintaan osallistumisen koko työuran ajan. Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstöltä tarvittavaa toimintakykyä arvioidaan toimintaympäristöanalyysin perusteella.

Päätoimisen henkilöstön toimintakykyä haastaa eläkeiän nousun vaikutukset erityisesti terveydentilaan. Toistaiseksi taso on ollut riittävä. Sivutoimisten työntekijöiden määrä, joilla on vähintään perustehtävien toimintakyky, on lisääntynyt vuodesta 2023 yli 40 %. Vaativien tehtävien toimintakyky on yli 40 %:lla aktiivisesti toimintaan osallistuvilla ja vähintään perustehtävien toimintakyky on noin 70 %:lla. Palvelutarpeeseen nähden toimintakykyisiä on kokonaismäärän suhteutettuna riittävästi. Kehittymistarvetta on yksittäisillä asemilla.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riittävän suorituskyvyn saavuttamiseksi tulee Kokkolan paloaseman päätoimisen henkilöstön toimintakyky olla vaativien tehtävien mukainen noin 90 %:lla työntekijöistä. Lopuilla tulee olla perustehtävien toimintakyky.

Tehokkaan pelastustoiminnan ja lähipalveluiden turvaamiseksi ensimmäisen vasten paloasemilla olisi hyvä olla henkilöitä, joilla on perustehtävien toimintakyky. Perustehtävien asemilla tavoitteena, että perustehtävien toimintakyky on 75 %:lla henkilöstöstä. Vaativien tehtävien paloasemilla on tavoitteena, että perustehtävien toimintakyky on 75 %:lla henkilöstöstä ja vaativien tehtävien toimintakyky 50 %:lla henkilöstöä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Henkilöstöä tuetaan toimintakyvyn kehittämisessä ja ylläpitämisessä huomioiden ikääntymisen tuomat haasteet.
- Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet määritetään tehtäväkohtaisesti voimassa olevien kansallisten ohjeiden mukaisesti.
- Palvelutuotanto määritetään riski- ja toimintaympäristöanalyysin pohjalta toimintavalmiussuunnitelmassa
- Henkilöstön fyysistä toimintakykyä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti kansallisen FireFit järjestelmän mukaan.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön terveydentilan ja toimintakyvyn ylläpidon tukemista kehitetään. Toimintakyvyn testaaminen tulee olla kattavaa ja siihen on varattava riittävästi resursseja. Yksityiskohtaisempi ohje fyysisen suorituskyvyn vaatimuksista eri tehtävissä laaditaan palvelutasopäätöskauden aikana.

4.2.2.6 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toiminnoittain alueen eri osissa

Pelastustoiminnan tuloksellisuus edellyttää valmisteltavan toimintavalmiussuunnitelman mukaista riski- ja toimintaympäristöanalyyseihin perustuvaa kalustollista valmiutta. Tehokkaan pelastustoiminnan ja työturvallisuuden varmistamiseksi tarvitaan tehtäviin soveltuvaa, yhteensopivaa- ja toimivaa sekä toimintavarmaa kalustoa ja ajoneuvoja. Vaikka ajoneuvojen käyttö voisi olla vähäistäkin, niin varaosien saatavuus ja vanhenemisesta aiheutuva toimintavarmuuden heikentyminen asettavat ajoneuvoille enimmäiskäyttöiät.

Tavoitteena on pitää pelastuslaitoksen kalusto ja materiaalit toimintavalmiussuunnitelman mukaisina ja henkilöstöä motivoivana. Hankintaan ja sijoittamiseen vaikuttaa keskeisesti kustannukset, toimintaympäristö ja kokonaissuorituskyky. Kalustoa kierrätetään edellisten kriteerien perusteella paloasemalta toiselle ja lopulta poistetaan käytöstä. Uusin kalusto sijoitetaan ensisijaisesti vaativien tehtävien paloasemille. Pelastuslaitoksen kalustolliset voimavarat sijoitetaan maantieteellisesti tarkoituksenmukaisesti, jolloin tarvittavat kyvykkyydet pystytään tuottamaan koko maakunnan alueelle suorituskykyvaatimusten mukaisesti. Pelastuslaitos varmistaa kalustonhuollon ydintoiminnot ja suorituskyvyn ylläpitämistä omalla huoltohenkilöstöllä ja huoltotiloilla Kokkolan paloasemalla sekä riittävillä huoltosopimuksilla.

Sammutusautot

Sammutusautoissa oleva kalusto käsittää suojavarusteet, työvälineet ja materiaalit sammutus- ja pelastustyöhön, savusukellukseen, pintapelastukseen, ensiapuun, öljyvahinkojen torjuntaan ja liikenneonnettomuuksissa puristuksiin jääneiden uhrien irrottamiseen. Sammutusautossa on pelastusryhmän ja sen johtajan tarvitsemat viesti- ja

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

johtamisvälineet sekä välineet tilannekuvan tuottamiseen. Lisäksi kaikista sammutusautoista tulee löytyä vaarallisten aineiden onnettomuuksien alkutoimenpiteisiin tarvittava kalusto ja riskien mukaisilla alueilla myös kemikaalisukellukseen tarvittavat välineet. Ajoneuvon käyttöikä on enintään noin 30 vuotta.

Säiliöauto

Säiliöautot muodostavat kaupunkien taajamien ulkopuolella rungon sammutusveden kuljettamiseen. Vesisäiliön koko vaihtelee ajoneuvosta riippuen välillä 8 000 – 14 000 litraa. Säiliöautoilla voidaan hoitaa myös itsenäisinä yksikköinä perussammutustehtäviä päällekkäisissä tehtävissä. Riskien mukaisesti säiliöautot voidaan varustaa palavien nesteiden sammuttamista varten kiinteillä vaahtosäiliöillä ja -sekoitusjärjestelmillä. Säiliöauton enimmäiskäyttöikä on noin 30 vuotta.

Monitoimiauto

Monitoimiauto turvaa tehokkaan ja turvallisen kattotyöskentelyn rakennuspaloissa ja toimii tehokkaana vesihuoltoyksikkönä. Varustettuna soveltuvalla kontilla ajoneuvolla saadaan tilannepaikalle vaativien tehtävien edellyttämää kalustollista suorituskykyä. Sillä voidaan huolehtia myös pelastuslaitoksen sisäisestä välittömän tarpeen kuljetus- ja huoltologistiikasta. Ajoneuvon käyttöikä on enintään 20 vuotta.

Nostolava-auto

Nostolava-auto on sijoitettuna Kokkolan paloasemalle. Sen pääasiallinen tehtävä on varmistaa henkilöiden pelastaminen rakennuspaloissa kerrostalojen parvekkeilta (varatie). Toissijaisina tehtävinä nostolava-autoilla on parantaa korkealla työskentelyssä työntekijöiden työturvallisuutta ja tehostaa järeää sammutustoimintaa korkealla tai paikoissa, joissa työturvallisuussyistä ei muutoin voida työskennellä. Ajoneuvon käyttöikä on enintään 20 vuotta.

Letkuauto

Suurten vesimäärien siirtämistä varten olevalla letkuautolla voidaan rakentaa letkulinjoja nopeasti enintään noin kahden kilometrin matka. Siirrettävä vesimäärä voi olla 8 000 litraa minuutissa. Letkuauton enimmäiskäyttöikä on noin 30 vuotta.

Kuljetusajoneuvo tai vaihtolava-ajoneuvo

Konttikaluston ja vaihtolavojen siirtämiseen tarkoitettu ajoneuvo, jossa ei ole nostinta. Kuljetusajoneuvon käyttöikä on enintään noin 25 vuotta.

Maastoajoneuvot

Pelastusalueen laajoista metsä-, suo- ja turvetuotantoalueista johtuen pelastuslaitoksella tulee olla suorituskyky tehokkaaseen sammutus- ja pelastustoimintaan vaikeakulkuisessa maastossa. Pelastusalueella on myös runsaasti erilaisia ulkoilureittejä, moottorikelkkareittejä ja muita vesistöjä, joilla liikutaan sekä kesäisin että talvisin. Tämä edellyttää pelastuslaitokselta suorituskykyä henkilöiden pelastamiseen maastossa ja maastossa tapahtuneissa onnettomuuksissa. Ajoneuvon käyttöikä on enintään noin 14 vuotta.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Valvonta-, huolto- ja miehistöautot

Valvonta-ajoneuvoina käytetään pelastusautoiksi rekisteröitäviä tehtävään soveltuvia henkilöautoja. Niiden pääasiallinen käyttötarkoitus on mahdollistaa valvontatehtävien suorittaminen. Ajoneuvojen muita käyttötarkoituksia on turvallisuusviestintätapahtumiin ja asemien väliseen liikkumiseen liittyvät tilanteet. Miehistöautoja käytetään ensisijaisesti miehistön ja kaluston kuljettamiseen huolto- ja hälytystehtävissä sekä peräkärryissä olevien veneiden ja maastoajoneuvojen kuljettamiseen. Ajoneuvon käyttöikä on enintään noin 14 vuotta.

Johtoautot

Tehokkaan tilannepaikan johtamisen mahdollistamiseksi päivystävän palomestarin käyttöön tarvitaan ajoneuvo, jossa on riittävät johtamistilat esikuntatyöskentelyyn. Se varustetaan viesti- ja johtamisvälineillä. Tämän lisäksi tarvitaan päällekkäisiä tehtäviä ja huoltopoikkeamia varten johtamisen vara-ajoneuvo. Ajoneuvon käyttöikä on enintään noin 12 vuotta.

Harjoitus- ja varakalusto

Harjoitus- ja varakalusto muodostetaan varsinaisesta hälytyskäytöstä vapautuvista ajoneuvoista ja kalustosta. Harjoitus- ja varakalustoa siirretään tarpeen mukaan alueella. Harjoitus- ja varakalustolla varaudutaan normaalioloissa ajoneuvojen huolto- ja korjausten aikaisen valmiuden tuottamiseen, koulutustehtäviin sekä poikkeusoloihin lisä- ja korvaavana kalustona.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue toimintaympäristönä ja suhteellisen harvasta asemaverkosta johtuen edellyttää suurimmalta osalta asemista monipuolista suorituskykyä. Kokkolan kantakaupungin alueella korostuu suurteollisuuden riskit, merellinen toimintaympäristö ja tiheä rakennuskanta, jotka edellyttävät vaativien tehtävien suorituskykyä. Muiden asemien alueella painopiste on perustehtävien suorittamisessa.

Tarvittaessa tehtävän edellyttämä suorituskyky muodostuu ensimmäisen vasteen yksikön lisäksi aseman muiden yksiköiden toimesta, täydennettynä muiden paloasemien erikoiskalustolla ja henkilöstöllä. Suurteollisuuden paloasemat ovat erikoistuneet kalustollaan suurteollisuusalueen uhkiin ja kemikaaleihin. Tavanomaisten onnettomuuksien lisäksi tulee olla kaluston laajamittaisten onnettomuuksien sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalle.

Kokkolan paloaseman pelastusyksiköissä on tavallista sammutusyksikköä laajempi kalusto ja kyvykkyys toimia myös vaativissa pelastustehtävissä. Kokkolan asemalla on tukiyksiköitä (säiliö-, monitoimi- ja nostolavayksiköitä),

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

jotka miehitetään henkilövahvuuden puitteissa. Kokkolan paloaseman pelastusyksiköt ja tukiyksiköt toimivat koko pelastuslaitoksen alueella, tukien sivutoimisen henkilöstön miehittämiä yksiköitä erityisesti vaativissa tehtävissä.

Sivutoimiselta asemalta löytyy tyypillisesti kalustollinen suorituskyky vaativien tehtävien suorittamiseen, vesihuoltoon sekä liikkumiseen vedessä tai maastossa. Lisäksi asemilla voidaan sijoittaa suorituskykyjä tukevia kalustollisia valmiuksia, jotka palvelevat koko pelastuslaitoksen palvelutuotantoa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Ylläpidetään toimintaympäristön edellyttämää materiaalista valmiutta.
- Vuosittain uusitaan ajoneuvoja ja muuta materiaalia investointisuunnitelman mukaisesti.
- Suorituskyvyn ja työturvallisuuden ylläpitämiseksi toimintaympäristön perusteella välttämättömäksi tunnistetut sammutusautot ja säiliöautot vaativien tehtävien asemilla korvataan noin 25 vuotta vanhoina.
- Suorituskyvyn ja työturvallisuuden ylläpitämiseksi toimintaympäristön perusteella välttämättömäksi tunnistetut sammutusautot ja säiliöautot perustehtävien tehtävien asemilla korvataan noin 30 vuotta vanhoina.

Palvelutason kehittämistarve

Investointitaso tulee säilyttää riittävänä, jotta ikääntynyt ajoneuvokalusto saadaan pidettyä vaatimusten mukaisina. Kaluston ja materiaalin tasoa ja sen optimaalista sijoittamista asemille kyvykkyyksien mukaan kehitetään edelleen. Palvelutasopäätöskaudella laaditaan erillinen kalusto- ja materiaalistrategia, jossa tarkennetaan investointimäärärahan tarvetta ja kohdentamista.

4.2.2.7 Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Paloasemien määrällä ja sijainnilla on keskeinen merkitys toimintavalmiusaikoihin ja palvelujen saatavuuteen. Päätoimisen henkilöstön paloasemat tulisi sijaita korkeimman riskiluokan alueella toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamiseksi mahdollisimman hyvin. Sivutoimisen henkilöstön paloasemilla korkeimman riskiluokan lisäksi tulee huomioida henkilöstön asuinpaikat suhteessa paloasemaan mahdollisimman lyhyen lähtöajan aikaansaamiseksi.

Pelastuslaitoksella on 13 paloasemaa, jotka ensimmäisen vasteen toimintavalmiusaikatavoitteisiin nähden sijaitsevat Toholammin paloaseman valmistuessa tarkoituksenmukaisilla paikoilla. Merellistä toimintaa varten pelastuslaitoksella on öljyntorjuntavarasto ja -satama Ykspihlajassa. Kokkolan suurteollisuusalueen 2 paloasemaa ja Kaustisen kaivosalueen resurssit täydentävät palvelutuotantoa ensisijaisesti alueillaan.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Paloasemat jaetaan toimintaympäristön ja suorituskyvyn perusteella ensimmäisen vasteen, perustehtävien ja vaativien tehtävien paloasemiksi. Yleistäen asemat, joilla toimintaympäristössä on I- ja/tai II riskiluokan ruutuja ovat vaativien tehtävien paloasemia. Asemat, joilla on III-riskiluokan ruutuja ovat perustehtävien paloasemia. Asemat, joilla on vain alimman riskiluokan ruutuja ovat ensimmäisen vasteen paloasemia.

Paloasemakiinteistöt ovat pääsääntöisesti kuntien tai rahoitusyhtiöiden omistamia. Hyvinvointialue on vuokrannut kuntien omistamat kiinteistöt. Paloasemien laajennus ja korjaustarpeista hyvinvointialue neuvottelee yhteistyössä kiinteistön omistajien kanssa. Pelastuslaitos on päättyvällä palvelutasopäätöskaudella vähentänyt asemiltaan merkittävästi käyttämiään tiloja ja ensihoito on muuttanut toimintansa Kannuksen ja Kokkolan paloasemille.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Paloasemaverkko suunnitellaan ja ylläpidetään toimintaympäristöanalyysiin perustuen huomioiden puhdas paloasema toimintamalli sekä keskitetyt huoltopalvelut. Uusien paloasemien rakentamisen yhteydessä haetaan synergiaetuja ensihoidon kanssa. Nykyinen palveluverkko on riittävä ja kattaa tämänhetkisen palvelutarpeen. Tulevaisuudessa tulee huomioida teollisuusalueiden laajenemisen mahdolliset vaikutukset toimintavalmiusaikatavoitteisiin.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Palvelut tuotetaan riski- ja toimintaympäristöanalyysiin sekä aseman toimintaedellytyksiin perustuvista toimipisteistä.
- Tilojen käytön tehostamista jatketaan.

Palvelutason kehittämistarve

Hyvinvointialueen pelastustoimen käytössä oleville kiinteistöille tehdään laajamittainen tarve- ja kuntoselvitys. Tarveperustassa huomioidaan myös poikkeusolojen erilaisia vaatimuksia palveluverkolta. Suurteollisuusalueen laajeneminen Kokkolan eteläpuolelle valtatien 8 varteen saattaa muodostaa uusia II-riskiluokan ruutuja, joita ei saavuteta nykyiseltä paloasemalta. Vuonna 2026 tulee varautua uuden paloaseman suunnittelun käynnistämiseen.

4.2.2.8 Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Savusukellus on sammutus- ja pelastustehtävän suorittamista sisällä rakennuksessa tai muussa rajatussa sisätilassa, missä on tiheä savupatja. Savusukeltaminen edellyttää savusukellusvarustusta ja paineellista työjohtoa tai

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

vastaavaa. Työskentely palavan rakennuksen katolla sekä savuisissa maanalaisissa tiloissa rinnastetaan savusukellukseen. Savusukellus on työturvallisuuslain 11 §:ssä mainittua erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä, jossa on tapaturman tai sairastumisen vaara. Tällaista työtä saa tehdä vain siihen pätevä ja henkilökohtaisten edellytystensä puolesta työhön soveltuva työntekijä.

Turvallinen työskentely savusukellusta edellyttävillä pelastustehtävillä edellyttää työntekijöiltä erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja osaamiseen liittyvistä vaatimuksista. Palavan rakennuksen sisätiloissa olevat ihmiset tulee pyrkiä pelastamaan savusukeltamalla, mutta savusukeltajien turvallisuutta vaarantamatta. Savusukelluksesta tulee pidättäytyä, mikäli siitä arvioidaan muodostuvan liian suuri riski savusukeltajien turvallisuudelle. Jos kyseessä on ainoastaan sammutustehtävä, tulee arvioida muiden kuin sisäsammutustekniikan käyttömahdollisuuksia, että savusukeltaminen jäisi mahdollisimman vähäiseksi.

Savusukellus palavan rakennuksen sisälle on aina arvioitava tapauskohtaisesti turvallisuustekijät huomioiden. Jos tila on täyden palon vaiheessa ja täyden palon vaihe on kestänyt useita minuutteja, ei palavassa tilassa todennäköisesti ole enää pelastettavissa olevia ihmisiä tai eläimiä. Tällöin palavaan tilaan tehtävän savusukelluksen ulkoiset riskit ja hyöty on arvioitava tapauskohtaisesti. Rakennuksen muissa osissa voi vielä olla pelastettavia. Teollisuus- ja kemikaalikohteissa on arvioitava myös palon voimakkuus ja mahdolliset kemikaaliriskit ennen savusukelluspäätöksen tekemistä.

Suojaparin tulee kyetä pelastamaan sammutus- ja pelastustehtävää suorittava savusukeltaja, -pari tai -ryhmä onnettomuustilanteessa. Sukellustoiminnan alkaessa tulee aina muodostaa suojapari. Savusukellustoiminta voidaan kuitenkin aloittaa 1+3 vahvuisella pelastusryhmällä, jossa on kolme savusukeltajaa, jos kyseessä on yhden asuinhuoneiston palo tai muu vastaava yksinkertainen tila. Tällöin yksi savusukeltaja toimii turvasukeltajana.

Savusukelluksen suorituskyky voidaan taata tällä hetkellä Kokkolan asemalta. Sivutoimisilla paloasemilla savusukelluskelpoisten määrä on lisääntynyt vuodesta 2023 lähes 40 %, mutta määrä ei suurimmalla osalla asemista mahdollista savusukeltamista yhden aseman resursseilla. Tehtävän edellyttämä savusukelluksen suorituskyky muodostuukin useamman aseman resursseista. Vaihtoehtona sammuttamiselle ja pelastamiselle rajatun tilan palossa, jossa on tiheä savupatja, on mahdollista vaihtoehtoisilla sammutusmenetelmillä luoda olosuhteet, joissa tehtävä voidaan suorittaa ilman savusukellusta. Mikäli tilassa ei ole tiheää savupatjaa, sammuttaminen ja pelastaminen ei edellytä savusukellusta.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Toimintaympäristöanalyysin perusteella määritetään palvelutarve. Savusukelluksen osalta se painottuu Kokkolan kantakaupunkiin ja lähiympäristöön. Alueella korostuu henkilöpelastamisen tarve ja suuret rakennukset, mistä johtuen savusukeltajia voidaan tarvita yhdessä tulipalossa useita pareja. Pelastuslaitoksen tavoitteena on luoda ja kehittää savusukeltamisen suorituskykyä perustehtävien ja vaativien tehtävien asemille siten, että savusukellus voidaan aloittaa viimeistään kahden lähimmän vaativan tehtävän paloaseman resursseilla.

Päätoimista henkilöstöä hyödynnetään tarpeen mukaan koko alueella. Kokkolan paloasemalla yli 75 % pitäisi olla savusukelluskelpoisia. Tehokkaan pelastustoiminnan ja lähipalveluiden turvaamiseksi perustehtävien asemilla olisi hyvä olla savusukelluskelpoisia henkilöitä. Vaativien tehtävien paloasemilla savusukelluskelpoisuus tulisi olla 50 %:lla henkilöstöstä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kokkolan paloaseman työvuoron miehityksessä on vähintään 3 savusukeltajaa ja kyky toimia vaativissa savusukellustehtävissä.
- Muiden vaativien tehtävien paloasemien tavoitteena on vähintään savusukellusparin muodostaminen tehtävälle.
- Perustehtävien asemilla tavoitteena on täydentää savusukelluksen suorituskykyä ja tavoitellaan savusukellusparin muodostumista aseman henkilöstöstä. Ensimmäisen vasteen asemilla savusukeltajia on mahdollisuuksien mukaan.
- Jos savusukelluskykyä ei voida muodostaa kohteen ensimmäisenä tavoittavan pelastusryhmän toimesta, aloitetaan sammutus- ja pelastustoiminta mahdollisuuksien mukaan käyttäen vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä.

Palvelutason kehittämistarve

Toimintakyvyn testaustoimintaa sekä perus- ja täydennyskoulutusta kehitetään kelpoisuuksien ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Vaativien tehtävien suorituskykyä Kokkolan paloaseman toiminta-alueella kehitetään suurteollisuusalueen palokuntien ja Pohjanmaan pelastuslaitoksen kanssa.

4.2.2.9 CBRN-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

CBRNE lyhenne tulee sanoista chemical (kemiallinen), biological (biologinen), radiological (säteily), nuclear (ydin-) ja explosive (räjähtävä, räjähde). CBRNE-tilanteet voivat olla onnettomuuksia, luonnonvoimista johtuvia, tahallisia, rikollisia (terrorismi) tai sotilaallisia tekoja. Pelastustoimessa käytetty vaaralliset aineet käsite on rinnakkainen käsite CBRNE-käsitteelle.

Kemikaalisukelluksella tarkoitetaan vaarallisten aineiden (CBRNE) tehtävällä välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta-, tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä. Kemikaalisukellus on työturvallisuuslain 11 §:ssä mainittua erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä, jossa on tapaturman tai sairastumisen vaara. Tällaista työtä saa tehdä vain siihen pätevä ja henkilökohtaisten edellytystensä puolesta työhön soveltuva työntekijä. Turvallinen työskentely kemikaalisukellusta edellyttävillä pelastustehtävillä edellyttää työntekijöiltä erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja osaamiseen liittyvistä vaatimuksista.

CBRNE-aineita sisältävissä pelastustehtävissä saattaa esiintyä kemiallisia, biologisia ja fysikaalisia altisteita erikseen tai yhtäaikaisesti. Aineesta ja tilanteesta riippuen on arvioitava työturvallisuudelle merkittävimmät vaaranaiheuttajat ja altisteet ja valittava suojaimet ja työmenetelmät sen mukaisesti. Vaarallisten aineiden tehtävillä valitaan torjunta- ja pelastustehtävään soveltuvin toimintamalli. Kemikaalisukelluksesta tulee pidättäytyä, mikäli siitä arvioidaan muodostuvan liian suuri riski kemikaalisukeltajien turvallisuudelle.

Kemikaalisukellus jaetaan kahteen kemikaalisukelluksen työskentelytasoon

- Taso II käsittää kaikki pelastus- ja torjuntatehtävät, mitkä edellyttävät kemikaalisukellusta kaasutiiviissä kemikaalisuojapuvussa.
- Taso I käsittää tehtävät, jotka suoritetaan neste-, roiske- tai pölytiiviillä kemikaalisuojapuvulla.

Kemikaalisukeltajien suojaparin tulee kyetä pelastamaan torjunta- ja pelastustehtävää suorittava kemikaalisukeltaja, -pari tai -ryhmä onnettomuustilanteessa. Sukellustoiminnan alkaessa tulee aina muodostaa suojapari. Suojaparin tulee kyetä aina tehtävän edellyttämään työskentelytasoon. Jos vaarallisten aineiden tilanteessa suojaustasoksi riittää roisketiivis suojapuku, pienin tehtävän edellyttämä vahvuus on 1+3. Vaarallisten aineiden tilanteissa, jotka edellyttävät kaasutiiviiden kemikaalisuojapukujen käyttöä, tehtävän edellyttämä pienin vahvuus on 1+5. Vaativat vaarallisten aineiden tilanteet edellyttävät pelastusjoukkueen resursseja. Kemikaalisukelluksen tasolle I ja II kelpoisia työntekijöitä on tällä hetkellä Kokkolan, Ventuksen ja Kannuksen paloasemilla. Kemikaalisukelluksen peruskoulutuksen saaneita sivutoimisia työntekijöitä on noin 70, mutta kelpoisuuksien muodostumisessa on vielä puutteita. Ne liittyvät toimintakykyyn, harjoituksiin, näyttöihin ja dokumentointiin. CBRNE-toiminnassa tarvittava materiaali on kehittynyt, mutta ei ole vielä Tokeva-tavoitetason mukainen.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Asemakohtaisen toimintaympäristöanalyysin perusteella määritetään palvelutarve. CBRNE-tehtävissä se keskittyy Kokkolan kantakaupunkiin. Viime vuosina kaikki kemikaalisukellusta edellyttäneet tehtävät ovat olleet Kokkolan paloaseman toimintaympäristössä. Alueella korostuu henkilöpelastamisen tarve, vaarallisten aineiden kuljetukset ja suurteollisuus, mistä johtuen kemikaalisukeltajia voidaan tarvita yhdessä onnettomuudessa useita pareja.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on kemikaalisukelluksen perusosaaminen kaikilla paloasemilla. Perustehtävien paloasemilla tavoitellaan kemikaalisukelluksen tasoa I ja vaativien tehtävien paloasemilla tasoa II. Kemikaalisukelluksessa tavoitteena on sen aloittaminen viimeistään kahden lähimmän vaativan tehtävän paloaseman resursseilla.

Kokkolan paloaseman päätoimista henkilöstöä hyödynnetään tarpeen mukaan koko alueella. Kokkolan paloasemalla yli 75 % pitäisi olla kemikaalisukelluskelpoisia. Tehokkaan pelastustoiminnan ja lähipalveluiden turvaamiseksi perustehtävien asemilla olisi hyvä olla tason II kemikaalisukelluskelpoisia henkilöitä. Vaativien tehtävien asemilla tavoitellaan tason II kemikaalisukelluskelpoisia henkilöitä. Suorituskykyä tulisi olla eniten Kokkolan kantakaupungin ympäristössä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää riski- ja toimintaympäristöanalyysin edellyttämää CBRNE- suorituskykyä. Se muodostuu pelastuslaitoksen, yhteistyöalueen ja valtakunnallisista resursseista.
- Pelastuslaitoksen tavoitteena on Tokeva kalustotason 4 saavuttaminen.
- Kokkolan paloaseman työvuoron miehityksessä on vähintään 3 II-tason kemikaalisukeltajaa.
- Riskiperusteisesti Ventuksen ja Kälviän asemilla tavoitellaan vähintään kahden II-tason kemikaalisukeltajan osallistuminen tehtävälle.
- Muiden vaativien tehtävien paloasemien tavoitteena on vähintään yhden II-tason kemikaalisukeltajan osallistuminen tehtävälle.
- Perustehtävien asemilla tavoitteena on vähintään yhden I-tason kemikaalisukeltajan osallistuminen tehtävälle.
- Ensimmäisen vasten asemien tavoitteena on kemikaalisukelluksen perusosaamisen suorituskyky.
- Vaativien kemikaalisukellustehtävien suorituskyky rakentuu ja hälytetään Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen, suurteollisuuden ja Pohjanmaan paloasemilta.

Palvelutason kehittämistarve

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitos kehittää CBRNE-onnettomuuksien edellyttämää suorituskykyä materiaalisesti Tokevan kalustotasolle 4. Toimintakyvyn testaustoimintaa sekä perus- ja täydennyskoulutusta kehitetään kelpoisuuksien ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Pelastuslaitos kehittää henkilöstön CBRNE-osaamista vastaamaan vaativuuden lisääntymistä toimintaympäristössä.

Vaativien tehtävien suorituskykyä Kokkolan paloaseman toiminta-alueella kehitetään suurteollisuusalueen palokuntien ja Pohjanmaan pelastuslaitoksen kanssa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

4.2.2.10 Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Vesipelastus käsittää pintapelastuksen (pelastaminen pinnalta ja välittömästi pinnan alta), vesisukelluksen (pelastaminen pinnan alta) ja näiden tukitoimet. Pintapelastus ja vesisukellus ovat on työturvallisuuslain 11 §:ssä mainittua erityistä vaaraa aiheuttavaa työtä, jossa on tapaturman tai sairastumisen vaara. Tällaista työtä saa tehdä vain siihen pätevä ja henkilökohtaisten edellytystensä puolesta työhön soveltuva työntekijä. Turvallinen työskentely vesipelastusta edellyttävillä pelastustehtävillä edellyttää työntekijöiltä erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja osaamiseen liittyvistä vaatimuksista.

Vesipelastustehtävän pelastustekniikaksi tulee valita tehtävään soveltuvin toimintamalli. Pintapelastuksesta ja vesisukelluksesta tulee pidättäytyä, mikäli siitä arvioidaan muodostuvan liian suuri riski pelastustyöntekijöiden turvallisuudelle, ja tehtävä tulee tällöin suorittaa pienemmän riskin menetelmillä. Pintapelastuksen turvallisuuden ja tehokkuuden kannalta pintapelastuksessa tulisi olla vähintään neljän hengen pelastusryhmä, jossa on kaksi pintapelastajaa. Riskinarvion perusteella henkeä pelastavat toimenpiteet voidaan kuitenkin aloittaa työparilla, joista toinen toimii pintapelastajana ja toinen avustajana.

Jos pelastuslaitos ylläpitää välitöntä vesisukellusvalmiutta, välittömässä lähtövalmiudessa tulee olla pelastusryhmän johtaja, kaksi vesisukeltajaa ja sukellusavustaja. Toinen vesisukeltajista toimii tällöin turvasukeltajana. Turvasukeltajan tulee kyetä pelastamaan pelastustehtävää suorittava vesisukeltaja onnettomuustilanteessa. Vesisukellustoiminnan alkaessa tulee aina olla saatavilla turvasukeltaja. Riskienarvioinnin perusteella vesisukellustoiminta voidaan aloittaa turvasukeltajan ollessa vielä matkalla onnettomuuspaikalle. Vesipelastuksen järjestämis- ja johtovastuu merialueella on Rajavartiolaitoksella ja sisävesillä se on pelastuslaitoksilla. Pelastuslaitoksen vesisukeltajat osallistuvat merialueella tapahtuviin vesipelastustehtäviin merivartioston johdolla. Pelastuslaitos antaa virka-apua poliisille hukkuneiden etsintään.

Vesisukelluskelpoisia työntekijöitä on tällä hetkellä vain Kokkolan paloasemalla. Henkilömäärä ei ole riittävä välittömän sukellusvalmiuden suorituskykyyn. Tavoitteena on ollut kiireellisen vesisukellusvalmiuden ylläpitäminen yhteistyössä Kokkolan ja Pietarsaaren paloasemien resursseilla, mutta Pietarsaaren siirryttyä Pohjanmaan hyvinvointialueelle se on vaikeutunut. Vesisukelluksen suorituskykyä on hyödynnetty koko pelastustoimialueella. Haasteena palvelutasopäätöskaudella on ollut vesisukelluskelpoisten pelastajien riittävyys ja ikääntyminen. Uusia vesisukeltajia on pyritty kouluttamaan vuosittain.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pintapelastuksen suorituskyky voidaan taata Kokkolan paloasemalta. Pelastuslaitos on pyrkinyt ylläpitämään valmiutta pintapelastukseen alueen kaikilla paloasemilla. Alueellisesti kattavan pintapelastussuorituskyvyn rakentaminen on ollut haasteellista työhön liittyvistä vaatimuksista johtuen. Pintapelastuksen peruskoulutuksen saaneita sivutoimisia työntekijöitä on noin 40, mutta kelpoisuuksien muodostumisessa on vielä puutteita. Ne liittyvät toimintakykyyn, harjoituksiin, näyttöihin ja dokumentointiin.

Vesistöissä tapahtuvaa pelastustoimintaa varten tulee olla toimintaympäristön mukainen vene- ja aluskalusto miehistöineen. Merellä tapahtuviin etsintä- ja pelastustehtäviin tehtäviin pelastuslaitos osallistuu meripelastuslain mukaisesti henkilöstöllään ja kalustollaan Rajavartiolaitoksen johtamana. Näissä tehtävissä hyödynnetään myös öljyntorjunnassa käytettäviä aluksia. Alus- ja venekalustoa on sijoitettu niille paloasemille, joiden toiminta-alueella voi tapahtua vesipelastustoimintaa edellyttäviä onnettomuuksia.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toimintaympäristöanalyysin perusteella määritetään palvelutarve. Pelastuslaitoksen vesisukellusvalmius pyritään tuottamaa Kokkolan paloasemalta tukeutuen muihin pelastuslaitoksiin. Suorituskykyä pyritään kehittämään. Kokkolan paloasemalla yli 75 % henkilöstöstä pitäisi olla pintapelastuskelpoisia. Kokkolan paloaseman päätoiminen henkilöstöä hyödynnetään tarpeen mukaan koko alueella. Pelastuslaitoksen tavoitteena on pintapelastuksen perusosaaminen kaikilla paloasemilla. Lisäksi tavoitteena on luoda ja kehittää pintapelastamisen suorituskykyä perustehtävien ja vaativien tehtävien asemille siten, että pintapelastus voidaan aloittaa viimeistään kahden lähimmän vaativien tehtävien paloaseman resursseilla. Vene- ja aluskalustoa ylläpidetään toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää riski- ja toimintaympäristöanalyysin edellyttämää vesipelastuksen suorituskykyä.
- Kokkolan paloaseman työvuoron miehityksessä on vähintään 3 pintapelastajaa ja miehitys purjehduskaudella vähintään aseman venekalustoon ja öljyntorjuntalauttaan yhteensä 4 henkilöllä.
- Riskiperusteisesti Ventuksen ja Kälviän asemilla tavoitellaan vähintään kahden pintapelastajan osallistumista tehtävälle.
- Muiden vaativien tehtävien paloasemien tavoitteena on vähintään yhden pintapelastajan osallistuminen tehtävälle.
- Perustehtävien ja ensimmäisen vasten asemien tavoitteena on pintapelastuksen perusosaamisen suorituskyky ja pintapelastuksen suorituskyvyn täydentäminen.
- Pelastuslaitoksen vesisukellusvalmius pyritään tuottamaan Kokkolan paloasemalta tukeutuen muihin pelastuslaitoksiin. Suorituskykyä pyritään kehittämään.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Toimintakyvyn testaustoimintaa sekä perus- ja täydennyskoulutusta kehitetään kelpoisuuksien ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Vaativien tehtävien suorituskykyä Kokkolan paloaseman toiminta-alueella kehitetään suurteollisuusalueen palokuntien ja Pohjanmaan pelastuslaitoksen kanssa.

4.2.2.11 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Ympäristövahingolla tarkoitetaan äkillistä tapahtumaa, jossa ympäristölle haitallista ainetta pääsee tai uhkaa päästä ympäristöön siten, että siitä aiheutuu vaaraa tai haittaa ympäristölle tai ihmisten terveydelle. Monesti kysymys on öljy- tai kemikaalipäästöstä ja sen seurauksista onnettomuus- tai muussa häiriötilanteessa. Ympäristövahinko voi syntyä myös pidemmän ajan kuluessa esimerkiksi haitallisen aineen vuotaessa pikkuhiljaa ympäristöön. Ympäristövahinko voi kohdistua muun muassa maaperään, ilmaan, luontoon sekä pinta- ja pohjavesiin sekä vaarantaa ihmisten terveyttä.

Öljy- ja muut kemikaalivahingot ovat tyypillisiä ympäristövahinkoja. Niillä tarkoitetaan alusöljy- ja aluskemikaalivahinkoja merellä, rannikolla ja sisävesillä sekä öljy- ja kemikaalivahinkoja maa-alueilla. Noin 90 % ympäristövahingoista on öljyvahinkoja ja loput lähinnä teollisuuskemikaalien käytössä syntyneitä. Suuria maa-alueen öljy- tai kemikaalivahinkoja on aiheutunut suurista varastosäiliöistä, säiliöjunista ja säiliöautoista. Suomessa öljy kerätään mekaanisesti pois ympäristöstä. Laki antaisi sinänsä mahdollisuuden käyttää ennakkohyväksyttyjä torjuntakemikaaleja, mutta torjuntakemikaaleja tai niiden käyttämiseen tarvittavia laitteistoja tai osaamista ei Suomessa ole. Myöskään öljyn polttamiseen ei ole varauduttu torjuntakeinona.

Ympäristövahinkojen torjunnan päätavoite Suomessa on rajoittaa vahingon vaikutukset mahdollisimman pieniksi niin ihmisille kuin ympäristöllekin. Tarkoitus on yleisen edun, kuten väestön terveyden, hyvinvoinnin ja elinkeinotoiminnan sekä elinympäristön ja luonnon, suojaaminen äkillisiltä haitallisilta muutoksilta.

Varautuminen ympäristövahinkojen torjuntaan perustuu kansalliseen vuoteen 2035 ulottuvaan strategiaan (Sisäministeriön julkaisuja 2023:15). Strategian päätavoitteena on ohjata viranomaisten varautumista nykyisten ja tulevien ympäristövahinkojen varalle. Strategia on valmisteltu toimintaympäristöön perustuen laajapohjaisessa yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa.

Pelastuslaitokset vastaavat maa-alueen ja sisävesien öljyvahinkojen torjunnasta. Pelastuslaitokset ohjaavat myös muiden toimijoiden kuten suurten öljyvarastojen ja satamien varautumista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskus) antavat tarvittaessa muille torjuntaviranomaisille asiantuntija-apua. Mittavammissa öljyva-

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

hingoissa ELY-keskuksen öljyntorjuntavastaava on aina opastamassa pelastuslaitosta ja valvomassa torjuntaa. Lisäksi mm. Suomen ympäristökeskus antaa onnettomuustilanteissa tarvittavaa asiantuntija-apua. Rajavartiolaitos huolehtii pelastustoiminnasta Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tapahtuneissa alusöljyvahingoissa ja aluskemikaalivahingoissa ja sovittaa yhteen siihen varautumista. Rannikolla, sisävesillä ja maa-alueilla vastuu on pelastuslaitoksilla. Länsirannikon merialue on jaettu Perämeren, Merenkurkun, Selkämeren ja Saaristomeren suunnitelma-alueisiin. Alueet mukailevat Länsi-Suomen merivartioston merivartioasemien vastuualueiden aluejakoa sekä alueellisten pelastuslaitosten vastuualueiden rajoja. Toiminta pyritään kuitenkin suunnittelemaan siten, että ympäristövahingon torjunta on mahdollista toteuttaa tehokkaasti alueellisten pelastuslaitosten hallinnollista rajaalueista riippumatta.

Suomen ympäristökeskus ja paikalliset ELY-keskukset avustavat asiantuntemuksellaan Rajavartiolaitoksen ja hyvinvointialueen pelastustoimen johdolla tehtävässä vahinkojen torjunnassa sekä kunnan johdolla tehtävässä öljyvahinkojen jälkitorjunnassa. Pelastustoiminnan päättymisen jälkeen kunta vastaa tarvittaessa öljyvahinkojen jälkitorjunnasta alueellaan kunnan eri viranomaisten ja laitosten avulla. Laivaluokan keräävän aluskaluston saapuminen alueelle kestää suhteellisen kauan, joten ensitoimenpiteillä on merkittävin vaikutus torjuntaoperaation onnistumisen kannalta. Vuodon estäminen ja onnettomuusaluksen puomittaminen varhaisessa vaiheessa on tehokkain keino vahinkojen minimoimiseksi. Leviämisen pysäyttäminen, rajoittaminen tai ohjaaminen halutulle alueelle luo edellytykset öljyn tehokkaalle keräämiselle myöhemmin. Pääasiallinen toiminta-alue huomioiden vartiolaiva Turvan saapuminen Kokkolan tasolle kestä varsin kauan, joten ainakin välitön pelastustoiminta on tehtävä muilla resursseilla. Rajavartiolaitoksen vartiolaivojen lukumäärä ei käytännössä mahdollista jatkuvaa toimintaa Pohjanlahden suunnalla. Tämä korostuu erityisesti kemikaalionnettomuuksissa, joissa toiminta-aika on tyypillisesti lyhyempi kuin öljyonnettomuuksissa.

Pelastuslaitos on pitkäjänteisesti varautunut ympäristövahinkojen onnettomuusuhkiin, mutta vuoden 2023 alusta varautumisen mahdollisuudet öljyvahinkojen torjuntaan ovat ratkaisevasti heikentyneet lakimuutosten myötä Öljysuojarahaston avustusten päätyttyä. Suojaisella merialueella tai hyvissä olosuhteissa pelastuslaitoksella on kyvykkyys rajaavan puomituksen tekemiseen tavanomaisten rahtilaivojen ympärille sekä selvittämään ja ankkuroimaan meripuomia tuntien sisällä hälytyksestä. Rannan välittömästä läheisyydestä ja hyvissä olosuhteissa on kyvykkyys kerätä pieniä määriä öljyä vedestä sekä suojata rantoja. Nuottaukseen tarvitaan avuksi yt-viranomaisia tai naapuripelastuslaitoksia. Maa-alueilla ympäristövahinkojen torjunta perustuu leviämisen estämiseen ja saastuneen maa-aineksen poistamiseen. Suorituskyky perustuu hajautettuun ja keskitettyyn materiaaliin ja henkilöstöön.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Ympäristövahinkojen torjuntatehtävän päätavoite on ympäristön pilaantumisen minimointi. Öljyn tai muun haitallisen aineen pääsy ympäristöön voi aiheuttaa haittaa luonnolle ja ihmisille sekä johtaa suuriin taloudellisiin kustannuksiin. Vahingon ympäristövaikutukset riippuvat lähtökohtaisesti päästön suuruudesta, ympäristöön päässeen aineen ominaisuuksista, leviämisestä ja päästölle altistuvasta luonnosta. Vuodenajalla ja sääolosuhteilla on suuri vaikutus ympäristön pilaantumisen laajuuteen.

Suomessa määritetty ympäristövahinkojen torjuntatavoite perustuu kullakin merialueella liikennöivien suurimpien öljysäiliöalusten kahden lastitankin täydelliseen tyhjenemiseen mereen esimerkiksi karilleajon tai alusten yhteentörmäyksen seurauksena. Tällä hetkellä tavoitteena avomerialueella Suomenlahdella ja Pohjois-Itämerellä on saada 30 000 m3 öljyvuoto hallintaan kolmen vuorokauden kuluessa. Muilla merialueilla vastaava alueellinen tavoitearvo on 5 000 m3. Ympäristövahinkojen torjunnan suorituskykyvaatimukset perustuvat keskenään linjassa oleviin valtakunnallisiin, alueellisiin ja paikallisiin öljy- ja kemikaalivahinkojen riskiarvioihin. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää torjuntakaluston jatkuvaa kehittämistä. Varastoitu torjuntakalusto tulee pitää toimintakuntoisena, ja samalla tulee varmistua siitä, että se soveltuu myös uudentyyppisille laivapolttoaineille. Kalustoinvestointien rahoitus tulee turvata, mutta myös henkilöstökoulutukseen tulee varata riittävästi resursseja. Varautumisessa tulee huomioida erityisesti suorituskyvyn kehittäminen aluskemikaalionnettomuuksien varalle.

Ympäristövahinkojen eli öljy- aluskemikaalivahinkojen torjunta sisällytettiin 1.1.2019 osaksi pelastuslaissa (379/2011) säädettyä pelastustoimintaa. Uudistuksessa aiempi erityislainsäädäntö kumottiin ja siihen sisältynyt ELY-keskuksille kuulunut pelastustoimen valvontatehtävä siirtyi aluehallintovirastoille. Aluehallintovirasto valvoo öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa pelastuslaitoksille kuuluvien vastuiden osalta osana normaalia pelastustoimen valvontatehtävää.

Aluehallintovirastot toteuttivat ympäristövahinkojen torjunnan suunnitelmallista valvontaa selvittämällä ympäristövahinkojen torjuntavalmiuksien tasoa pelastuslaitoksissa. Aluehallintovirastot lähettivät esiselvityslomakkeen jokaiselle pelastuslaitokselle, joilta kaikilta saatiin vastaus. Kysely toteutettiin 28.4.-31.8.2020 välisenä aikana. Kyselyssä käytettiin aluehallintovirastossa vuonna 2021 laadittua esitietolomaketta. Esitietolomake muodostuu kysymyspatteristosta, jonka perusteella pelastuslaitoksen torjuntavalmiuden taso voidaan määritellä kolmelle eri tasolle. Tasot pohjautuvat kansainväliseen, mutta kansallisiin piirteisiin aluehallintovirastossa vuoden 2021 aikana räätälöityyn malliin.

Vaatimustaso määräytyy riskien perusteella. Pelastuslaitos, jonka on tarkoituksenmukaista varautua pieniin, päivittäismittaluokan ympäristövahinkoihin tulee täyttää torjuntavalmiustason A vaatimukset. Pelastuslaitokset,

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

joiden varautumista määrittelee päivittäisiä pelastustoiminnan tehtäviä vaativammat vahingot, tulee täyttää valmiustason B vaatimukset. Arvioinnin mukaan neljässä pelastuslaitoksessa ympäristövahinkoihin varautuminen on riskinarvion edellyttämällä torjuntatasolla. Kahdeksassatoista pelastuslaitoksessa vaatimustasoa ei saavuteta, mutta missään niistä aluehallintoviraston arvion mukaan puutteet eivät ole niin huomattavia, että ympäristövahingon torjunta olisi vakavasti uhattuna.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksen riskinarvion edellyttämä torjuntataso on B. Tasoa ei saavuteta, merkittävimmät puutteet ovat kehittymissuunnitelmassa ja harjoitusten sekä koulutusten suunnittelussa. Aluehallintoviraston arvion mukaan puutteet eivät ole niin huomattavia, että ympäristövahingon torjunta olisi vakavasti uhattu. Keväällä 2025 tiedot on kerätty uudelleen, mutta arviointi ei ole käytettävissä palvelutasopäätöstä laadittaessa. Pelastuslaitoksen oman arvion mukaan tavoitetasossa B olisi tapahtunut kehitystä (43 %), mutta tasojen A (68 %) ja C (13 %) torjuntavalmius olisi heikentynyt.

Ympäristövahinkojen torjuntavalmiustaso:	A 75 %	B 35 %	C 6 %
A. LAINSÄÄDÄNTÖPERUSTA JA OHJEIDEN MUKAISUUS	75 %	50 %	0 %
B. YMPÄRISTÖVAHINKOON VARAUTUMINEN	77 %	45 %	5 %
C. TORJUNNAN ORGANISOINTI	79 %	21 %	14 %
D. TURVALLISUUS JA TERVEYS	67 %	0 %	0 %
E. PELASTUSTOIMINTA / OPERATIIVINEN TORJUNTA	79 %	43 %	7 %
F. TILANNEKUVAN YLLÄPITO, TIETOJÄRJESTELMÄT	75 %	38 %	0 %
G. LOGISTIIKKA	88 %	50 %	13 %
H. TALOUS- JA KORVAUSHALLINTO	75 %	25 %	0 %
I. HARJOITTELU & KOULUTUS	50 %	40 %	0 %
J. KEHITTYMISSUUNNITELMA	83 %	17 %	17 %

Merenkurkun alusöljy- ja aluskemikaalisonnettomuutta koskevassa yhteistoimintasuunnitelmassa alueen riskianalyysin mukaan suurimman riskin merkittävän ympäristövahingon aiheuttavan onnettomuuden tapahtumiselle alueella muodostavat vilkkaimmin liikennöidyt laivaväylät. Erityisesti Nordvalenin reittijakojärjestelmä, suurimpien satamien sisäänmenoväylät sekä niiden edustalla olevat syväväylien risteykset. Suurimman riskin kohteiden välittömässä läheisyydessä sijaitsee herkkiä ja suojeltuja luontokohteita, joiden saastuminen aiheuttaisi merkittäviä ympäristövahinkoja.

Merenkurkun alueella meriveden syvyys on rannikon läheisyydessä hyvin vaihtelevaa. Laivaluokan alusten toimintakyky on alueen joissain osissa rajoitettu syväyksen vuoksi. Lisäksi laivaluokan keräävien alusten kotisatamat ovat kaukana alueesta ja partioivat alueella harvoin. Kokkolan satama sijaitsee Ykspihlajan kaupunginosassa ja on Suomen suurin bulk-satama, suurin raideliikenne- ja transitoliikennesatama sekä kolmanneksi suurin yleissatama. Satama-alue jakautuu kolmeen osaan: kantasatamaan, Hopeakiven satamaan ja syväsatamaan. Vuosina 2019-2021 sataman kautta kulki keskimäärin 6,6 milj. tonnia tavaraliikennettä. ja satamassa käy vuosittain yli 600

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

alusta. Alusöljy- tai aluskemikaalionnettomuuden tapahtuessa sataman sisääntuloväylällä, on pelastuslaitos tilanteessa johtovastuussa.

Pelastuslaitos suunnittelee ja rakentaa merellisen öljyntorjunnan suorituskyvyn huomioiden seuraavat tehtävät

- Lisävuotojen estäminen
- Onnettomuusaluksen puomittaminen
- Ensimmäisenä onnettomuuspaikalle saapuvat yksiköt aloittavat välittömästi onnettomuusaluksen puomittamisen sekä lisävuotojen estämisen mahdollisuuksien mukaan.
- Öljylautan tai muun haitallisen aineen leviämisen pysäyttäminen tai rajoittaminen
- Leviämisennusteen mukaisesti suunnitellaan tärkeimpien luontokohteiden suojaus ja/tai haitallisen aineen leviämisen suuntaaminen keräystoiminnan kannalta otolliselle alueelle.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos kehittää ympäristövahinkoihin liittyvää suorituskykyä pyrkien riskien mukaiselle ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden tavoitetasolle B.
- Ympäristövahinkojentorjunnan materiaali pidetään vähintään nykyisellä tasolla.

Palvelutason kehittämistarve

Tavoitteena on kehittää ympäristövahinkoihin liittyvää suorituskykyä tavoitetasolle B vastaamaan alueen riskejä. Tavoitetason saavuttaminen vaatii lisäresursseja toimintojen suunniteluun ja käytännön toteutukseen.

4.2.2.12 Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Putoamisvaarallisella alueella työskentely (PVAT) on toimintaa, joka tapahtuu erilaisissa rakenteissa, nostokoreista, niiden työtasoilta käsin tai johon muutoin liittyy putoamisvaara. Siihen kuuluu muun muassa työ, jossa suoritetaan laskeutumisia köydellä, henkilön nostoja ja laskuja erikoisvarustein sekä kattotyöskentelyä tulipalo- tai muissa onnettomuustilanteissa.

Putoamisvaarallisella alueella työskentelyn (PVAT) osaaminen jaetaan perusosaamiseen ja kahteen tasoon. Siirryttäessä vaativammalle tasolle tulee hallita edellisen tason osaamisvaatimukset ja tasoa vastaava köysipelastuskalusto. Saavutettu osaamisen taso ylläpidetään riittävän usein toistuvalla harjoittelulla. Turvallinen työskentely PVAT-toimintaa edellyttävillä pelastustehtävillä edellyttää työntekijöiltä erityistä kelpoisuutta, joka muodostuu terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja osaamiseen liittyvistä vaatimuksista. Perusosaamisen taitoja on

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

turvallinen toiminta putoamisvaarallisen alueen läheisyydessä. Pelastaja osaa kiinnittää köyden tai käyttöön hyväksytyn liitoselimen, jolla estetään välittömän vaaran alueelle joutuminen.

Pelastustoimessa putoamisvaarallisella alueella työskentelyn ensimmäisenä osaamisen tasona voidaan pitää toimintaa, jossa pelastaja pystyy valmistamaan turvallisen kiinnittäytymisen työköyteen, varmistusköyteen tai putoamissuojaimena käytettävään liitosköyteen. Köyden varassa työskenneltäessä henkilö kykenee käyttämään varmistus- ja työköyttä. Tasolla 1 pelastaja osaa toimia pelastusparin 1. ja 2. tehtävissä sammutus- ja raivaustehtävissä katolla. Tasolla 1 henkilö osaa laskeutumisen tai hätälaskeutumisen aikana toteuttaa ylä- ja alaköysilähdön sekä katon lappeelta räystään ohittamisen. Lisäksi pelastaja osaa pelastaa putoamissuojaimen varaan pudonneen pelastajan.

Pelastustoimessa putoamisvaarallisella alueella työskentelyn toisena osaamisen tasona voidaan pitää 1. tason osaamisen lisäksi kykyä toimia pelastusryhmän jäsenenä, joka suorittaa köysipelastus- ja muuta kalustoa käyttäen onnettomuuden uhrin pelastamista ylhäältä tai alhaalta. Pelastustoimen alueellisen riskiarvion perusteella henkilöstön toimipaikkakoulutus suunnataan alueen riskikohteisiin ja toimintaympäristöön sopivaksi.

PVAT-tasolle 2 kelpoisia työntekijöitä on tällä hetkellä riittävästi turvalliseen työskentelyyn vain Kokkolan paloasemalla. PVAT-2 tason koulutuksen saaneita sivutoimisia työntekijöitä on noin 15, mutta kelpoisuuksien muodostumisessa on vielä puutteita. Ne liittyvät toimintakykyyn, harjoituksiin, näyttöihin ja dokumentointiin. Kokkolan paloasemalla suorituskykyä täydentää nostolava- ja monitoimiautot. Nostolavan ensisijainen käyttötarkoitus on toimia yli kolmekerroksisissa asuinrakennuksissa toisena poistumistienä.

Toissijaisesti nostolavaa voidaan hyödyntää putoamisvaarallisella alueella työskentelyssä rakennuspaloissa. Monitoimiauton nosturin purkukouralla voidaan merkittävästi vähentää putoamisvaarallisella alueella työskentelyä rakennuspaloissa, joissa on tarvetta tehdä savunpoistoaukkoja tai purkaa kattorakenteita.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Toimintaympäristöanalyysin perusteella määritetään palvelutarve. Nostolavalla ja köysipelastamisella toteuttavan ihmisen pelastamisen palvelutarve ollut pelkästään Kokkolan kantakaupungin alueella. Alueella korostuu suuret ja korkeat rakennukset, mistä johtuen PVAT-kelpoisuuden omaa henkilöitä voidaan tarvita yhdessä tehtävässä useita pareja.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on luoda ja kehittää PVAT 1-tason suorituskykyä vaativien tehtävien asemille siten, että tason mukainen toiminta voidaan aloittaa viimeistään kahden lähimmän vaativan tehtävän aseman resursseilla. PVAT tason 1 kelpoisuus tulisi olla noin kolmasosalla aseman henkilöstöstä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Kokkolan paloaseman päätoiminen henkilöstöä hyödynnetään tarpeen mukaan koko alueella. Kokkolan paloasemalla yli 75 % pitäisi olla PVAT tasolla 2. Tehokkaan pelastustoiminnan ja lähipalveluiden turvaamiseksi perustehtävien asemilla olisi PVAT-perusosaamisen omaavia henkilöitä. Tehokkaan ja turvallisen työskentelyn varmistamiseksi tarvitaan kuormausnosturilla varustettu ajoneuvo. Kokkolan paloasemalla tulee olla nostolava toisen poistumistien järjestämiseksi kerrostaloissa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Kokkolan paloaseman työvuoron miehityksessä on vähintään 3 PVAT tason 2 pelastajaa ja kuljettajat nostolava- ja monitoimiautoon.
- Riskiperusteisesti Ventuksen ja Kälviän asemilla tavoitellaan vähintään kahden PVAT tason 1 -pelastajan osallistumista tehtävälle.
- Muiden vaativien tehtävien paloasemien tavoitteena on vähintään yhden PVAT tason 1 -pelastajan osallistuminen tehtävälle.
- Perustehtävien ja ensimmäisen vasten asemien tavoitteena on PVAT-perusosaamisen suorituskyky ja suorituskyvyn täydentäminen.
- Kokkolan paloasemalla ylläpidetään nostolava-autoa ja kuormausnosturilla varustettua ajoneuvoa. Tavoitteena on 20 vuoden enimmäisikä.

Palvelutason kehittämistarve

Toimintakyvyn testaustoimintaa sekä perus- ja täydennyskoulutusta kehitetään kelpoisuuksien ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Vaativien tehtävien suorituskykyä Kokkolan paloaseman toiminta-alueella kehitetään suurteollisuusalueen palokuntien ja Pohjanmaan pelastuslaitoksen kanssa.

4.2.2.13 Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen laatii suunnitelman sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta (sammutusvesisuunnitelma) yhteistyössä hyvinvointialueeseen kuuluvien kuntien ja hyvinvointialueen alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa. Sammutusvesisuunnitelma laaditaan siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat pelastustoimen onnettomuusuhkia ja sammutusveden saanti on turvattu kaikissa turvallisuustilanteissa; normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Sammutusvesisuunnitelman hyväksyy aluevaltuusto.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Kaupunki ja taajama-alueilla sammutusvesi tuotetaan yleensä paloautojen säiliöistä ja tarvittaessa lisävesi vesiasema- tai palopostiverkostosta. Vesiasemien ja palopostien rakentaminen ja kunnossapito ovat kuntien tai paikallisen vesilaitosten vastuulla. Pelastuslaitos antaa tarvittaessa ohjeita, jos alueella rakennetaan tai muutetaan olemassa sammutusvesi-infraa. Haja-asutusalueilla lisäsammutusvesi pyritään ottamaan luonnonvedenottopaikoista, jotka ovat toimintaan soveltuvia vedenottopisteitä. Luonnonvedenottopiste voi olla, avo-oja, lampi, joki, järvi tai merivesi. Vedensiirtokalulustona käytetään säiliöautoja, letkuautoja ja moottoriruiskuja.

Säiliöautot muodostavat kaupunkien taajamien ulkopuolella rungon sammutusveden kuljettamiseen. Vesisäiliön koko vaihtelee ajoneuvosta riippuen välillä 8 000 – 14 000 litraa. Säiliöautoilla voidaan hoitaa myös itsenäisinä yksikköinä perussammutustehtäviä päällekkäisissä tehtävissä. Riskien mukaisesti säiliöautot voidaan varustaa palavien nesteiden sammuttamista varten kiinteillä vaahtosäiliöillä ja -sekoitusjärjestelmillä. Säiliöauton maksimi käyttöikä on noin 30 vuotta. Suurten vesimäärien siirtämistä varten olevilla letkuautoilla voidaan rakentaa letkulinjoja nopeasti enintään noin kahden kilometrin matka. Siirrettävä vesimäärä voi olla 8 000 litraa minuutissa. Järeät moottoriruiskut muodostavat rungon veden siirtämiseen luonnonvedenottopaikoista ja paineen korottamiseen suurten vesimäärää edellyttävissä tilanteissa. Säiliöautoihin pyritään sijoittamaan tuotoltaan noin 1600 litraa minuutissa siirtävä moottoriruisku. Monitoimiauton hydrauliulosottoa hyödyntäen voidaan pumpata luonnonvedenottopaikasta noin 8 000 litraa minuutissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Omakoti- ja pientaloalueilla riittää rakennuspalon sammuttamiseen pääsääntöisesti säiliöautot. Kerrostaloalueilla tulisi olla mahdollisuus säiliöautojen lisäksi hyödyntää tuotoltaan vähintään 1 800 l/min palovesisasemaa. Alueilla, jossa on liike- ja teollisuusrakentamista, isompia hoito- ja huoltolaitoksia, isoja kokoontumisrakennuksia jne. on varauduttava yli 5 400 l/min veden tarpeeseen. Omakotitalojen sammuttamisessa tarvittava sammutusvesi tuotetaan ensisijaisesti taajamaan sijoitetulla säiliöautolla, koska kattava sammutusvesiverkosto on ainoastaan Kokkolan kantakaupungin alueella.

Toimintaympäristöanalyysin perusteella Kokkolan kantakaupungin alueella tulee olla kyvykkyys siirtää letkuilla isoja vesimääriä pidempiä matkoja. Suorituskyvyn tavoitteena on siirtää 4 000 litraa minuutissa 2 kilometriä, 8 000 litraa minuutissa 1 kilometri tai kolmesta pisteestä 4 000 litraa 500 metriä. Vastaava suorituskyvyn tarve on maastopaloissa. Vaihtoehtona veden siirtämiseksi on veden siirto säiliöautoilla. Koska käytössä olevat luonnonvesilähteet ovat tyypillisesti kauempana kuin vesiasemat tarvitaan vedensiirtoon useampia säiliöautoja. Tieverkosto on myös hitaampaa ajaa. Esimerkinomaisesti 1600 litraa minuutissa sammutusvesivirran tuotto edellyttää vähintään 3 säiliöautoa, mikäli vesilähde on 2 kilometrin etäisyydellä ja säiliön täyttö tehdään järeällä moottoriruis-

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

kulla. Maastopalojen sammuttamisessa tulee varautua kuivimpina aikana kolmeen samanaikaiseen esimerkin mukaisen palvelutarpeeseen. Tämä edellyttää vähintään yhdeksää säiliöautoa. Kaupunkien ja kuntien kanssa tehdään aktiivisesti yhteistyötä sammutusvesiverkoston rakentamisen suunnittelussa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää riski- ja toimintaympäristöanalyysin edellyttämää sammutusveden suorituskykyä, joka perustuu säiliöautoihin, letkuautoon, moottoriruiskuihin, monitoimiautoon ja sen kalustoon.

Palvelutason kehittämistarve

Tavoitteena on ikääntyneiden letku- ja säiliöautojen uusiminen investointisuunnitelman mukaisesti.

4.2.2.14 Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Riski- ja toimintaympäristöanalyysin perusteella pelastuslaitoksen tulee suunnitella ja rakentaa suorituskyky useaan eri laajamittaisen onnettomuustyypin varalle. Materiaalisen varautumisen lisäksi suorituskykytavoitteiden saavuttaminen edellyttää mm. suunnittelua, ohjeiden laatimista ja kouluttamista. Osa kyvykkyyden muodostavasta henkilöstöstä ja materiaalista voi olla keskitettyä. Maastopaloissa riittävän suorituskyvyn saavuttaminen edellyttää täydentävää osaamista ja materiaalia. Erityisesti korostuu hengityssuojaimet ja suojavarusteet. Maastopalojen paikantamiseen ja tilannekuvan muodostamisessa UAS-kalustolla on tärkeä rooli. Muiden tulipalojen suorituskykyvaatimus on vaativin Kokkolan suurteollisuusalueella palavien nesteiden varastoista johtuen. Riskeihin on varauduttu sammutusvesihuollon lisäksi vaahtonesteillä, -sekoittimilla ja järeällä vesitykillä.

Varautuminen vesi-, raide- ja lentoliikenteessä tapahtuviin onnettomuuksiin edellyttää erityisosaamista ja -kalustoa sekä kykyä toimia päivittäistoiminnasta poikkeavissa toimintaympäristöissä. Suorituskykyä muun muassa lumikuormien aiheuttamien sortumien varalta rakennetaan hajautetun ja keskitetyn erityismateriaalin ja osaamisen varaan. Suorituskyky on osa poikkeusolojen sortumapelastamisen kyvykkyyttä, jotta täydennetään mm. rakenteiden läpäisykyvyllä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riski- ja toimintaympäristön perusteella tunnistettujen palvelutarpeiden täydentäviä suorituskykyjä suunnitellaan ja rakennetaan tarpeen mukaan huomioiden kaikki turvallisuustilanteet. Vähimmäistavoitteena on nykyisen suorituskyvyn ylläpitäminen.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää riski- ja toimintaympäristöanalyysin edellyttämiä täydentäviä suorituskykyjä.
- Suorituskyvyt suunnitellaan ja niiden toteutumista arvioidaan toimintavalmiussuunnitteluohjeen mukaisesti.

Palvelutason kehittämistarve

Kehitetään suorituskykyjen suunnittelua, rakentamista ja arviointia.

4.2.3 Pelastustoiminnan johtaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa määritellään, miten pelastustoiminnan johtaminen otetaan huomioon valmiuden suunnittelussa. Yksityiskohtaisemmin periaatteet ovat ohjeessa pelastustoiminnan johtamisen valtakunnallisista yleisjärjestelyistä (VN/15166/2025-SM-1). Siinä kuvataan pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän yleisjärjestelyt hyvinvointialueen, pelastustoiminnan yhteistyöalueen sekä valtakunnallisella tasolla. Ohjetta täydentävät muut valtakunnalliset, pelastustoiminnan yhteistyöalueiden ja pelastuslaitosten pelastustoiminnan johtamiseen laaditut ohjeet ja suunnitelmat.

Pelastustoiminnan johtamisen järjestäminen

Pelastustoiminnan johtamisen valmius on olennainen osa pelastustoiminnan toimintavalmiutta. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän tehtävänä on mahdollistaa pelastustoiminnan johtaminen valtakunnallisesti yhtenäisellä tavalla. Toimintavalmiutta suunniteltaessa on varmistettava, että pelastustoiminnan johtamisen toimintavalmius ja johtamisen edellyttämät tukitoimet on mitoitettu riittäviksi kaikilla johtamisen tasoilla kaiken tyyppisiä onnettomuus- ja turvallisuustilanteita varten. Mitoituksessa huomioidaan paikalliset, alueelliset sekä kansalliset tarpeet ja uhat.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmään kuuluu muun muassa seuraavia tehtäväkokonaisuuksia:

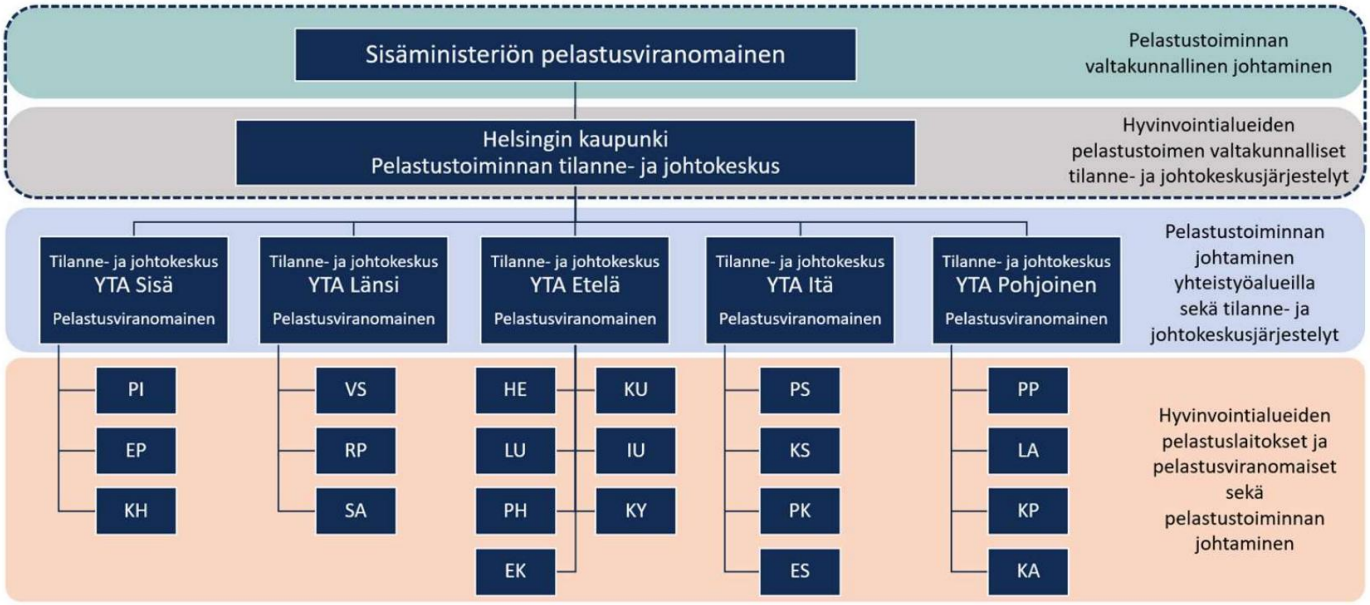
- pelastustoiminnan johtamisen suunnitelmien ja ohjeiden laadinta,
- hälytysohjeen laatiminen ja vastesuunnittelu,
- tilannekuvatoiminta,
- toimintavalmiuden ylläpito ja valmiuden säätelyn toimenpiteet,
- pelastustoiminnan muodostelmien johtaminen,
- yleisjohtamistehtävän toteuttaminen,
- pelastustoimintaan liittyvä viestintä ja tiedottaminen,
- pelastustoiminnan johtamisen tuki.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmään kuuluvia tehtäväkokonaisuuksia painotetaan toimintaympäristön tilanteen ja tehtävien vaatimusten sekä muiden käynnissä olevien tehtävien edellyttämällä tavalla. Johtamisjärjestelmän perusrakenne ei muutu eri valmiuden tasoilla johtamisjärjestelmää sovellettaessa. Johtamisjärjestelmän osia vahvistetaan tilanteen vaatimusten mukaisesti.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä on huomioitava samanaikaisten onnettomuuksien mahdollisuus sekä niiden yhteisvaikutus pelastustoiminnan toimintavalmiuteen. Johtamisjärjestelmää ei suunnitella pelkästään onnettomuushistorian perusteella, vaan suunnittelussa varaudutaan myös harvoin tapahtuviin onnettomuuksiin sekä laajamittaisiin onnettomuuksiin ja poikkeusoloihin.

Pelastustoiminnan valtakunnallinen johtamisjärjestelmä jakautuu kolmelle eri johtamisen tasolle. Pelastustoimen johtamisjärjestelmän rakenne muodostuu paikallisista eli hyvinvointialueiden toiminnoista, alueellisista eli pelastustoiminnan yhteistyöalueiden toiminnoista, sekä valtakunnallisista toiminnoista.

Kuvio 7. Pelastustoiminnan johtamisen tasot sekä tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän yleisenä periaatteena on, että pienen tilanteen johtamisesta on voitava joustavasti siirtyä suuremman tilanteen johtamiseen ilman järjestelmän perusrakenteen muutoksia. Johtamisjärjestelmän tulee mahdollistaa pelastustoiminnan organisaation laajennettavuus tilannekohtaisesti niin, että samanaikaisesti säilytetään hallittavissa oleva valvontajänne ja päätöksenteon tehokkuus kaikilla johtamistasoilla. Pelastustoiminnan johtaminen ja johtamisen tukeminen perustuvat ajantasaiseen tilannekuvaan, jossa korostuu tiedonvaihdon yhteiset toimintamallit. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelyjen suunnittelussa on huomioitava

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

kaikilla tasoilla mahdollisuus valtakunnallisesti yhdenmukaiseen hajautetun johtamisen mallin mukaiseen toimintaan siten, että johtamisjärjestelmällä on kyky toimia verkottuneesti erilaisissa päällekkäisissä tilanteissa, laajamittaisissa onnettomuuksissa sekä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä toimii valtakunnallisesti siten, että kaikilla johtamistasoilla on kyky tukea alemman johtamistason toimintaa, myös pelastuslaitos- ja hyvinvointialuerajojen yli.

Pelastustoiminnan valtakunnallinen johtaminen

Pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen suorituskyky muodostuu hyvinvointialueiden pelastustoimien johtamisen järjestelyistä, alueellisista ja valtakunnallisista tilanne- ja johtokeskusjärjestelyistä, sekä sisäministeriön pelastusviranomaisista ja sisäministeriön pelastustoimen tilanne- ja johtokeskuksesta. Valtakunnallisia pelastustoiminnan johtamisen toimivaltuuksia käyttää aina sisäministeriön pelastusviranomainen, joka voi myös antaa pelastustoimintaa koskevia käskyjä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan. Sisäministeriön pelastusviranomainen asettaa tarvittaessa valtakunnallisen pelastustoiminnan johtajan, jonka johtamisen tukena toimii valtakunnallinen pelastustoiminnan tilanne- ja johtokeskus.

Hyvinvointialueiden pelastustoimen valtakunnalliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt sekä muu pelastustoiminnan valtakunnallisen johtamisen edellytyksenä oleva erityisvalmius on koottu Helsingin kaupungin järjestettäväksi. Näiden järjestelyiden tavoitteena on mahdollistaa pelastustoiminnan valtakunnallinen johtaminen yhteistyössä muiden yhteistyöalueiden kanssa. Laajan onnettomuuden uhatessa tai sellaisen tapahduttua voi sisäministeriön pelastusviranomainen ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyjen, onnettomuuden laadun tai laajuuden takia. Käytännössä pelastustoiminnan valtakunnallista johtamista voi edellyttää sellainen tilanne, jossa tehtävän vaikutuksien, laajuuden tai pitkäkestoisuuden vuoksi voimavaroja kootaan useilta pelastustoiminnan yhteistyöalueilta, tai tilanteen hoitaminen edellyttää laajaa valtakunnallisen tason viranomaisyhteistyötä.

Pelastustoiminnan johtaminen yhteistyöalueella

Pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisen vastuu yhteistyöalueella tarkoittaa muun muassa yhteistyöalueen laajuista suunnittelua ja yhteisiä toimintamalleja, pelastustoimen tilannekuvatoimintaa, alueellisia tilanne- ja johtokeskusjärjestelyjä ja muuta alueellisen johtamisen edellytyksenä olevaa erityisvalmiutta, sekä alueellista pelastustoiminnan johtamisvalmiutta, pelastustoiminnan johtamista ja johtamiseen varautumista. Pelastustoiminnan yhteistyöalueet ja yhteistyön järjestämisestä vastaavat pelastuslaitokset on määritelty pelastuslaissa.

Alueellisen pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevalla erityisvalmiudella tarkoitetaan muun muassa kyky ennakoivaan tilanteen alueelliseen ja valtakunnalliseen seurantaan, pelastustoiminnan aikaiseen johtamisen

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

tukemiseen, sekä näihin liittyvä välitön johtamisvalmius ja päätöksentekokyky. Lisäksi erityisvalmiuteen kuuluu kyky toimia osana pelastustoiminnan alueellista johtamisorganisaatiota. Jokaisella pelastustoiminnan yhteistyöalueella on välittömässä valmiudessa oleva pelastustoimen tilanne- ja johtokeskus. Alueellisesti kootun tilanne- ja johtokeskusjärjestelyn avulla pelastustoimeen tuotetaan pelastustoiminnan alueelliseen johtamiseen, pelastustoiminnan johtamisen tukemiseen sekä tilannekeskuspalveluihin tarvittava suorituskyky ja erityisvalmius. Johtamisvalmius edellyttää yhteistyöalueiden tilanne- ja johtokeskuksissa välittömässä valmiudessa olevan pelastusalan päällystötutkinnon suorittaneen pelastustoimen päällystövirassa olevan pelastusviranomaisen.

Pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomainen yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämätöntä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi. Käytännössä tämä koskee tilanteita, joissa yhden hyvinvointialueen pelastuslaitoksen resurssit eivät riitä tilanteen vakauttamiseksi, tai tilanteen arvioidaan jatkuvan useita vuorokausia siten, että se vaikuttaa usean hyvinvointialueen valmiuteen tai resursseihin. Hyvinvointialueiden rajoilla tapahtuvat yksittäiset pelastustoiminnan päivittäistilanteet eivät kuitenkaan ole tällaisia tilanteita.

Pelastustoiminnan johtaminen hyvinvointialueella

Pelastustoiminnan johtajana toimii sen hyvinvointialueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei toisin ole sovittu tai pelastustoimen järjestämisestä annetun lain nojalla säädetty. Pelastustoiminnan johtajasta voidaan sopia myös toisin. Tämä mahdollistaa esimerkiksi pelastusviranomaisen johtaman pelastusryhmän itsenäisen toiminnan ja riittävät toimivaltuudet toisen hyvinvointialueen alueella suorittamassaan pelastustoiminnan tehtävässä. Yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomainen voi tarvittaessa toimia pelastusjoukkueen tai sitä suuremmassa tilanteessa pelastustoiminnan johtajana, kunnes hyvinvointialueen pelastuslaitos saavuttaa tarvittavan johtamiskyvyn ja pystyy ottamaan tilanteen johtaakseen. Edellä mainittujen hyvinvointialueen toimintojen hyödyntäminen edellyttää erillistä sopimista. Hyvinvointialueen vastuulla on muun muassa pelastustoiminnan johtamisen, johtamisen edellyttämien tukitoimintojen sekä pelastustoimen tilannekuvatoiminnan järjestäminen hyvinvointialueellaan.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitoksella pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, joka määrää tilannepaikalle hälytetyn yksikön jäsenistä tilannepaikan johtajan, ellei tätä ole etukäteen nimetty. Pelastusryhmän johtajana toimii paloesimies, palomies tai ryhmänjohtajakoulutuksen saanut sivutoiminen työntekijä. Tilapäisesti ryhmänjohtajana voi toimia muu erikseen määrätty pelastuslaitoksen työntekijä. Pelastusjoukkueen ja komppanian johtaminen on varmistettu vähintään kahdella päällystöviranhaltijalla (päivystävä palomestari ja päällikkö). Päivystävä palomestari on välittömässä valmiudessa. Tehtävää hoitaa tällä hetkellä päätehtävänään 6 henkilöä. Päivystävä päällikkö on virka-ajan ulkopuolella varallaolossa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitoksella on välitön johtamisvalmius pelastusryhmän, pelastusjoukkueen ja pelastuskomppanian johtamiseen. Kokkolan paloaseman paloesimies toimii pelastustoiminnan johtajana pelastusryhmän tehtävissä, joihin on hälytetty vain kyseisen aseman yksiköitä. Päivystävä palomestari on välittömässä valmiudessa oleva pelastustoiminnan johtaja pelastusjoukkueen, pelastuskomppanian ja sivutoimisen henkilöstön muodostamien pelastusryhmien tehtävissä. Hajautetun johtamismallin tehtävissä päivystävä palomestari toimii pelastustoiminnanjohtajana. Päivystävä päällikkö toimii pelastustoiminnan johtajana laajamittaisissa onnettomuuksissa tai onnettomuuden uhkatilanteessa, joka on tullut tai uhkaa tulla pelastuslaitoksen hoidettavaksi tehtäväksi ja tehtävän hoitaminen edellyttää pelastustoimelta merkittävää yleisjohtamista viranomais- ja muiden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön hoitamiseksi tai pelastuskomppanian tai sitä suurempien muodostelmien tehtävissä, joissa päivystävä palomestari toimii muodostelman johtajana. Tehtävä edellyttää tyypillisesti myös viestintä-, huolto- ja muiden tukitoimintojen vahvistamista tai johtokeskuksen perustamisen.

Pelastuskomppanian ja sitä suurempien muodostelmien edellyttämä johtamisvalmius voidaan tuottaa joko hyvinvointialueen omilla resursseilla tai yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa. Pelastuskomppanian esikunta muodostetaan alkuvaiheessa yhteistyössä hajautetun johtamisen toimintamallin mukaisesti yhteistyöalueen resursseilla. Laajamittaisissa onnettomuuksissa tarvittavat pelastusjoukkueen- ja komppanian johtajat hälytetään tarvittaessa vapaavuoroista ja muilta pelastuslaitoksilta. Resurssitarve huomioidaan yhteistyösopimusten laatimisessa. Pelastuskomppaniaa tai sitä suurempia muodostelmia käytettäessä ja muutoin tarvittaessa hälytetään pelastustoiminnan johtamisen tai toiminnan tueksi lisähenkilöstöä.

Pelastustoiminnan johtamisen tukeminen

Pelastustoiminnan johtamisen tukeminen kattaa kaikki toimenpiteet, joilla pelastustoiminnan johtajan työtä tuetaan esimerkiksi pelastustoimen tilanne- ja johtokeskuksessa. Pelastustoiminnan johtamista tukevat toimenpiteet voivat olla pelastustoiminnan johtajan avustamista esimerkiksi tilannekuvan ylläpitämisessä, väestön varoittamisessa, onnettomuusviestinnässä, kohdetietojen hankkimisessa, huoltotoimenpiteiden järjestämisessä, valmiuden ylläpitämisessä ja erityisresurssien hankkimisessa. Päivystävä palomestari vastaa ensisijaisesti pelastustoiminnan ja muodostelmien johtamisen tukemisesta. Pelastustoiminnan johtamisen edellyttämät tukitoiminnot voidaan tuottaa joko hyvinvointialueen omilla resursseilla tai yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa. Pelastustoiminnan yhteistyöalueen tilanne- ja johtokeskus tukee tarvittaessa välittömästi hyvinvointialueen pelastuslaitosta pelastustoiminnan johtamisessa kaikilla johtamistasoilla.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Johtokeskus

Johtokeskus (JOKE) on pelastustoiminnan johtamista varten perustettu toiminnallinen kokonaisuus, joka käsittää muun muassa henkilöstön, tilan ja välineet. Hyvinvointialueiden pelastuslaitoksien tulee järjestää pelastustoiminnan johtamistilat ja muut edellytykset siten, että pelastustoiminnan johtaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa. Johtokeskustilojen suojaus tulisi suunnitella hyödyntäen väestönsuojien rakenteellisia vaatimuksia siten, että johtamistoimintojen tarvitsemat toimitilat sekä viesti- ja tietoliikenneyhteydet on suojattu samoilta asevaikutuksilta kuin väestönsuojatilat. Tilanne- ja johtokeskustoimintoja voidaan hoitaa samoissa rakennuksissa muiden toimialojen kanssa, mutta tilat ja henkilöstö tulee järjestää toimialoittain. Toiminnassa on huomioitava tilaturvallisuusvaatimuksien lisäksi eri toimijoiden tietojen käsittelyoikeudet ja tietosuoja sekä toimivaltaan liittyvät kysymykset.

Pelastustoiminnan johtamista varten ylläpidetään välittömän johtamisvalmiuden edellyttämiä järjestelmiä, johtamistiloja ja -ajoneuvoja. Pelastuslaitoksella on johtokeskus, josta toiminta poikkeusoloissa on mahdollista. Sen jatkuvasta teknisestä valmiudesta vastaa tilassa työskentelevä päivystävä palomestari. Johtokeskuksen henkilöstöä täydennetään tilanteen mukaisesti tarkoituksenmukaisella lisähenkilöstöllä ja asiantuntijoilla. Pelastuslaitos pyrkii muodostamaan kahden tunnin kuluessa hälytyksestä pelastusyhtymän (2 pelastuskomppaniaa) ja perustamaan sen johtamiseen tilanteen edellyttämän johtokeskuksen. Johtokeskus suunnittelee muodostelmien keskeytyksettömän toiminnan.

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän varajärjestelyt

Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä tulee suunnitella kaikilla tasoilla siten, että sen toimivuus pystytään takaamaan kaikissa turvallisuustilanteissa. Varajärjestelyjä yli hyvinvointialue- ja yhteistyöaluerajojen suunniteltaessa tulee huomioida viranomaisten toimivaltuuksista sekä tietojenkäsittelyn järjestelyistä sopiminen.

Nimetyn pelastustoiminnan johtajan estyessä tehtävään siirtyy ennakolta suunnitellusti organisaation sisällä. Tarvittaessa sovitaan muiden pelastuslaitosten kanssa pelastustoiminnan johtamisesta. Pelastuslaitos suunnittelee, toteuttaa ja ylläpitää tilannekuva-, viesti- ja johtamisjärjestelmien tietoliikenneyhteydet varmistetusti, jotta yhden yhteyden katkeaminen ei estä tarvittavia toimintoja. Varsinaisen johtokeskustilan rinnalle suunnitellaan varatilat, joihin suunnitellaan ja toteutetaan tarpeelliset järjestelmät ja tietoliikenneyhteydet.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riski- ja toimintaympäristöanalyysin perusteella hyvinvointialueen pelastustoimen tulee suunnitella ja rakentaa pelastustoiminnan johtamisen suorituskyky tavanomaisista onnettomuuksista erittäin haastaviin laajamittaisiin

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

onnettomuuksiin kaikissa turvallisuustilanteissa huomioiden varajärjestelyt. Suorituskyky toteutetaan yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa.

Vähimmäisvaatimuksena on ohjeen pelastustoimen valtakunnallisista järjestelyistä mukaan välitön valmius pelastusryhmän, -joukkueen ja -komppanian johtamiselle. Lisäksi ylläpidetään suorituskykyä pelastusyhtymän johtamiselle, johtokeskuksen perustamiseen sekä johtamiselle, joka edellyttää pelastustoimelta merkittävää yleisjohtamista viranomais- ja muiden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön hoitamiseksi.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoimintaa johtaa nimetyt pelastusviranomaiset.
- Kokkolan paloaseman paloesimies toimii pelastustoiminnan johtajana tehtävillä, joihin osallistuu vain kyseisen aseman yksiköitä enintään pelastusryhmän vahvuudella. Päivystävä palomestari tukee paloesimiestä pelastustoiminnan johtamisessa. Hän toimii pelastustoiminnan johtajana muissa tehtävissä, ellei johtovastuuta siirretä tai oteta.
- Päivystävä palomestari vastaa ensisijaisesti tilannekuvatoiminnan toteuttamisesta.
- Pelastusryhmän johtajana toimii paloesimies, palomies tai ryhmänjohtajakoulutuksen saanut sivutoiminen henkilö. Tilapäisesti ryhmänjohtajana voi toimia muu erikseen määrätty pelastuslaitoksen työntekijä.
- Pelastusjoukkueen ja -komppanian välitön johtaminen varmistetaan vähintään yhdellä päällystöviranhaltijalla (päivystävä palomestari).
- Ylläpidetään suorituskykyä pelastusyhtymän johtamiselle, johtokeskuksen perustamiseen sekä johtamiselle, joka edellyttää pelastustoimelta merkittävää yleisjohtamista viranomais- ja muiden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön hoitamiseksi.
- Vaativien laajamittaisten onnettomuuksien johtaminen varmistetaan virka-ajan ulkopuolella vähintään yhdellä varallaolevalla päällystöviranhaltijalla (päivystävä päällikkö).
- Pelastustoiminnan johtamista varten ylläpidetään välittömän johtamisvalmiuden edellyttämiä järjestelmiä, johtamistiloja ja -ajoneuvoja. Pelastuslaitoksella on johtokeskus, jonka jatkuvasta teknisestä valmiudesta vastaa tilassa työskentelevä päivystävä palomestari. Johtokeskuksen henkilöstöä täydennetään tilanteen mukaisesti tarkoituksenmukaisella lisähenkilöstöllä ja asiantuntijoilla.
- Pelastusmuodostelmien johtajat koulutetaan siten, että he kykenevät käynnistämään seuraavan ylemmän johtamistason tehtävien johtamistoimet.
- Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä toteutetaan huomioiden varajärjestelyt.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Kehitetään pelastustoiminnan johtamisen osaamista toteuttamalla osaamiskartoituksia. Jatketaan johtamisjärjestelmän varajärjestelyjen kehittämistä.

4.2.4 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue ei ole siirtänyt järjestämis- tai tuottamistehtäviä toiselle hyvinvointialueelle.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Hyvinvointialueella ei ole tunnistettuja kehittämistarpeita pelastustoiminnan tehtävien siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Päätöstä hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonnasta ei tarvita, koska tehtäviä ei ole siirretty.

Palvelutason kehittämistarve

Hyvinvointialue arvioi aktiivisesti onko tarvetta siirtää tehtäviä toiselle hyvinvointialueelle.

4.2.5 Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 2011/379 50 §:n mukaisesti pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua muille valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Virka-apua muille viranomaisille annetaan toissijaisesti lakisääteisiin tehtäviin nähden.

Virka-apu tehtävät voivat olla kiireellisiä tai kiireettömiä tehtäviä. Tehtävällä avustetaan toista viranomaista, esim. ensihoito, poliisi, raja- tai ympäristöviranomaista, heidän tehtäväpiiriinsä kuuluvassa tehtävässä. Tyypillisesti virka-aputehtäviä suoritetaan ensihoidolle ennakolta sovitusti kiireellisten oven avausten muodossa. Erilliset virka-apupyynnöt ovat tyypillisesti poliisin etsintätehtäviin annettava materiaaliset ja henkilöstöresurssit. Pelastuslaitoksen suorituskyky mahdollistaa myös tuen esimerkiksi ympäristöterveydenhuollolle lintuinfluenssaan liittyvissä tehtävissä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos on antanut virka-apua muille viranomaisille vuosina 2018 - 2022 keskimäärin 64 kertaa. Yleisin virka-avun kohde on ollut ensihoito.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Tehtäviin ei varata erillistä resurssia. Tehtäviä suoritetaan elleivät ne vaaranna lakisääteistä toimintaa. Pelastuslaitos varautuu antamaan avuksi erikoiskalustoa, pelastusyksiköitä ja johtamisen tukitoimintoja muille viranomaisille esitetyn pyynnön mukaisesti pelastustoiminnan johtajan päätöksellä toimintavalmiustilanteen sallimissa rajoissa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos antaa virka-apua pelastusviranomaisen päätöksellä erillisestä pyynnöstä tai ennakolta sovitusti. Syntyneet ylimääräiset kulut laskutetaan virka-avun pyytäjältä.

Palvelutason kehittämistarve

Kehitetään ei kiireellisen virka-avun pyytämisen ja laskuttamisen prosessia.

4.2.6 Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 38 §:n mukaan sen lisäksi, mitä valtioiden välillä on sovittu, sisäministeriö voi Euroopan unionin, toisen valtion tai kansainvälisen järjestön esittämän pyynnön perusteella päättää pelastustoimeen kuuluvan avun antamisesta Suomen alueen ulkopuolelle, jos avun antaminen on perusteltua ihmisten, ympäristön tai omaisuuden turvaamiseksi.

Sisäministeriö voi myös päättää toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä pelastustoimeen kuuluvan tuen antamisesta toiselle viranomaiselle kyseisen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi Suomen alueen ulkopuolelle. Tarvittaessa sisäministeriö voi myös pyytää pelastustoimeen kuuluvaa kansainvälistä apua Euroopan unionilta, toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä.

Ulkomaille annettavalla pelastustoimeen kuuluvalla avulla ja toiselle viranomaiselle annettavalla pelastustoimeen kuuluvalla tuella tarkoitetaan 32 §:ssä tarkoitettujen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamista sekä asiantuntijoiden, muodostelmien ja materiaaliavun toimittamista ihmisen tai luonnon aiheuttamissa katastrofitilanteissa sekä unionin pelastuspalvelumekanismista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksessä N:o 1313/2013/EU tarkoitettuja toimia.

Suomeen vastaanotettavalla pelastustoimeen kuuluvalla avulla tarkoitetaan materiaaliapua ja kansainvälisten pelastustoimen asiantuntijoiden ja muodostelmien antamaa apua suomalaiselle toimivaltaiselle pelastusviranomaiselle 32 §:n mukaisissa pelastustoimintaan kuuluvissa tehtävissä. Suomeen vastaanotettavan pelastustoimeen kuuluvan avun osalta noudatetaan lisäksi, mitä Suomen ja apua antavan valtion välillä on valtiosopimuksin sovittu ja unionin pelastuspalvelumekanismista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöstä N:o 1313/2013/EU.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Kansainvälistä apua voidaan pyytää esimerkiksi tilanteissa, joissa pelastustoiminnan omat kansalliset voimavarat eivät riitä, kansallisesti ei ole riittävästi osaamista tehtävään tai ulkomailla on erityisiä voimavaroja ja osaamista meneillään olevaan tilanteeseen. Avun pyytämisen arvioi alueen pelastusviranomainen ja yhdessä sisäministeriön kanssa määritellään sekä selvitetään lisäavun saatavuus.

Pelastuslaitoksen on suunniteltava laajamittaisissa onnettomuuksissa tarvittavan pelastuslaitosten väliseen avun vastaanottamiseen liittyvät tukitoimet pelastuslaitoksen alueella. Suunnitelmissa tulee huomioida myös kansainvälisen avun vastaanottaminen pelastuslaitoksen alueella tapahtuvissa pelastustoiminnan tehtävissä (niin sanottu isäntämaatuki, HNS). Valtioneuvoston asetuksella 1110/2023 Helsingin kaupungille on koottu järjestämisvastuu pelastustoimen kansainvälisen avun vastaanottamisen erityisvalmiudesta.

Pelastuslaitoksella ei ole suunniteltuja resursseja kansainvälisen antamiseen. Avun vastaanottamisen suorituskyky vaatii kehittämistä. Hyvinvointialueen pelastustoimelle ei ole laadittu kansainvälisen avun vastaanottamiseksi varalta laadittavaa suunnitelmaa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Riski- ja toimintaympäristöanalyysin perusteella alueella on riskejä, jotka laajentuessaan vaativat alueellisten ja valtakunnallisten pelastustoimintaan liittyvien suorituskykyjen lisäksi varautumista kansainvälisen avun pyytämiseen. Näistä esimerkkeinä mahdolliset suuronnettomuudet Kokkolan suurteollisuusalueella sekä sään ääri-ilmiöiden aiheuttamat tulvien, laajojen metsäpalojen ja muiden tilanteiden vaatimat suorituskyvyt.

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää valmiuttaan pyytää ja vastaanottaa ulkopuolista apua ja resursseja pelastuslain 38 § mukaisesti. Avun vastaanottamista varten pelastuslaitos ylläpitää Host Nation Support (HNS) -järjestelmää ja valmiuden edellyttämää resurssointia.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ei ole sitoutunut antamaan apua Suomen rajojen ulkopuolelle, mutta voi osallistua siihen erillisellä päätöksellä.
- Pelastuslaitos ylläpitää kykyä pyytää ja vastaanottaa kansainvälistä apua.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslaitos tarkentaa ohjeistuksiaan, kouluttaa sekä muodostaa oman organisaatioon sekä pelastuslaitosten yhteistyöhön liittyvät hallinnolliset rakenteet isäntämaan tukitoimiin (HNS).

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

4.3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

Sisäministeriön asetuksen pelastustoimen suunnitelmista 1363/2018 2 § mukaan pelastustoimintaa koskevien suunnitelmien tulee vastata paikallisia tarpeita ja niiden sisällön tulee perustua pelastustoimen alueella esiintyviin uhkiin ja niistä aiheutuvien riskien arviointiin. Pelastustoiminnan suunnitelmat ovat osa toimintavalmiuden suunnittelua ja suorituskyvyn rakentamista.

Pelastuslaitoksen toimintavalmiussuunnitelmat ja valmiussuunnitelmat laaditaan tunnistettuihin palvelutarpeisiin kattaen tavanomaiset ja laajamittaiset onnettomuudet sekä häiriötilanteet ja poikkeusolot. Suunnitelmien laatiminen ja ylläpito ovat jatkuvaa työtä ja ne ohjaavat osaltaan toimintavalmiuden järjestelyjä.

4.3.1 Hälytysohje

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 33 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten sekä Hätäkeskuslaitoksen kanssa laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä. Hälytysohjeessa tulee ottaa huomioon myös pelastuslaitosten hyvinvointialueesta annetun lain 8 luvussa tarkoitettuun sopimukseen perustuva yhteistoiminta ja pelastuslain 45 §:ssä pelastuslaitokselle säädetty velvollisuus antaa apua toiselle pelastuslaitokselle.

Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat. Pelastuslaitosten on huolehdittava hälytysohjeiden valtakunnallisesta yhteensovittamisesta sekä pelastuslaitosten kesken että Hätäkeskuslaitoksen kanssa

Muut pelastustoimintaan osallistuvat viranomaiset ja muiden pelastuslaitosten resurssit hälytetään hälytysohjeiden ja yhteistoimintasopimusten mukaisesti. Sopimuksissa määritellään, miten toteutetaan osallistuminen pelastustoimintaan; käytettävissä olevat resurssit, resurssien hälyttäminen, resurssien käytön perusteet, johtamisen yhteensovittaminen mukaan lukien yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen sekä yhteistoiminnan järjestelyt. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa määritellään, miten pelastusmuodostelmien hälyttäminen otetaan huomioon valmiuden suunnittelussa.

Pelastustoiminnan muodostelmien hälyttäminen tapahtuu hälytysohjeen perusteella. Hälytysohjeessa on määriteltävä perusteet tehtävien jakamiseksi kiireellisyysluokkiin A, B, C ja D, niiltä osin kuin jakoa ei tehdä valtakunnallisesti yhdenmukaisesti sisäministeriön antamassa Pelastustoimen tehtävänkäsittely hätäkeskuksessa -yleisohjeessa (TL IV). Pelastusmuodostelmien hälyttäminen on suunniteltava ja toteutettava siten, että tehtävän edellyttämän pelastustoiminnan suorituskyky täyttyy.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastustoiminnan muodostelmia voidaan hälyttää siten, että osa tehtävistä voidaan suunnitellusti hoitaa pelastusryhmää pienemmällä muodostelmalla. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi matalariskiset tilanteet, joissa voidaan arvioida, että onnettomuuden seurausten laajenemisen vaara on vähäinen, ja pelastusryhmää pienemmän muodostelman suorituskyky on riittävä tehtävän turvalliseen suorittamiseen. Hälytysohjeissa ja vastesuunnittelussa on kuitenkin huomioitava tehtävien riskiperusteisuus sekä etupainotteisuus. Pelastustoimen tehtävänkäsittelyohjeessa kuvataan hätäilmoitusten käsittely sekä tehtävälajit pelastustoimen tehtävien osalta. Sisäministeriö vastaa pelastustoimen tehtävänkäsittelyohjeen laadinnasta ja päivittämisestä yhteistyössä Hätäkeskuslaitoksen kanssa, jolla varmistetaan hätäkeskukseen tulevien hätäilmoitusten käsittely sekä hälytettävien muodostelmien vähimmäiskoko tehtävälajeittain valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla.

Pelastuslaitoksen hälytysohje on kokonaisuus, joka koostuu pelastustoimen tehtävänkäsittelyohjeesta, hätäkeskuksen riskinarvio-ohjeesta sekä kykyarvoasiakirjasta, joka määrittää hälytettävät pelastustoimen resurssit tehtävätyypin, -suuruuden, -kiireellisyyden ja erikoisvaatimusten perusteella. Lisäksi laaditaan erillinen dokumentti, jossa kuvataan mm. yleisperiaatteet muodostelmien hälyttämisestä ja suorituskykyjen muodostumisesta. Hälytysohjeen toteutumista seurataan aktiivisesti ja päivitetään havaittujen muutostarpeiden tai poikkeaminen mukaisesti. Automaattisten paloilmoitinkohteiden vastesuunnittelussa otetaan huomioon toiminnasta aiheutuvat henkilöstö- ja ympäristöriskit, jonka perusteella kohteeseen määritellään kykyarvot.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Hälytysohje laaditaan siten, että muodostelmien hälyttäminen ja tehtävän edellyttämä suorituskyky toteutuu mahdollisimman hyvin. Hälytysohjeen toimivuutta seurataan säännöllisesti suhteessa PRONTOn tietoihin. Poikkeamat yksiköiden hälyttämisessä selvitetään mahdollisimman nopeasti ja tehdään tarpeelliset muutokset. Yhteistyötä vastesuunnittelussa ja hälytysohjeistuksessa kehitetään muiden pelastuslaitosten kanssa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Hälytysohje laaditaan ja ylläpidetään siten, että Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen tehtäviin hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.
- Hälytysohjeiden valtakunnallisesta yhteensovittamisesta huolehditaan sekä hyvinvointialueiden pelastustoimen että Hätäkeskuslaitoksen kanssa yhteistyössä.

Palvelutason kehittämistarve

Vastesuunnittelun ja hälytysohjeistuksen kehittämistä jatketaan lähialueiden pelastuslaitosten kanssa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

4.3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa ja laatia yhteistyössä tarpeelliset pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa. Pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat on otettava huomioon laadittaessa 33 §:ssä tarkoitettua hälytysohjetta.

Yhteistyöalueen tasoinen suunnittelu tehdään pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen johdolla, koko yhteistyöalueen riskit ja voimavarat huomioiden. Suunnitelmat tulee laatia pelastuslain 45 ja 47 §:n sekä sisäministeriön asetuksen 1363/2018 mukaisesti. Yhteistyöalueen tasoinen suunnittelu on käynnistynyt. Pelastuslaitoksen kesken on laadittu sopimus avun pyytämisestä ja antamisesta. Muiden pelastuslaitosten kanssa sopimuksia ei ole laadittu. Hälytysohjeessa keskinäisen avunantaminen on suunniteltu.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tavoitteena on suunnittelun valmistuminen riittävässä laajuudessa 31.12.2027 mennessä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää sopimukset lain vaatimusten mukaisesti yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa.

Palvelutason kehittämistarve

Suunnitelmien ja sopimusten laatimiseen tarvittaisiin lisää asiantuntijatyöpanosta.

4.3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 47 §:ssä tarkoitetut pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten suunnitelmat niiden tehtävien hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan laaditaan onnettomuustyypeittäin ja tarvittavassa laajuudessa. Suunnitelmia on päivitetty vuonna 2025, mutta niissä on tunnistettu kehittämistarpeita.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Yhteistyösuunnitelmissa määritellään ainakin seuraavat tiedot:

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

1. pelastustoimintaan osallistuvan ja siihen virka- tai asiantuntija-apua antavan tahon osallistumisen tavoite sekä tehtävät ja rooli pelastustoiminnassa;
2. pelastustoimintaan osallistuvan ja siihen virka- tai asiantuntija-apua viranomaisen, laitoksen ja liikelaitoksen yhteystiedot;
3. pelastustoimintaan käytettävät suorituskyvyt;
4. hälyttämistä ja virka-avun pyytämistä ja antamista koskevat sopimukset, ohjeet ja muut järjestelyt; sekä
5. yhteistyötä koskevat sopimukset.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Yhteistyösuunnitelmat laaditaan ja ylläpidetään vaatimusten mukaisesti. Suunnitelmat yhteistoiminnasta laaditaan pelastuslain 47 §:n velvoittamien tahojen kanssa yhteistyössä.
- Suunnitelmien sisältöä ja toimivuutta arvioidaan koulutuksen, harjoitusten ja hälytystehtävien yhteydessä.

Palvelutason kehittämistarve

Suunnitelmien ja sopimusten laatimiseen tarvitaan lisää asiantuntijatyöpanosta.

4.3.4 Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslain 47 §:n 1 momentissa tarkoitettujen pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien tulee muodostaa yhteen sovitettu kokonaisuus, joka kattaa ainakin seuraavat osa-alueet:

1) pelastustoiminnan yleisjärjestelyt; ja
2) pelastustoiminta vaativissa tilanteissa.

Yleisjärjestelyihin tulee sisältyä selvitys ainakin seuraavista osa-alueista:

1) pelastustoiminnassa tarvittavat voimavarat ja niiden hälyttäminen;
2) valmiuden säätelyä koskevat toimintamallit;
3) lisähälytyksiä ja hälytysvasteen muuttamista koskevat toimintamallit;
4) viestiliikennejärjestelyt;
5) väestön varoittaminen ja onnettomuuden johdosta tarvittava tiedotustoiminta;
6) pelastuslain 30 §:ssä tarkoitettu sammutusvesisuunnitelma;
7) johtamisjärjestelmä ja johtovastuut eri johtamistasoilla;
8) johtamistoiminta pelastuslain 35 §:ssä tarkoitetuissa yhteistoimintatilanteissa;

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

9) alueellista vastuuta ja toimivaltaa koskevat poikkeukset; sekä
10) tiedot tahoista, joille tulee tehdä pelastuslain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus pelastustoiminnan lopettamisesta.

Vaativia tilanteita koskeva suunnittelu tulee sovittaa yhteen pelastustoiminnan yleisjärjestelyjen kanssa. Vaativia tilanteita koskevan suunnittelun tulee kattaa ainakin seuraavat toimintaohjeet ja muut suunnitelmat:

1. toimintaohje pelastustoiminnan johtamisesta vaativissa tilanteissa, joka sisältää ainakin seuraavat osat:
   a. pelastuslaitoksen tilannekeskuksen ja johtokeskuksen hälyttäminen, perustaminen sekä niiden toimintaa koskevat muut järjestelyt;
   b. suunnitelma pelastustoiminnan johtamisesta yhteistoimintatilanteissa;
   c. viestintä ja väestön varoittaminen suuronnettomuustilanteissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa;
   d. suojaväistön johtaminen suuronnettomuuksissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa; sekä
   e. pelastustoiminnan huolto- ja tukitoimintojen järjestelyt, mukaan lukien pelastustoiminnassa tarvittava materiaalinen varautuminen;
2. edellä 1 kohdassa tarkoitettua toimintaohjetta täydentävät onnettomuustyyppi- ja tilannekohtaiset ja muut erityissuunnitelmat;
3. pelastuslain 48 §:ssä tarkoitetut ulkoiset pelastussuunnitelmat;
4. pelastuslain 38 §:ssä tarkoitetun kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvät järjestelyt; sekä
5. toimintaohje pelastustoiminnan poikkeusolojen toimivaltuuksien käytöstä sekä muista normaaliolojen toiminnasta poikkeavista toimintamalleista ja voimavaroista

Suunnitelmia on päivitetty vuonna 2025, mutta niissä on tunnistettu kehittämistarpeita.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tavoitteena on laatia suunnitelmat valmiiksi vuoden 2026 loppuun mennessä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Suunnitelmat laaditaan 2026 loppuun mennessä ja päivitetään kerran kahdessa vuodessa tai tarvittaessa.
- Suunnitelmien sisältöä ja toimivuutta arvioidaan koulutuksen, harjoitusten ja hälytystehtävien yhteydessä

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Suunnitelmien ja sopimusten laatimiseen tarvittaisiin lisää asiantuntijatyöpanosta.

4.3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on:

1. ydinenergialain (990/1987) 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu ydinlaitos;
2. tuotantolaitos, josta toiminnanharjoittajan tulee laatia vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 30 §:n 1 momentissa tai 62 §:n 1 momentissa tarkoitettu turvallisuusselvitys;
3. ympäristönsuojelulain 112 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava kaivannaisjätteen jätealue;
4. vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä ratapiha; tai
5. satama-alue, josta toiminnanharjoittajan tulee laatia vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023) 34 §:ssä tarkoitettu turvallisuusselvitys.

Ulkoisessa pelastussuunnitelmassa määritellään toimenpiteet, joilla onnettomuudet ja niistä aiheutuvat seuraukset voidaan rajata ja hallita mahdollisimman tehokkaasti. Suunnitelmaa laadittaessa pelastuslaitoksen on kuultava vaaralle alttiiksi joutuvaa väestöä sekä oltava riittävässä yhteistyössä oman alueensa ja naapurialueiden viranomaisten kanssa. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta sekä järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman ja harjoitusten toteutumista valvoo Lupa- ja valvontavirasto. Vaaditut ulkoiset pelastussuunnitelmat on laadittu ja ne ovat ajan tasalla. Niistä tiedottaminen toteutettiin keväällä 2025.

Suurteollisuuden kohteet on jaettu kolmeen harjoitteluryhmään. Ratapihan ja sataman harjoitukset muodostavat omat harjoitusryhmänsä. Harjoitukset pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi ovat toteutuneet vaaditulla tavalla.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Keski-Pohjanmaalla sijaitsee yhteensä 24 vaaraa aiheuttavaa laitosta: viisi nestekaasulaitosta, kuusi lupalaitosta, kaksi toimintaperiaateasiakirjalaitosta sekä 11 turvallisuusselvityslaitosta. Näistä laitoksista 16 sijaitsee rannikkoalueella noin 700 hehtaarin kokoisella Kokkolan suurteollisuusalueella (Kokkola Industrial Park). Suurteollisuusalueen välittömässä läheisyydessä on vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettu VAK-ratapiha. Ykspihlajan satamalta edellytetään ulkoinen pelastussuunnitelma.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitoksen tulee tarkistaa, korjata ja päivittää ulkoinen pelastussuunnitelma aina tarpeen vaatiessa tai vähintään kolmen vuoden väliajoin. Tarkistamisessa on otettava huomioon kohteessa, pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa sekä uuden tekniikan ja tietämyksen soveltamisessa tapahtuneet muutokset.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää ulkoiset suunnitelmat vaatimusten mukaisesti. Niistä tiedotetaan yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa vähintään viiden vuoden välein.
- Ulkoista pelastussuunnitelmaa koskevat harjoitukset toteutetaan yhteistyössä toiminnanharjoittajan ja pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten kanssa säädetyin väliajoin.

Palvelutason kehittämistarve

Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadinta- ja ylläpitotyö ja suuronnettomuusharjoitusten järjestäminen vaativat lisää asiantuntijatyöpanosta.

Harjoituspalautteiden hyödyntämistä pelastustoiminnassa kehitetään.

4.3.6 Muut pelastustoimen suunnitelmat (ei asetuksen edellyttämät)

Ei erikseen huomioitavia.

4.4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistoiminnasta ei ole Suomen lainsäädännössä erillistä lakia, vaan vapaaehtoistoiminnan säädökset on hajautettu useiden eri lakien alle. Esimerkiksi vapaaehtoistoimintaa käsitteenä ei määritellä kansallisen lainsäädännön tasolla.

Vapaaehtoistoiminta tapahtuu yleensä yhdistysten kautta. Yhdistymisvapaudesta säädetään perustuslaissa (731/1999), jonka mukaan yhdistymisvapauteen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan.

Keskeiset pelastusalaa ja pelastustoimintaa säätelevät säännökset löytyvät pelastuslaista, jonka luku 7 (pykälät 51-54) käsittelee pelastustoimen vapaaehtoistoimintaa.

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna vapaaehtoisia organisaatioita ja henkilöitä, ei kuitenkaan tehtävissä, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, kuten viranomaistoimivaltuuksien käyttöä taikka tarkastus- tai valvontatoimintaa.

Pelastuslain 3 § edellyttämää velvollisuutta toimia onnettomuustilanteessa ei lasketa vapaaehtoiseksi toiminnaksi, vaan kyseessä on yleinen henkilön toimintavelvollisuus. Samoin pelastuslain 37 § edellyttämä velvollisuus

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

osallistua pelastustoimintaan ei ole vapaaehtoistoimintaa vaan viranomaisen toimivaltaan perustuva määräys, joka ei perustu vapaaehtoisuuteen.

Vapaaehtoisella pelastustoiminnalla tarkoitetaan SM:n julkaisussa 2022:21 (Valtakunnallinen ohje pelastuslaitoksille vapaaehtoisten voimavarojen hyödyntämiseksi pelastustoiminnassa) yleishyödyllisen yhteisön (yhdistys) nimissä pelastustoimintaan osallistumista tai tukevaa työtä, joka perustuu vapaaehtoisuuteen ja vapaaehtoisen vastikkeettomuuteen.

Vapaaehtoisilla tarkoitetaan ohjeessa:

1. Vapaaehtoisten järjestöjen nimissä vastikkeettomasti toimivia ja työskenteleviä
2. Järjestöön kuulumattomia henkilöitä, jotka ovat vapaaehtoisesti ja korvauksetta sitoutuneet osaksi pelastuslaitosten pelastustoimintaa (esim. kylien valmiusryhmät)
3. Organisoimatonta ja epämuodollisempaa vapaaehtoistoimintaa (erityisesti suuronnettomuus- tai häiriötilanteissa) eli niin kutsuttuja spontaaneja vapaaehtoisia

4.4.1 Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palveluiden tuottamisessa

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen sivutoimisen henkilöstön taustalla toimivilla rekisteröidyllä yhdistyksillä eli sopimuspalokunnilla voi vapaaehtoistoimintaan liittyen olla mm. seuraavia tehtäviä:

- Palokuntanuorisotoiminta
- Tukiosastot (muonitus)
- Veteraanitoiminta
- Huoltotoiminta
- Turvallisuusviestintä

Tehtävistä maksetaan pääsääntöisesti tekijälle palkka, vaihtoehtona on korvauksen maksaminen yhdistykselle. Toimintaa tuetaan myös yhdistyskorvauksilla. Pelastustoimintaan osallistutaan aina työsuhteisena.

Pelastusalalla toimii vapaaehtoisten palokuntayhdistysten lisäksi laaja joukko muita järjestöjä. Niin kutsuttujen pelastuspalvelujärjestöjen perustehtävänä on onnettomuuden uhrien ja muiden hädänalaisten etsintä, pelastaminen, suojaaminen ja pelastustoiminnan tukeminen. Valmiusjärjestöiksi voidaan kutsua niitä pelastuspalvelujärjestöjä, jotka ylläpitävät hälytystehtäviin käytettävissä olevia henkilö- tai materiaaliresursseja.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (Vapepa) on järjestöjen verkosto, jonka hälytysryhmät tukevat viranomaisia onnettomuuksissa ja muissa kriisitilanteissa. Sisäministeriön ja Suomen Punaisen Ristin välillä laaditun yhteistyöpöytäkirjan (2018) perusteella Suomen Punainen Risti koordinoi Vapaaehtoisen pelastuspalvelun kautta yli 50 järjestöä. Koordinaation tavoitteena on varmistaa, että viranomaisilla on tarvittaessa suuronnettomuus- ja häiriötilanteissa sovittuihin hälytystehtäviin kattava ja toimintavalmis osaavien auttajien verkosto.

Pelastuskoiratoiminta on tärkeä osa pelastuslaitoksen suorituskykyä rauniopelastamisessa. Suomen Lentopelastusseuran suorituskykyä hyödynnetään erityisesti lentotähystystoiminnassa. Pelastuslaitos käyttää Aluehallintoviraston järjestämää palvelua tarvittaessa. Pelastuslaitos on tunnistanut ja huomioinut järjestäytymättömien vapaaehtoisresurssin esimerkiksi öljyntorjuntatehtävissä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tavoitteena on edistää alueen vapaaehtoisresurssien kartoittamista ja hyödyntämistä pelastustoiminnassa.

Pelastuslaitos tunnistaa ja arvioi vapaaehtoisille sopivia tehtäviä suhteessa palvelutarpeeseen, vaatimus- ja riskitasoon sekä vapaaehtoistoimijoiden suorituskykyyn. Päätökset soveltuvista tehtävistä muotoutuvat panostuksen ja hyödyn suhteesta.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos ylläpitää tilannekuvaa alueellaan toimivien vapaaehtoisorganisaatioiden suorituskyvyistä pelastustoimintaan.
- Pelastuslaitoksen tavoitteena on tuottaa pelastustoimen palveluita yhteistyössä päätoimisen henkilöstön, sivutoimisen henkilöstön ja niiden taustalla toimivien yhdistysten eli sopimuspalokuntien kanssa.
- Pelastuslaitos hyödyntää muiden vapaaehtoisten organisaatioiden suorituskykyjä huomioiden hyödyn ja panostuksen suhteen.

Palvelutason kehittämistarve

Tavoitteena on tunnistaa käytettävissä olevat muut kuin palokuntien vapaaehtoistoimijat ja arvioida niiden suorituskykyjen hyödyntämismahdollisuudet sekä laatia mahdolliset sopimukset vuoden 2027 loppuun menneessä.

4.4.2 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Vapaaehtoistoimijoiden ja järjestöjen merkitys varautumisessa on tunnistettu valtioneuvoston periaatepäätöksissä, turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteoissa sekä Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastustoimen viranomaisten tulee pelastuslain 52 §:n mukaisesti mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Pelastustoimen viranomaisilla on velvollisuus ottaa toiminnassaan huomioon vapaaehtoistoiminnan edistämiseen tähtäävät toimenpiteet, joiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä pelastuslaitosten palvelutasopäätöksissä ja toimintasuunnitelmissa.

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos seuraa sivutoimisen henkilöstön taustalla toimivien palokuntayhteisöjen yhdistysten toiminnan toteutumista toimintakertomuksin, johon perustuu vapaaehtoisten yhdistysten maksatukset. Korvausperusteena on toiminnan aktiivisuus (nuoriso-, hälytys- ja tukiosasto) ja siihen osallistuva henkilöstö.

Sivutoimisella henkilöstöllä on edustaja pelastuslaitoksen johtoryhmässä. Tämän avulla varmistetaan sivutoimisen henkilöstön näkemysten ja osallisuuden varmistaminen päätöksenteossa. Sivutoimiselle henkilöstölle on hyväksytty erillinen muistamisohje.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja järjestäytymättömien vapaaehtoisten suorituskykyjen hyödyntämisessä ja toimintaedellytysten edistämisessä on kehitettävää.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitos tukee sivutoimisen henkilöstön taustalla toimivia yhdistyksiä erityisesti nuoriso- ja tukitoimintaan liittyen ja pyrkii ylläpitämään niiden elinvoimaa.

Pelastuskoiratoimintaa tuetaan mahdollisuuksien mukaan. Suorituskyky liittyy erityisesti väestönsuojelutoimintaan.

Lentotähystämisen henkilöstöä on koulutettu ja järjestetty yhteistoimintaharjoituksia. Vastuu on pelastuslaitoksen aluemuutoksen myötä siirtynyt Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

Vapaaehtoistoimijoita tuetaan sopimusten mukaisesti, mikäli tunnistetaan suorituskykyjä, joita voidaan hyödyntää pelastustoimessa. Yhteistyötä vapaaehtoistoiminnassa kehitetään mahdollisuuksien mukaan.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Vapaaehtoistoimijoiden yhteistyötä pelastuslaitoksen kanssa kehitetään aktiivisesti.
- Pelastuslaitos uudistaa sivutoimista henkilöstöä koskevat alue- ja yhdistyssopimukset vastaamaan palvelutarvetta ja toiminnan nykytilaa yhteistyössä sivutoimisen henkilöstön taustalla toimivien palokuntayhteisöjen kanssa vuoteen 2027 mennessä.
- Muita vapaaehtoistoimijoita tuetaan mahdollisesti laadittavien sopimusten mukaisesti, mikäli tunnistetaan suorituskykyjä, joita voidaan hyödyntää pelastustoimessa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Tavoitteena on luoda malli alueen vapaaehtoissuorituskykyjen selvittämiseen ja niiden edistämiseen tarpeen mukaan.

4.4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos vastaa terveystarkastuksista sopimusten mukaisesti.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Ei tarvetta määritellä.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan osallistuvien terveystarkastuksista.

Palvelutason kehittämistarve

Ei kehittämistarvetta tällä hetkellä.

4.4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia siitä, että sen pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on pelastuslaissa säädetty Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus. Vähimmäisvaatimuksena on pelastustoiminnan peruskurssin suorittaminen (sammutustyökurssi). Pelastussukellustehtävään osallistuvalta vaaditaan lisäksi, että hän on suorittanut tehtävän edellyttämän Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen kurssin.

Pelastusopisto käyttää koulutusjärjestelmässään termiä sopimushenkilöstö. Sopimushenkilöstöön kuuluvat pelastuslaitoksen sivutoiminen henkilöstö sekä pelastuslain 25 §:ssä tarkoitetun sopimuspalokunnan sekä muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstö, joka osallistuu pelastustoiminnan tehtäviin työsopimuksen tai muun, esimerkiksi palokuntasopimuksen perusteella. Pelastuslain (379/2011) ja lain Pelastusopistosta (607/2006) perusteella on määritetty yhteinen nimittäjä, mikä käsittää kaikki nämä kolme eri henkilöstöryhmää. Koulutus voidaan järjestää omana toimintana tai ostaa palveluna esimerkiksi pelastusalan liitolta. Pelastuslaitos on järjestänyt koulutuksen pääosin omana toimintana.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Pelastuslaitoksen riittävän suorituskyvyn ylläpitämiseksi on tavoitteena vuosittain järjestää vähintään pelastustoiminnan peruskurssi ja ensiapukurssi, ja tieliikennepelastaminen-kurssi. Ensihoito vastaa ensivastekoulutuksesta. Koulutettavien määrä tulisi olla jonkin verran suurempi kuin poistuma. Lisäksi järjestetään vaativien tehtävien ja muiden erikoistehtävien peruskoulutusta tarpeen mukaan.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Sivutoimisen henkilöstön koulutus toteutetaan omana työnä tai ostopalveluna.
- Vuosittain tarjotaan mahdollisuus hakea vähintään pelastustoiminnan peruskurssille, ensiapukurssille, ja tieliikennepelastaminen-kurssille.
- Vuosittain järjestettävien kurssien lisäksi järjestetään tarpeen mukaan myös muita kursseja.
- Pelastuslaitos huolehtii vastaavien kouluttajien koulutuksesta.
- Pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö on koulutettu sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän ja opetussuunnitelman mukaisesti.

Palvelutason kehittämistarve

Vakioidaan kurssien toteuttamista osallistujamäärän kasvattamiseksi. Kouluttajaksi hakeutumisen kannustavuutta pyritään lisäämään.

4.5 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen

Pelastuslain 65 §:n mukaan pelastustoimen viranomaiset huolehtivat niiden vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta. Aluevaltuusto päättää väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta ja siihen käytettävistä voimavaroista.

Pelastuslain 64 §:n 1 momentin mukaan pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimialaansa kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin:

1) huolehtimalla väestönsuojelutehtävien edellyttämästä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnista;
2) kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä sekä muuta henkilöstöä väestönsuojelutehtäviin;
3) huolehtimalla väestönsuojelun johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta;
4) varautumalla valmiuslain 121 §:ssä tarkoitettuun väestön siirtämiseen; sekä
5) huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Valmiuslain asettaman varautumisvelvollisuuden mukaan hyvinvointialueiden tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Väestönsuojelun varautuminen perustuu väestönsuojelutehtävien edellyttämään sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointiin. Toimintaa toteutetaan muun muassa kalustohankinnoinnoin, suunnittelemalla, kouluttamalla sekä varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä sekä muuta henkilöstöä väestönsuojelutehtäviin. Samalla huolehditaan väestönsuojelun johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta, varautumalla valmiuslain 121 §:ssä tarkoitettuun väestön siirtämiseen sekä huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä. Tehtävien toteuttamisen tueksi tullaan määrittämään palvelutasopäätöskauden aikana suorituskykyvaatimukset.

4.5.1 Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Väestönsuojelu ja siihen varautuminen on pelastuslaitoksen lakisääteinen tehtävä. Väestönsuojeluun varautuminen pitää sisällään sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnin, tarvittavan henkilöstön varaamisen ja kouluttamisen, johtamis-, valvonta-, ja hälytysjärjestelmien ylläpidon, väestön siirtoihin varautumisen sekä näitä tukevat muut toimenpiteet. Näin ollen hyvinvointialueen pelastuslaitoksen tehtäviin lukeutuvat:

- väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu,
- pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen,
- hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen,
- väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen,
- väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön kouluttaminen,
- pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen, sekä
- kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Osa tätä tehtävää on tuottaa sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia. Uhka-arviota tuotetaan yhdessä sotilasviranomaisten kanssa, joilla on lakisääteinen velvoite antaa tietoja sodan ajan uhkia ja niiden vaikutusten arviointia varten. Muuttuneen maailmantilanteen vuoksi arvioita, suunnitelmia ja prosesseja sekä kansallisesti suunnitteluperusteita ollaan laajalti päivittämässä. Tämä on aloitettu edeltävän palvelutasopäätöskauden aikana ja tuo työ on vielä kesken. Suunnitelmien laadintaa ohjaa kansallinen ja alueellinen riskiarvio sekä yhteistyössä toteutetut pelastustoimen ja poikkeusolojen riskianalyysit.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma sisältää tiedot pelastuslaitoksen tärkeiden toimintojen turvaamisjärjestelyistä normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valmiussuunnitelmaa ja siihen liittyviä muita suunnitelmia käytetään normaaliolojen häiriötilanteesta poikkeusolojen väestönsuojelutilanteisiin asti. Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma ei ole aikaisemmin ottanut riittävästi kantaa väestönsuojeluun liittyviin toimenpiteisiin. Palvelutasopäätöskauden aikana päivitettävän suunnitelman lisäosaksi tuotetaan erillinen väestönsuojelusuunnitelma, joka perustuu edellä mainittujen riskianalyysien sekä laaja-alaiseen viranomais-, kunta-, ja järjestötoimijoiden yhteistyöhön.

Pelastuslaitoksen väestönsuojeluresurssit ovat perustuneet pelastuslaitoksen henkilökuntarakenteeseen. Hyvinvointialueen aloitettua toimintansa, väestönsuojeluorganisaation ja näiden resurssien kokonaisuuden päivittäminen on käynnistetty.

Pelastuslaitos tuottaa siviilivalmiuden tilannekuvaa, jolla pyritään tunnistamaan sekä ennakoimaan erilaisten yhteiskunnallisten ja alueellisten ilmiöiden kehitystä strategisella tasolla. Siviilivalmiuden tilannekuvaa käytetään aktiivisesti viranomaisyhteistyössä tiedonjakoon ja sen vaihtamiseen eri toimijoiden välillä. Siviilivalmiuden tilannekuvan laadinta on tarpeellinen ja hyödyllinen työkalu pelastuslaitoksen toiminnan kehittämisessä. Pelastuslaitoksen varautumiseen ja väestönsuojelun suunnitteluun liittyvään palveluun kohdennettavissa olevat voimavarat ovat noin 1,5-2 henkilötyövuotta.

Pelastustoimen alueella väestönsuojapaikkoja on määrällisesti kaupunkien keskustoissa lähes kaikille asukkaille. Pientalovaltaisilla alueilla on rakentamismääräyksistä johtuen suojapaikoista puutetta. Haja-asutusalueilla, joissa suojapaikkoja on vähän, on väestön varauduttava suojautumaan sisätiloihin ja mahdollisuuksien mukaan erikseen ohjeistettaviin tilapäissuojiin. Yleisiä väestönsuojia ei Keski-Pohjanmaan alueella ole, vaan suojat ovat taloyhtiöiden tai työpaikkojen kiinteistössä oleskeleville tarkoitettu. Väestönsuojapaikkoja Keski-Pohjanmaalla on 43 672, eli noin 64 % alueen asukasmäärästä. Uusien väestönsuojien rakentamista ohjataan yhteistyössä rakennusvalvonnan kanssa, olemassa olevia väestönsuojia tarkastetaan ja alueen väestönsuojista pidetään rekisteriä.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Palvelutasopäätöskauden tavoitteena on, että hyvinvointialueen pelastustoimi kehittää suunnitelmiaan joilla, pelastuslain 64 § mukaisesti, parannetaan organisaation edellytyksiä toimia häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa varmistamalla johtamistoimintoja, toimintakykyä ja lisäämällä huoltovarmuuden tasoa. Lisäksi tavoitteena on, että pelastuslaitos kehittää ja tuottaa laadukasta poikkeusolojen riskianalyysiä ja siviilivalmiuden tilannekuvaa yhteistyössä puolustusvoimien sekä muiden viranomaisten kanssa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitos laatii, kehittää ja päivittää pelastuslaitoksen valmius-, väestönsuojelu- ja evakuointisuunnitelmia. Organisaatiomuutoksesta sekä muuttuneesta maailmantilanteesta johtuen näiden suunnitelmien uudelleen päivittäminen ja luominen vaativat aikaisempaa laajempaa panosta ja perehtyneisyyttä. Edellä mainittujen suunnitelmien laatimisen tukena käytetään säännöllisesti toteutettavaa kansallista ja alueellista riskiarviota sekä pelastustoimen ja poikkeusolojen riskianalyysiä, jotta ajantasainen tilannekuva ja ymmärrys vallitsevista uhista ja näiden aiheuttamista riskeistä säilyy.

Väestönsuojeluun varautumisen kehittäminen tukee myös pelastustoimen valtakunnallisten strategisten tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteissa on erikseen määritelty, että pe-lastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa sekä alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.

Päättyvällä palvelutasopäätöskaudella vuoden 2025 aikana hyvinvointialueen yhteisen varautumisen kehittämiseen oli käytettävissä yksi projektityöntekijä VAKE-rahoituksella. Tämä määräaikainen resurssi mahdollisti kehittämistyön käynnistämisen, mutta hyvinvointialueen yhteisen varautumisen kokonaisuuden pitkäjänteinen kehittäminen edellyttää edelleen lisäresursointia tai nykyisten resurssien uudelleenkohdentamista. Tämä varmistaisi rakenteiden vahvistamisen, toimintamallien jalkauttamisen, vakiinnuttamisen ja jatkuvuuden hallinnan osaksi sektorit läpileikkaavaa Keski-Pohjanmaan alueen varautumistoimintaa.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos tuottaa ja kehittää väestönsuojeluun varautumisen edellyttämän pelastustoimen viranomaisen vastuulla olevat suunnitelmia. Pelastuslaitos toteuttaa näiden lisäksi muita kriittiseksi arvioimiaan varautumiseen ja väestönsuojeluun liittyviä suunnitelmia.
- Suunnitelmien ajantasaisuus varmistetaan vuosittain ja ne laaditaan tarvittavin osin yhteistyössä hyvinvointialueen muiden toimialueiden sekä muiden viranomaisten ja yhteistyötahojen kanssa.
- Hyvinvointialueen pelastustoimi määrittelee ja kuvaa pelastuslaitoksen poikkeusolojen organisaation ja tämän päivitysvälin.
- Pelastuslaitos koordinoi ja toteuttaa poikkeusolojen varautumiseen liittyvää viranomaisyhteistoimintaa, suunnittelua ja poikkeusolojen uhka-arviota.
- Pelastuslaitos tuottaa ja ylläpitää siviilivalmiuden tilannekuvaa.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana tulee kehittää suunnitteluprosessi ja kuvaus valmius-, väestönsuojelu- ja evakuointisuunnitelmien sekä muiden kriittiseksi arvioimansa varautumiseen liittyvien suunnitelmiensa päivittämistä

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

varten. Tähän kuvaukseen sisältyy määrittely riittävästä ohjeiden päivitystiheydestä sekä kuvaus yhteistoimintatahoista.

Tulevan palvelutasopäätöskauden aikana varmistetaan pelastuslaitoksen valmius-, väestönsuojelu- ja evakuointisuunnitelman sekä poikkeusolojen riskianalyysin ajantasaisuus.

Väestönsuojeluun liittyvien tehtävien suhteen haasteena on se, että varautumista väestönsuojeluun toteutetaan alueellisesti ja käytössä ei ole kansallisesti yhtenevää ajantasaista ohjeistusta.

4.5.2 Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Hyvinvointialueen pelastustoimi tekee tiivistä yhteistyötä mm. aluehallintoviranomaisen, puolustusvoimien, ELY-keskuksen, sosiaalitoimen, kuntatoimijoiden sekä muiden viranomaisten sekä yhdistysten kanssa. Tämän yhteistyön tavoitteena on ollut varautumiseen- ja väestösuojelutoimintaan liittyvien toimien sekä suunnitelmien mahdollisimman laadukas yhteensovittaminen. Yhteistyö perustuu aktiiviseen yhteistoimintaan, yhteistyösopimuksiin, virka-apuun, valmiussuunnitteluyhteistyöhön, asiantuntija-apuun sekä harjoituksissa tehtävään yhteistyöhön.

Vuoden 2019 lopussa käynnistettiin pelastuslaitoksen toimesta valmius- ja turvallisuusfoorumi Keski-Pohjanmaan Alueturva, joka on kokoontunut aktiivisesti ja toiminnallaan mahdollistanut alueen kriittisten toimijoiden yhteisen keskustelun sekä valmius- ja turvallisuustilannekuvan muodostamisen. Väestönsuojelutilanteita silmällä pitäen Alueturvaa hyödynnetään tarvittaessa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa väestönsuojelutilanteet mukaan lukien.

Vuoden 2025 aikana pelastuslaitos on asettanut valtioneuvoston asetuksen yhteistoiminnasta väestönsuojeluun varautumisessa (570/2024) 2 § mukaisen väestönsuojelun yhteistyöryhmän. Yhteistyöryhmä toimii Keski-Pohjanmaan Alueturvan yhteydessä nimellä Alueturvan VSS-jaosto. VSS-jaostoon kutsutaan jäsenet hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimesta, puolustusvoimista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, aluehallintovirastosta sekä kaikista alueen kunnista.

Yhteistyöryhmän tehtävänä on käsitellä väestönsuojeluun varautumisen keskeisiä kokonaisuuksia asetuksen mukaisesti. Tähän sisältyy sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnin johtopäätösten huomioiminen eri toimialojen toiminnassa sekä valmistelut väestön siirtämiseen liittyen valmiuslain (1552/2011) 121 §:n mukaisesti. Yhteistyöryhmässä tarkastellaan viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten välistä vastuunjakoa ja voimavarojen käyttöä siirretyn väestön majoituksen, muonituksen ja huollon järjestämiseksi. Lisäksi suunnitellaan väestönsuojelun johtamista ja koordinaatiota, arvioidaan alueen väestönsuojatilanne sekä varaudutaan suojien käyttöönottoon ja suojautumisen johtamiseen. Valmisteluissa huomioidaan myös sodan ajan pelastustoiminnan yhteistyö,

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

alueiden ja tilojen sekä tavaroiden käyttöön ja hallintaan ottaminen, liikkumis- ja oleskelurajoitukset, väestön omatoiminen varautuminen sekä viestintä näissä kokonaisuuksissa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Palvelutasopäätöskauden aikana hyvinvointialueen pelastustoimi kehittää osaltaan yhteistoiminta-alueen sisäistä toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamista pelastuslain 65 § mukaisten vastuiden toteuttamiseksi. Lisäksi tavoitteena on kehittää edelleen ja toteuttaa tiiviimmin yhteistyötä viranomaisten, kunta- ja järjestötoimijoiden kanssa.

Keskeisenä tavoitteena käynnistää ja vakiinnuttaa valtioneuvoston asetuksen yhteistoiminnasta väestönsuojeluun varautumisessa mukaisen väestönsuojelun yhteistyöryhmän toiminta, sekä päivittää tai luoda kriittisten toimijoiden kanssa tarvittavat suunnitelmat sekä yhteiset toimintamallit, jotta lakisääteisiin tehtäviin kyetään vastaamaan.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Hyvinvointialue tekee tarvittavat sopimukset yhteistoiminnasta eri viranomaisten, kuntien ja yhteisöjen kanssa.
- Pelastuslaitos koordinoi poikkeusolojen väestönsuojelutehtävien edellyttämää yhteistoimintaa ja suunnitelmien yhteensovittamista puolustusvoimien, ELY-keskuksen, hyvinvointialueen sosiaalipalveluiden, kuntatoimijoiden sekä muiden viranomaisten sekä yhdistysten kanssa.
- Pelastuslaitos koordinoi ja yhteensovittaa hyvinvointialueen väestönsuojeluun liittyvää suunnittelua ja yhteistoimintaa.
- Pelastuslaitos kehittää yhteistyöalueen kattavaa hyvinvointialueiden pelastuslaitosten välistä yhteistyötä ja yhteistoimintaa.
- Pelastuslaitos kehittää ja osallistuu kansallisella tasolla varautumisen yhteistoimintaan muiden pelastuslaitosten sekä toimijoiden kanssa.
- Yhteistyötä eri viranomaisten kanssa tiivistetään.
- Pelastuslaitos osallistuu sisäministeriön ja aluehallintoviraston järjestämiin valmiusharjoituksiin.
- Pelastuslaitos osallistuu hyvinvointialueiden varautumista sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteisiin annetun valtioneuvoston asetuksen mukaiseen alueellisen yhteistyöryhmän toimintaan.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Hyvinvointialueelle siirryttäessä yhteistoimintaan liittyvät sopimukset vaativat päivittämistä vastaamaan hyvinvointialueen toimintaa. Palvelutasopäätöskauden aikana aloitetaan pelastuslaitoksen väestönsuojeluun ja varautumisen yhteensovittamiseen liittyvien yhteistoimintasopimuksien luominen ja päivittäminen vastaamaan hyvinvointialueen organisaatiota. Toiminnan tulee olla jatkuvaa seuraaville palvelutasopäätöskausille.

Palvelutasopäätöskauden aikana tulee ohjata resursseja viranomaisten suunnitelmien yhteensovittamisen kehittämiseen hyödyntämällä esimerkiksi varautumisen yhteistoimintaryhmien avulla.

Pelastuslain 65 § asettaman velvoitteen toteuttaminen vaatii, päättyneen palvelutasopäätöskauden ja työnjakautumisen arvioinnin, muuttuneet turvallisuustilanteen ja hyvinvointialueen tuomien muutosten johdosta resurssien kohdentamista.

4.5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Väestönsuojelutehtäviä ovat muun muassa väestön varoittaminen, evakuointi ja suojaaminen väestönsuojiin, sammutus- ja pelastustoiminta sekä lääkintähuolto. Pelastustoimen rinnalla väestönsuojelusta vastaavat ne viranomaiset, jotka hoitavat siihen kuuluvia tehtäviä normaalioloissakin.

Pelastuslaitoksella on olemassa nopeasti käyttöönotettava suunnitelma ja toimintamalli valmiuden kohottamiseksi, väestönsuojeluorganisaation perustamiseksi sekä organisaation tukena asianmukaiset tilat ja materiaalit tehtävistä suoriutumiseksi. Tarve väestönsuojelutehtäville voi nousta esimerkiksi alueella sattuvan erityisen vakavan suuronnettomuuden tai sotilaallisen uhan johdosta.

Pelastuslaitoksen toiminnan organisoitumisen suunnitelmat ja poikkeusolojen aikaisen johtamisen suunnitelmat olemassa, mutta niiden päivittäminen vastaamaan tulevaisuuden riskejä on aloitettu. Palvelutasopäätöskauden aikaisella tehtävälistalla on hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatiota kuvaavien yhteensovitettujen suunnitelmien ja rekisterien luominen väestönsuojeluorganisaatiolta vaadittavista tehtävistä suoriutumiseksi.

Hyvinvointialueen väestösuojeluorganisaation suunnitelmaa ei ole aikaisemmin tehty. Tätä ennen suunnitelma on ollut Keski-Pohjanmaan- ja Pietarsaaren aluepelastuslaitoksen suunnitelma. Hyvinvointialueen aloitettua vain pelastuslaitoksen aikaisemmin hallinnoimat tilat, kalusto ja materiaali ovat yhteisessä tiedossa. Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatiota kuvaavien suunnitelmien ja rekisterien luominen on aloitettu ja prosessi on käynnissä ja sitä toteutetaan osittain hyvinvointialueen muiden toimijoiden kanssa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Pelastuslaitoksen oman toiminnan organisoituminen ja johtamisen suunnitelmat sodan aikana ja muissa poikkeusoloissa on olemassa, mutta niiden päivittäminen vastaamaan tulevaisuuden riskejä on aloitettu. Kansallisen- ja alueellisen riskiarvion perusteella, pelastuslaitokselle välitetyn Puolustusvoimien uhka-arvion sekä huomioituna muuttunut turvallisuustilanne, näiden tilojen aktiivinen päivittäminen ja ylläpitäminen on pelastuslaitoksen toiminnan jatkuvuuden ja turvaamisen kannalta kriittisiä toimintoja.

Hyvinvointialueen tehtävä on valmiussuunnittelun ja etukäteen tehtävien valmistelujen avulla varmistaa, että se pystyy toimialueellaan huolehtimaan ihmisten ja omaisuuden suojaamiseen ja pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistään sekä tehtävien edellyttämästä yhteistoiminnasta myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa siten, että ihmishenkiä ja omaisuutta ei menetetä puutteellisten varautumisjärjestelyjen vuoksi.

Väestönsuojeluun liittyy esimerkiksi valmius toteuttaa evakuointeja ja suojaväistöjä ja sekä vastaanottaa väestöä sekä järjestää opastusta kiinteiden ja tilapäisten väestönsuojien käyttöönottamiseksi. Hyvinvointialue varaa henkilöstöä (VAP) väestönsuojelutehtäviin kaikissa yhteiskunnan tilanteissa yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa. Varaukset päivitetään säännöllisesti yhteistyössä Puolustusvoimien paikallisen aluetoimiston kanssa.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Hyvinvointialueen vastattava siitä, että väestönsuojeluorganisaation kokoonpano ja resurssit ovat sillä tasolla, että pelastustoimen vastuulla olevat lakisääteiset väestönsuojelutehtävät kyetään hoitamaan. Tavoitteena on kehittää väestönsuojeluorganisaatioon liittyviä suunnitelmia, resursseja sekä väestönsuojelumuodostelmia, kuten säteilymittaus- ja rauniopelastusryhmiä. Pelastuslaitos vastaa edellä mainittujen toteutuksesta pelastuslain 64 § ja valmiuslain 120 § mukaisesti.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Hyvinvointialueen pelastustoimi koordinoi ja toteuttaa suunnitelmat, joilla kuvataan väestönsuojeluresursseja ja väestönsuojelumuodostelmia, kuten säteilymittaus- ja rauniopelastusryhmiä, sekä toimeenpanee näiden toteuttamista ja käyttöönottoa pelastuslain 64 § ja valmiuslain 120 § mukaisten vastuiden toteuttamiseksi.
- Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevan väestönsuojeluorganisaation henkilöstöä, materiaalia ja tiloja määrittelevät suunnitelmat tarkastetaan vuosittain.
- Henkilöstöä varataan pelastuslaitoksen käyttöön valmiussuunnitelmassa arvioidun määrän mukaisesti.

Palvelutason kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana jatketaan henkilöstön poikkeusolojen tehtävien ja sijoitusten tarkempaa määrittämistä. Toiminnan tulee olla jatkuvaa ja se tulee ulottaa koskemaan henkilöiden tehtävien määrittelyä sekä uu-

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

sien henkilöiden perehdytysprosessia. Pelastuslaitos on nimennyt oman organisaationsa osalta väestönsuojelumuodostelmat, joiden tehtävänä on väestönsuojelutilanteen aikana sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustehtävät sekä muut näihin rinnastettavat väestön suojaamiseksi välttämättömät tehtävät.

Pelastuslain 64 §, 65 § ja 66 § sekä valmiuslain 120 § asettamien väestönsuojeluvelvoitteiden toteuttaminen vaatii päättyneen palvelutasopäätöskauden ja työnjakautumisen arvioinnin, muuttuneet turvallisuustilanteen ja hyvinvointialueen tuomien muutosten johdosta tarkemman resurssien määrittelyn. Varatun henkilöstön määrällä ja osaamisen vaihtuvuudella voi olla vaikutuksia poikkeusolojen aikaisiin kriittisiin toimintoihin. Varattujen henkilöiden listaa seurataan vuosittain.

4.5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Henkilövaraukset (ns. VAP-varaukset) ovat asevelvollisuuslain 89 §:ssä säädetty keino yrityksille ja organisaatioille varata henkilöstöä käyttöönsä myös poikkeusolojen kaltaisissa kriisitilanteissa. Tällöin työntekijän sodan ajan tehtävä on toimia työnantajansa palveluksessa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi. Pelastuslain 65 §:n mukaan kukin viranomainen huolehtii väestönsuojelutehtäviin tarvitsemansa henkilöstön varaamisesta.

Pelastuslaitoksen henkilöstövaraukset ovat ajan tasalla ja niitä on tarkasteltu ja päivitetty tarpeen mukaan vuosittain. Poikkeusolojen pelastustoimintaa varten on varattu henkilöstöä miehittämään pelastuslaitoksen johtokeskus sekä suojelulohkoissa toimivat pelastusmuodostelmat. Varatun henkilöstön vaihtuvuudella voi olla vaikutuksia poikkeusolojen aikaiseen kriittisistä toiminnoista suoriutumiseen. Tilojen käytöstä sovitaan puolustusvoimien ja muiden alueella toimivien tahojen kanssa. Sodan varalle on tehty ajoneuvo- ja kalustovarauksia (ATV). Varauksissa huomioidaan jatkossa myös sivutoimisten palokuntien itse omistamat ajoneuvot. Työkoneiden varauksen osalta alueellista koordinaatiota selvitellään päällekkäisten käyttötarpeiden minimoimiseksi.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Hyvinvointialueen pelastustoimen tulee varautua toimimaan myös valmiuslain tarkoittamissa poikkeusoloissa. Väestönsuojelutehtävien tarve voi nousta esim. Suomeen kohdistuvan aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen ja sen välittömän jälkitilan vuoksi, Suomeen kohdistuvan huomattavan aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhasta, erityisen vakavasta suuronnettomuudesta ja sen välittömästä jälkitilasta, vaikutuksiltaan erityisen vakavasta suuronnettomuutta vastaavasta hyvin laajalle levinneestä vaarallisesta tartuntataudista tai muusta tapahtumasta jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen toimintaympäristössä tunnistettuja keskeisiä alueellisessa riskiarviossa (2022) esiin nousseita väestönsuojelutarpeita muodostavia skenaarioita ovat mm.

- Sotilaallisen voiman käyttö
- Laaja vesihuollon häiriö
- Vakava kemikaali- tai räjähdysonnettomuus
- Laajamittaiset evakuoinnit
- Talvimyrsky, johon liittyy pitkä pakkasjakso
- Laaja maasto- tai metsäpalo
- Pato-onnettomuus
- Öljy- tai kemikaalivahinko merialueella
- Meri-, vesistö- tai hulevesitulva
- Myrskyt ja rajuilmat
- Tarttuvat taudit (pandemiat)

Tavoitteena on täsmentää henkilö-, ajoneuvo- sekä työkoneiden varausten toimintamallia. Kehittämistyötä toteutetaan yhdessä Puolustusvoimien kanssa ja heidän ohjeistuksiaan noudattaen.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitos vastaa väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstönsä varaamisesta yhteistyössä aluetoimiston kanssa sovittuina määräaikoina, mutta kuitenkin enintään 3 vuoden välein.
- Hyvinvointialueen pelastustoimi arvioi toimintaympäristössään tapahtuvia muutoksia ja päivittää jatkuvan parantamisen periaatteen ja riskienhallinta menetelmän avulla mukaan toimintaympäristöanalyysiä
- Henkilöstöä varataan poikkeusolojen pelastustoimintaan sekä väestönsuojelutehtäviin vähintään poikkeusolojen vaatiman täysvalmiuden toiminnan edellyttämän määrän.
- Pelastuslaitos tarkastaa ja tarvittaessa ylläpitää vuosittain oman organisaationsa poikkeusolojen varalle tehdyt henkilövaraukset.
- Hyvinvointialue ja pelastuslaitos yhteensovittaa käytössä olevien ja tarvittavien ajoneuvojen ja työkoneiden varaamisesta sovittuina määräaikoina, mutta kuitenkin enintään 3 vuoden välein.
- Pelastuslaitos arvioi toimintaympäristössään tapahtuvia muutoksia, jotka voivat vaikuttaa väestönsuojelutehtäviin tai niihin liittyvään resurssointiin.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Palvelutason kehittämistarve

Henkilöstön vaihtuvuus voi aiheuttaa varattujen henkilöiden määrän vähenemistä. Varattujen henkilöiden listaa tulee seurata aktiivisesti organisaatiossa työskenteleviin verraten ja henkilöstöä tulee varata hieman yli määrällisen tarpeen.

4.5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaki (379/2011) 64 § mukaan pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimintansa hoitamiseen poikkeusoloissa riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä poikkeusolojen tehtäviin.

Pelastuslain 67 §:n mukaan sisäministeriö ja aluehallintovirasto voivat hyvinvointialueen pelastusviranomaisen esityksestä määrätä väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön osallistumaan Pelastusopiston järjestämään väestönsuojelukoulutukseen enintään kymmeneksi vuorokaudeksi vuodessa. Pelastuslaitos on aloittanut vuoden 2025 aikana väestönsuojelutehtäviin tarvittavien johto- ja erityishenkilöiden suunnitelmallisen kouluttamisen prosessin. Koulutustarpeeseen vaikuttavat hyvinvointialueen aiheuttamat vastuu- ja henkilömuutokset, sekä palvelutasopäätöskaudella päivitettävä poikkeusolojen organisaatiosuunnitelma. Tällä hetkellä palvelun tuottamiseksi ei ole kohdennettu voimavaroja.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tavoitteena on, että väestönsuojelun koulutusohjelman suunnitelmallinen hyödyntäminen mahdollistaa toimintakykyisen poikkeusolojen aikaisen väestönsuojeluorganisaation muodostaminen. Poikkeusolojen skenaarioiden lisäksi väestönsuojeluun ja sen johto- ja erityishenkilöstön määrän ja koulutuksen tarpeeseen vaikuttavat Keski-Pohjanmaan alueella esiintyvät suuronnettomuusuhat. Poikkeusolojen skenaariot on määritelty tarkemmin poikkeusolojen riskianalyysissä.

Tavoitteena on kehittää väestönsuojelumuodostelmien koulutusta ja luoda pohja väestönsuojeluun varautumisen peruskoulutuksen kehittämiselle. Jotta riittävään koulutusten kattavuuteen ja näiden seurantaa kyetään toteuttamaan, tavoitteena on kehittää väestönsuojelurekisterin yhteyteen koulutusrekisteri.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Väestönsuojelun organisaatioiden johto- ja erityishenkilöstö koulutetaan Pelastusopiston kursseilla ja koulutusta täydennetään pelastuslaitoksen, hyvinvointialueen tai yhteistyöalueen resursseilla.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

- Pelastuslaitos vastaa, että koulutettua väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä on riittävästi normaali- ja poikkeusoloissa.
- Pelastuslaitos toteuttaa pelastuslain 64 § ja 67 §:n perusteella määritellyn pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevan väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutussuunnitelman.
- Pelastuslaitos toteuttaa ja ylläpitää väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutusrekisteriä.

Palvelutason kehittämistarve

Pelastuslain 64 §, 65 § ja 67 §:n asettaman velvoitteen toteuttaminen vaatii väestönsuojeluun koulutusohjelman kehittämisen lisäksi myös osaamistarpeiden kartoituksen. Kartoituksen perustana toimii poikkeusolojen organisaation kuvattujen tehtävien toimialakohtaiset erityisvaatimukset.

Henkilöstön vaihtuvuus voi vaikuttaa väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön saatavuuteen. Kyseistä suorituskykyä seurataan vuosittain.

4.5.6 Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Pelastuslaitos on järjestänyt johtamistilat ja muut edellytykset pelastuslain 77 §:n mukaisesti siten, että pelastustoiminnan ja väestönsuojelun johtaminen on mahdollista myös poikkeusoloissa. Kiristyneen maailmantilanteen vaikutuksesta johtamistilojen suojaustasoon liittymiä vaatimuksia, mm. tieto- ja tilaturvallisuuteen liittyen on kiristetty.

Sijainniltaan laajalle alueelle hajautetun poikkeusolojen johtamistoiminnan suunnittelu ja toteutus on käynnistynyt. Pelastuslaitos on varautunut poikkeusolojen johtamistoimintojen varmistamiseen mm. varustehankinnoilla, erilaisilla varavoimajärjestelmillä, varaviestiyhteyksillä sekä omavaraisella polttoainehuollolla. Myös muista pelastustoiminnan ja pelastustoiminnan johtamisen välttämättömistä edellytyksistä on huolehdittu tarkoituksenmukaisilla varajärjestelmillä sekä koulutuksilla.

Pelastuslaitos hyödyntää normaaliolojen ja poikkeusolojen johtamistoiminnassaan korkean varautumisen ja turvallisuuden vaatimukset täyttävää turvallisuusverkkoa (TUVE), johon pelastuslaitokselle on laissa julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annettu käyttövelvoite. Tämän lisäksi pelastuslaitos ylläpitää varaviestijärjestelmää ja varatietoliikenneyhteyksiä sekä kenttäjohtamisen ja hälyttämisen varajärjestelmiä häiriötilanteita varten.

Pelastuslaitos on tehnyt henkilöstövarauksia puolustusvoimilta (VAP), jotta pelastuspalveluita pystyttään tuottamaan myös poikkeusoloissa. Poikkeusolojen johtamisedellytykset huomioidaan myös pelastuslaitoksen keskeisissä rakennus- ja kalustohankkeissa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen on välttämätöntä, jotta pelastuslaitos pystyy tuottamaan pelastuspalveluita myös poikkeusoloissa. Tavoitteena on, että pelastuslaitoksella on nykyaikaiset, häiriönkestävät poikkeusolojen johtotilat, joissa on riittävä suoja- ja turvallisuustaso, jotta johtamistoimintojen jatkuvuuden edellytykset täyttyvät.

Tavoitteena on, että pelastuslaitoksella on käytössään luotettava ja toiminta-alueen kattava viesti- ja johtamisjärjestelmä sekä näiden varajärjestelmät, jotta viesti- ja tietoliikenteen jatkuvuuden edellytykset täyttyvät.

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastuslaitoksen toimitilojen tilaturvallisuutta kehitetään osaltaan myös poikkeusolojen toimintojen jatkuvuuden varmistamiseksi.
- Pelastuslaitos kehittää johtamistoimintojaan vastaamaan vakavien häiriötilanteiden ja sotilaallisen voimankäytön riskianalyyseissä esiin nousseita suorituskykyvaatimuksia.
- Pelastuslaitoksella on, ja se ylläpitää pelastustoimen johtamisen edellyttämiä suojatiloja, väestön varoittamiseen tarkoitettuja järjestelmiä, viesti- ja johtamisjärjestelmiä sekä poikkeusolojen johtamisedellytyksiä sekä niiden varajärjestelmiä pelastuslain 77 § mukaisesti.
- Poikkeusolot huomioidaan pelastuslaitoksen materiaalihankinnoissa ja materiaalisessa varautumisessa.

Palvelutason kehittämistarve

Kansainvälisesti muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi, myös kansallisessa ja alueellisessa riskiarviossa todettuna, viestiliikenteeseen kohdistuvat vaikutusyritykset ovat pelastuslaitoksen toiminnan jatkuvuuden kannalta uhka. Havaittuna kehittämistarpeena on myös väestönsuojelumuodostelmien tarpeet täyttävien varaviesti- ja hälytysjärjestelmien hankinta, niiden käytön kouluttaminen ja osaamisen jatkuva ylläpito.

Varautumis- ja valmiussuunnittelussa on tarkasteltava laaja-alaisesti poikkeusolojen johtamisedellytysten toteutumista. Materiaalisen varautumisen osalta on määritettävä tarvittavat resurssit poikkeusolojen riskianalyysiin perustuen siten, että ne vastaavat myös aseellisen vaikuttamisen tilanteiden vaatimaa suorituskykyä.

4.5.7 Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Palvelun kuvaus ja palvelutason nykytila

Hyvinvointialueesta annetun lain 14 §:n mukaan hyvinvointialueen ja sen alueen kuntien on neuvoteltava vähintään valtuustokausittain tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Neuvottelussa

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

voidaan sopia ainakin yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.

Aluevaltuusto päättää kuntien kanssa tehtävän yhteistyön yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta. Yhteistyö voisi koskea esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelun tukemista. Kuntien ja hyvinvointialueen välinen strateginen yhteistyösopimus hyväksyttiin alueneuvottelukunnassa alkuvuonna 2025. Sopimuksessa sekä sen liitteessä on sovittu myös hyvinvointialueen ja kuntien yhteisen varautumisen periaatteista.

Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisen, laitoksen ja liikelaitoksen sekä muun julkisyhteisön vastuulla olevat väestönsuojelutehtävät ja niihin varautuminen kuuluvat niissä palvelevan viran- tai toimenhaltijan virkavelvollisuuksiin ja työsopimussuhteessa olevan henkilön tehtäviin. Pelastustoimen viranomaiset huolehtivat niiden vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta.

Poikkeusoloissa ja väestönsuojelutehtävissä tehokkaasti toimiminen vaatii eri organisaatioiden välistä saumatonta yhteistyötä ja toimintojen yhteensovittamista. Tämä toimintakyky luodaan normaaliaikana muodostettujen toimintatapojen, kulttuurin, verkostoitumisen sekä harjoitusten avulla.

Keski-Pohjanmaalla toimii alueellinen valmiusfoorumi Keski-Pohjanmaan Alueturva, jonka jäsenistö koostuu muun muassa alueella toimivista viranomaistahoista, kuntien johtavista viranhaltijoista sekä kriittisestä elinkeinoelämästä ja järjestöjen edustajista. Alueturvan avulla muodostetaan yhteistä turvallisuustilannekuvaa ja yhteistä käsitystä valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävistä riskeistä sekä yhteensovitetaan toimintaa mm. vaihtamalla tietoja, tiivistämällä yhteistyötä ja järjestämällä harjoituksia. Pelastuslaitos toimii Alueturva-foorumin puheenjohtajana. Alueturvan lisäksi pelastuslaitos on asettanut valtioneuvoston asetuksen yhteistoiminnasta väestönsuojeluun varautumisessa (VNa 570/2024) mukaista väestönsuojelun yhteistyöryhmää, jossa on edustettuna myös alueen kunnat.

Tavoitteet ja tarpeen arviointi

Tavoitteena on, että Keski-Pohjanmaan kuntien ja pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmat ovat keskenään yhteensopivia ja ajantasaisia sekä valmiussuunnitelmien mukaista toimintaa on harjoiteltu riittävän usein. Lisäksi tavoitteena on, että kunnat voivat kuntayhteistyöstä kuntaneuvotteluissa sovitun mukaisesti hyödyntää pelastuslaitosten asiantuntemusta valmiussuunnittelun kehittämisessä sekä saavat häiriötilanteissa tilannetietoja ja tukea toimintaansa.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Aluevaltuuston päätös palvelun palvelutasosta

- Pelastustoimen viranomaiset huolehtivat niiden vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta.

Palvelutason kehittämistarve

Kehittämistarpeena on yhteistyön tiivistäminen alueella tunnistettujen riskien hallitsemiseksi ja niihin varautumiseksi. Palvelutasokaudella Keski-Pohjanmaan Alueturvaa hyödynnetään varautumistyön keskittämiseksi alueella tunnistettuihin riskeihin esimerkiksi harjoitusten tai yhteisen suunnittelun kautta. Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua ja toteuttaa yhteistyötä hyvinvointialueen kuntaneuvottelujen sopimuksen mukaisesti.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

5 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Sisäministeriön asetuksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä (1225/2022) 9 §:n mukaan palvelutasopäätökseen tulee sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Tässä kehittämissuunnitelmassa kuvataan sellaiset palvelutasoa koskevat muutostarpeet ja päätökset, joista aiheutuu pelastustoimen järjestämisessä merkittävää voimavarojen uudelleen jakamista, suuria investointeja tai lisäyksiä käyttötalousarvioon. Kehittämissuunnitelma sisältää palveluiden ja niiden laadun kehittämisen tavoitteet ja aikataulun sekä arvion kustannusvaikutuksista. Kehittämissuunnitelma on jaettu kahteen osaan, jossa ensin sanallisesti kuvataan kehittämistarpeita ja loppuun on laadittu yhteenveto kehittämistarpeista taulukkomuotoon. Kehittämisen painopiste on lakisääteisten velvoitteiden toteuttamisessa ja suunnitelma koostuu päätöskohtaisista kehittämistarpeista.

Onnettomuuksien ehkäisyn osa-alueella tavoitteena on kehittää turvallisuusviestintää siten, että pelastuslaitoksen henkilöstö osallistuu laajasti turvallisuusviestintään. Muun muassa sivutoimisen henkilöstön hyödyntämistä turvallisuusviestinnässä pyritään edistämään. Palontutkinnassa saatua tietoa on hyödynnettävä entistä kattavammin. Palontutkintaan ja pelastustoiminnan kulun selvittämiseen liittyvää osaamista on vahvistettava pelastuslaitoksella. Tavoitteena on määräaikaisella henkilöstöresurssilla tukea palontutkintaa organisaation sisäisillä koulutuksilla. Kotien turvallisuustarkastusten ja auditointien toteutusta tulee palvelutasopäätöskaudella edelleen kehittää. Pelastuslaitos seuraa onnettomuuskehitystä ja analysoi onnettomuustietoa, mutta johtopäätösten hyödyntämistä on edelleen vahvistettava. Yhteistyötä tiedonkeruussa ja analyysin tekemisessä tiivistetään muiden viranomaisten kanssa muun muassa varautumisen yhteistyörakenteiden kautta. Pelastustoimen on edelleen vahvistettava omavalvontaansa alkavalla palvelutasopäätöskaudella muun muassa hyödyntämällä omavalvonnassa esille tulevia johtopäätöksiä laajemmin laadun kehittämisessä ja koulutuksessa. Hyvinvointialueen alueella käynnissä oleva teollisuuden laajeneminen, kaivostoiminta ja teollisuuden kompleksiset rakennuskokonaisuudet edellyttävät pelastustoimen resurssien vahvistamista paloinsinöörin vakanssilla arviolta vuoden 2028 aikana. Lisäpanostuksia tarvitaan myös pelastustoimen riskianalyysi- ja ennakointityöhön sekä valmiustarkastusten toteuttamiseen, joita edistettäisiin perustettavan uuden tehtävän myötä.

Alkavalla palvelutasopäätöskaudella varmennetaan väestöhälytinjärjestelmän toimivuus kaikissa oloissa. Pelastuslaitoksen on kehitettävä erityisesti virka-ajan valmiutta alueellaan.

Eläkeiän noston seurauksena Kokkolan aseman henkilöstön keski-ikä on noussut ja johtaa väistämättä tilanteeseen, jossa jokaisella ei ole mahdollista ylläpitää vaativien tehtävien toimintakykyä ja kelpoisuuksia. Vaativien tehtävien suorituskyvyn ylläpitämiseksi ja toimintavalmiusaikapuutteiden korjaamiseksi on tunnistettu tarve lisäresursseille (5 htv).

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Fyysisen suorituskyvyn heikentymisen ohessa on kuitenkin huomioitava pelastuslaitoksen kokonaissuorituskyvyn kannalta tärkeä erityisosaaminen mm. erikoiskalustoon ja aluksiin liittyen. Lähtökohtana on henkilöstöresurssien kohdentaminen palvelutarpeen ja toimintakyvyn perusteella eri työaikamalleihin. Lisääntyvällä henkilöstömäärällä vastataan myös kaupungistumisen seurauksena pieneneviin vahvuuksiin sivutoimisilla asemilla ja toiminta-valmiusaikatavoitteiden saavuttamiseen Kokkolan laajenevilla suurteollisuusalueella ja harvemmin asutuilla alueilla erityisesti virka-aikana. Lisäyksellä parannetaan myös erityisesti kesälomakauden erikoiskaluston ja alusten suorituskykyä. Muutoksella on vaikutusta myös huolto-, koulutus- ja testaustoimintaan. Tavoitteena on 1+4 virka-ajan vähimmäisvahvuutena.

Henkilöstöpulan ehkäisemiseksi pelastuslaitoksen on kiinnitettävä huomiota rekrytointeihin, kehitettävä kilpailukykyä, työhyvinvointia, työturvallisuutta ja sisäistä koulutusta. Harvaan asutuilla maaseutualueilla sivutoimisen henkilöstön riittävyyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta palvelut pystytään päätöksen mukaisesti turvaamaan. Pelastuslaitos panostaa sivutoimisen henkilöstön motivointiin, osallistumismahdollisuuksiin ja kouluttajien määrän lisäämiseen, mikä edellyttää lisäpanostuksia vuodesta 2028 alkaen.

Pelastustoiminnan palveluiden järjestämiseksi pelastuslaitos tarvitsee välttämättömät kalusto ja ajoneuvoinvestoinnit suunnitelman mukaisesti, 3 raskasta ajoneuvoa vuodessa, vuoteen 2030 asti. Palvelutasopäätöskaudella laaditaan suunnitelma ikääntyneen ajoneuvokaluston saattamiseksi ajanmukaiselle tasolla palveluiden varmistamiseksi. Palvelutasopäätöskauden aikana päivitetään kiinteistöstrategia pelastustoimen toimitilojen osalta sekä reagoidaan ennakoivasti nouseviin riskeihin ja palvelutarpeeseen. Laajenevan teollisuuden myötä Kokkolan eteläpuolella pelastustoimi saattaa tarvita uuden paloaseman sekä päätoimista henkilöstöä 4 htv verran vuodesta 2028 alkaen. Merellisen öljyntorjunnan kehittämiseksi tavoitellaan ulkopuolista rahoitusta.

Ympäristövahinkojen suorituskykyjen kehittämiseksi tavoitetasolle B pelastuslaitos tarvitsee lisäpanostuksia kalustoinvestointeihin, asiantuntijatyöhön sekä henkilöstön kouluttamiseen. Palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitos päivittää suunnitelmiaan ja kouluttaa henkilöstöään isäntämaan tukitoimien (HNS) toteuttamiseksi. Tehtävän toteuttamisen voi vaatia määräaikaisen henkilöstöresurssin, jotta kehitys saadaan valtakunnallisesti yhtenäiselle tasolle. Sivutoimisen henkilöstön määrää, toimintakykyä ja kelpoisuuksia pyritään kasvattamaan tavoitetasolle, jokaisella paloasemalla. Tämä vaatii lisäpanostuksia henkilöstön kouluttamiseen (peruskurssit, viikkoharjoitukset), lähiesihenkilötyöhön, rekrytointiin sekä sivutoimisen henkilöstön suojavarusteisiin henkilöstön määrän kasvaessa vuodesta 2028 alkaen.

Sisäministeriön asetus pelastustoimen suunnitelmista (1363/2018) edellyttämän suunnitelma kokonaisuuden ajantasaistamiseksi ja hallitsemiseksi pelastuslaitos tarvitsee lisäpanostuksia asiantuntijatyöhön. Myös ulkoisten

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

pelastussuunnitelmien laadinta- ja ylläpitotyö ja suuronnettomuusharjoitusten järjestäminen vaativat lisää asiantuntijatyöpanosta. Vastesuunnittelun ja hälytysohjeistuksen kehittämistä jatketaan lähialueiden pelastuslaitosten kanssa. Lähialueen pelastuslaitosten kanssa laaditaan tarvittavat yhteistyösopimukset palvelutasopäätöskauden aikana. Alkavalla palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitos laatii tarvittavat yhteistyösopimukset vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Tavoitteena on tunnistaa käytettävissä olevat muut kuin palokuntien vapaaehtoistoimijat ja arvioida niiden suorituskykyjen hyödyntämismahdollisuudet. Pelastustoiminnan asiantuntija- ja lähiesihenkilötyöhön tarvitaan vähintään 1 htv:n lisäresurssi.

Pelastustoimen varautumiseen ja väestönsuojeluun varautumisen tehtävien edistämiseksi pelastuslaitoksella on ollut 1 hvt määräaikaisessa työsuhteessa vuoden 2025 loppuun asti. Resurssi on tavoitteena saada pysyväksi alkavalla palvelutasopäätöskaudella kaikkien varautumisen kokonaisuuteen liittyvien tehtävien hoitamiseksi. Pysyvän resurssilisäyksen myötä pelastuslaitos kykenisi jatkamaan laajaa ja tiivistä yhteistyötä varautumisen kehittämiseksi hyvinvointialueen toimialojen välillä sekä alueellisesti. Pelastuslaitoksen tavoitteena on varaviestijärjestelmän edelleen kehittäminen. Poikkeusolojen toiminnan varmistamiseksi pelastuslaitos tarvitsee lisäpanostuksia koulutukseen ja osaamisen ylläpitoon. Lisäpanostuksia tarvitaan erityisesti sodan ajan uhkien ja hybridivaikuttamiseen liittyviin koulutuksiin koko henkilöstölle.

Lisäksi pelastuslaitos edelleen kehittää johtamisosaamistaan kouluttamalla ja osaamiskartoituksilla. Johtamisosaamisen osalta vahvistetaan valmentavan johtamisen ja henkilöstöjohtamisen kokonaisuuksia. Lähiesihenkilötyöhön panostaminen palvelutasopäätöskaudella parantaa organisaation toimintaedellytyksiä perustehtävissään. Palvelutasopäätöskaudella pelastuslaitos tarvitsee lisäpanostuksia tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamiseksi toiminnassaan. Panostukset vaativat asiantuntijatyöpanosta määräajaksi 3 vuoden ajalle 1 hvt, ulkoisia auditointeja sekä pysyviä kuluja vaatimusten mukaisista palveluista vuodesta 2028 alkaen noin 80 000€ vuodessa.

Kehittämissuunnitelmaan on nostettu sellaisia lisäpanostuksia, joiden tarve voi realisoitua toimintaympäristön muutoksen myötä alkavalla palvelutasopäätöskaudella. Kehittämissuunnitelmaan kirjatut lisäpanostukset tehdään taloudellisten reunaehtojen mukaisesti ja lisäpanostuksista tehdään erilliset päätökset toiminnan ja talouden suunnittelun yhteydessä.

Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola
Vaihde 068264111 | kirjaamo.soite.fi | www.soite.fi

Kehittämistavoite	Toteuttamisaikataulu (vuosi)	Lisäys käyttötalousarvioon (€)	Investointitarve (€)	HTV-vaikutus
Resurssitarve onnettomuuksien ehkäisy ja valvontatyöhön toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaisesti. Henkilöstöresurssi turvallisuusviestinnän- ja koulutuksen suunnitteluun.	2028-	85 000 € / vuodessa		1 htv pysyvä lisäys
Palontutkintaan ja pelastustoiminnan kulun arviointiin liittyvää täydennyskoulutusta henkilöstölle. Mahdollista toiminnan kehittämiseksi sopia tutkintaan liittyvästä yhteistyöstä toisten hyvinvointialueiden pelastuslaitosten kanssa.	2028-2029	15 000 € [2028] 15 000 € [2029]		
3 raskasta ajoneuvoa vuodessa korvausinvestointeina ikääntyneiden ja käytöstä poistettavien ajoneuvojen tilalle. (säiliöautoja ja sammutusautoja)	2026-2030		1,2 milj. €/vuosi	
Laajenevan teollisuuden myötä ja riskien kasvaessa Kokkolan eteläpuolelle pelastustoimi saattaa tarvita uuden paloaseman	2028-		2,5 milj. €	
Riittävän vaativien tehtävien suorituskyvyn takaamiseksi ja päiväajan vahvuuden turvaamiseksi sekä riskien kasvaessa laajenevan palveluverkon myötä henkilöstölisäys uudelle paloasemalle	2028-	350 000 €/vuosi		5 htv pysyvä lisäys

Kehittämistavoite	Toteuttamisaikataulu (vuosi)	Lisäys käyttötalousarvioon (€)	Investointitarve (€)	HTV-vaikutus
Sivutoimisen henkilöstön määrän kasvattaminen sekä henkilöstön toimintakyvyn ja kelpoisuuksien kasvattaminen tavoitetasolle. Henkilöstömäärän kasvusta johtuvat välilliset kustannukset osaamisen ylläpitoon ja suojavarusteisiin. Panostukset sivutoimisen henkilöstön motivointiin, osallistumismahdollisuuksiin ja kouluttajien määrän lisäämiseen. Sivutoimisen henkilöstön määrää pyritään kasvattamaan asemapaikoilla, joilla ei saavuteta tavoitevahvuutta ja lähtöaikoja.	2027-	200 000 € / vuodessa		Toteuttaminen ehkäisee pysyvien päätoimisten henkilöstöresurssien tarvetta pelastustoimintaan
Pelastustoiminnan asiantuntija ja lähiesihenkilötyöhön lisäys. Tunnistettua vajetta työpanoksen riittävyydessä muun muassa osaamisen hallinnassa, asemien lähiesihenkilötyössä sekä toimintavalmiuden suunnittelu- ja rakentamistyössä kuten ympäristövahinkojentorjunnan ja CBRN suorituskykyjen suunnittelu- ja kehittämistyössä. Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadinta- ja ylläpitotyössä sekä suuronnettomuusharjoitusten järjestämisessä.	2028-	85 000 € / vuodessa		1 htv pysyvä lisäys
Asiantuntijatyöpanoksen lisäys. Pelastuslaitoksen varautumiseen ja väestönsuojeluun varautumisen tehtävien hoitamiseksi.	2028-	85 000 € / vuodessa		1 htv pysyvä lisäys (Kehittämisrahoituksella vuodeksi 2025 palkatun määräaikaisen vakanssin vakinaistaminen)
Lisäpanostukset tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamiseksi. Asiantuntijatyöpanos määräajaksi ja varaus ulkoisiin auditointeihin. Pysyviä kuluja vaatimusten mukaisista palveluista.	2028-	85 000 € vuosittain 2027-2029 sekä pysyviä kuluja 80 000€ vuosittain		1 htv kolmen vuoden määräajaksi

Taulukko 6. Kehittämissuunnitelman kooste